

Endurskoðun aðalskipulags Skaftárhrepps 2019-2031

VINNSLUTILLAGA

VINNSLUTILLAGA

SKAFTÁRHREPPUR

Endurskoðun aðalskipulags 2019-2031

VINNSLUTILLAGA

Margrét Ólafsdóttir, Kristín Una Sigurðardóttir
Óskar Örn Gunnarsson og Eyrún Pétursdóttir

EFNISYFIRLIT

• 1.....	INNGANGUR
8	
1.1 Samantekt.....	8
1.2 Vinnuferli og samráð.....	8
1.3 Ástæður endurskoðunar.....	8
1.4 Viðfangsefni.....	9
1.5 Breytingar á Aðalskipulagi Skaftáhrepps 2010 - 2022.....	10
1.6 Stjórnsýsla.....	11
1.7 Gögn og framsetning.....	11
1.8 Skipulagssvæðið.....	13
1.9 Markmið og leiðarljós.....	14
• 2Aðrar.....	áætlanir
.....	14
2.1 Heimsmarkmið sameinuðu þjóðanna.....	15
2.2 Landsskipulagsstefna.....	17
2.3 Rammaáætlun.....	18
2.4 Samgönguáætlun.....	19
2.5 Náttúruminjaskrá.....	19
2.6 Fjarskiptaáætlun.....	21
2.7 Kerfisáætlun.....	21
2.8 Svæðisskipulag.....	21
2.9 Aðrar stefnur og samþykktir á sveitarfélags- og svæðisvísu:.....	21
• 3.....	FORSENDUR
.....	22
3.1 Íbúafjöldi.....	22

3.2	Íbúaspá.....	24
3.3	Húsnæðisþörf.....	25
3.4	Atvinnulíf.....	25
3.5	Landslagsflokkun.....	28
3.6	Ferðapjónusta.....	28
3.7	Jarðfræði.....	28
3.8	Jarðvegur og gróðurfar.....	29
3.9	Sandfok og uppgræðsla.....	29
3.10	Veðurfar.....	30
3.11	Vatnajökulsþjóðgarður.....	31
3.12	Katla jarðvangur (Katla geopark).....	32
•	4BYGGÐ, MENNING, SAMFÉLAG	
	35
4.1	Yfirbragð byggðar í þéttbýlinu.....	35
4.2	Íbúðarbyggð.....	36
4.2.1	20 mínútna bærinn.....	36
4.2.2	Íbúðarbyggð í dreifbýli.....	40
4.3	Frístundabyggð (F).....	41
4.4	Opin svæði og íþróttasvæði.....	43
4.4.1	Opin svæði (OP).....	44
4.4.2	Íþróttasvæði (ÍP).....	45
4.5	Samfélagsþjónusta (S).....	45
4.5.1	Skólar.....	47
4.5.2	Heilbrigðis- og félagsmál.....	48
4.5.3	Menningarmál.....	49
4.5.4	Kirkjugarðar og grafreitir (K).....	49
4.5.5	Brunavarnir.....	50
•	5..... ATVINNULÍF	
	53
5.1	Landbúnaðarsvæði (L).....	53
5.1.1	Byggingar og önnur starfsemi á landbúnaðarsvæðum.....	55
5.1.2	Stakar framkvæmdir á landbúnaðarsvæðum.....	55
5.1.3	Flokkun landbúnaðarlands.....	57
5.1.4	Kolefnisbinding og minnkun á losun – endurheimt votlendis.....	58
5.1.5	Landskipti.....	59
5.2	Ískógræktar- og landgræðslusvæði(SL).....	59
5.2.1	Náttúrulegir birkiskógar.....	62

7.4	Vatnsvernd.....	95
7.1	Vatnsból (VB)	96
7.2	Vatnsvernd á strandsvæðum við ár, vötn og sjó	97
7.3	Strandsvæði	98
7.4	Friðlýst svæði	98
7.5	Önnur náttúuvernd (ÖN)	100
7.6	Minjavernd (MV).....	100
7.6.1	Friðlýstar minjar.....	101
7.6.2	Friðlýst hús.....	103
7.6.3	Friðuð hús	105
7.7	Hverfisvernd (HV).....	106
7.7.1	Hverfisvernd vegna náttúruminja	106
7.7.2	Hverfisvernd vegna þjóðminja	110
7.7.3	Hverfisvernd í þéttbýli	111
7.8	Loftgæði og hljóðvist.....	111
•	8ORKA OG AUÐLINDIR	
	113
8.1	Orkuframleiðsla	113
8.2	Vatnsorka.....	115
8.3	Vindorkuver	115
8.4	Efnistöku- og efnislosunarsvæði (E)	116
8.5	Vatnaveitingar í Skaftá	120
•	9..... Umhverfisskýrsla	
	121
9.1	Matskylda.....	121
9.2	Matsferli.....	121
9.3	Áhrifaþættir	121
9.4	Tengsl umhverfismats og skipulagsvinnu	122
9.5	Umhverfispættir og áherslur.....	122
9.6	Umhverfisviðmið.....	124
9.7	Tengsl við aðrar áætlanir	126
9.7.1	Íbúðarsvæði sunnan Klaustursvegur	133
9.7.2	Nýtt athafnasvæði á Stjórnarsandi.....	135
9.7.3	Land- og skógræktarsvæði í Bresti	138
9.7.4	Virkjun í Skaftárdal.....	140
9.7.5	Virkjun í Hnútu	143
9.7.6	Ný frístundabyggð í Hemrumörk.....	145

9.7.7	Verslunar- og þjónustusvæði í Hátúni	148
9.1	Mótvægisáðgerðir og vöktun	152
9.1	Matsferli og samráðsaðilar.....	152
• 10	Heimildaskrá
	153	

Myndir

Mynd 1.	Fagrifoss, ljósmyndari: Ingólfur Hartvigsson.....	9
Mynd 2.	Réttir í Skaftárhreppi, ljósmyndari: Margrét Ólafsdóttir.....	13
Mynd 3.	Núpsstaður, ljósmyndari: Erla Þórey Ólafsdóttir.	17
Mynd 4.	Álftaversgígur, ljósmyndari: Kristín Una Sigurðardóttir.	18
Mynd 5	Aldursdreifing í Skaftárhreppi og á landinu öllu. Hagstofa Íslands.....	23
Mynd 6.	Íbúapróun í Skaftárhreppi frá 2012-2019 og íbúaspá 2020-2032.	24
Mynd 7	Lómagnúpur og Öræfajökull, ljósmyndari: Ingólfur Hartvigsson.	24
Mynd 8.	Vindafar í Skaftárhreppi. Veðurstofa Íslands.	31
Mynd 9.	Afmörkun Vatnajökulsþjóðgarðs til suðurs.....	32
Mynd 10	Kort sem sýnir afmörkun Kötlu Jarðvangs.	33
Mynd 11.	Kort þetta sýnir líklegar gönguleiðir innan Kirkjubæjarklausturs, frá heimilum til ýmissar þjónustu.	36
Mynd 12.	10 og 20 mínútna gönguradíus út frá hugsanlega framtíðarmiðju ef hugmyndir að framtíðar íbúðarsvæðum verða að veruleika.	38
Mynd 13.	10 og 20 mínútna gönguradíus út frá núverandi miðju Kirkjubæjarklausturs.....	38
Mynd 14	Hættumatskort fyrir Kirkjubæjarklaustur (Veðurstofa Íslands).	93
Mynd 15.	Áhættumatsflokkar A, B og C. Mynd úr skýrslu Hættumatsnefndar Skaftárhrepps frá 2009.	94
Mynd 16	Friðlýst svæði og aðrar náttúrminjar í Skaftárhreppi.....	98
Mynd 17.	Eystra Eldhraun vestan við Teygingalæk.....	109
Mynd 18.	kýringarmynd sem sýnir Bjarnagarð í Landbroti (Margrét Ólafsdóttir 2002).....	110
Mynd 19.	Yfirlitsmynd yfir Hátún (blá lína). Rauð lína sýnir afmörkun fyrirhugaðs ferðaþjónustusvæðis.	151
Mynd 20.	Valkostir sem voru til skoðunar.	152

Töfluskrá

Tafla 1. Virkjanakostir í biðflokki Rammaáætlunar í Skaftárhreppi.....	18
Tafla 2. Virkjanakostir í verndarflokki Rammaáætlunar í Skaftárhreppi.	18
Tafla 3. Lágmarksfjarlægðir vegna skógræktar	60

VINNSLUTILLAGA

I. INNGANGUR

Aðalskipulag er skipulagsáætlun sem nær til alls lands sveitarfélags. Í aðalskipulagi er sett fram stefna og ákvarðanir sveitarstjórnar um framtíðarnotkun lands og fyrirkomulag byggðar.

Stefna sem sett er fram í aðalskipulagi er útfærð nánar í deiliskipulagi fyrir einstök hverfi eða reiti.

I.1 Samantekt

Aðalskipulag þetta er heildarendurskoðun á Aðalskipulagi Skaftárhrepps 2010 - 2022. Fyrri skipulag var unnið í samræmi við þá gildandi skipulags- og byggingarlög nr. 73/1997. Skipulagsvinnan við heildarendurskoðunina byggir á skipulagslögum nr. 123/2010 og lögum um umhverfismat áætlana nr. 105/2006. Í samræmi við þau verður umhverfismat áætlana unnið samhliða endurskoðun aðalskipulagsins. Lögð er áhersla á að nýtt Aðalskipulag Skaftárhrepps sé í anda Heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna.

I.2 Vinnuferli og samráð

Samið var við Landmótun sf. um skipulags-ráðgjöf við endurskoðunina. Landmótun mun starfa í samvinnu við sveitarstjórn og skipulagsnefnd Skaftárhrepps ásamt skipulags- og byggingarfulltrúa sveitarfélagsins. Skipaður hefur verið vinnuhópur til að hafa umsjón með endurskoðun aðalskipulagsins fyrir hönd Skaftárhrepps. Hópin skipa þau Eva Björk Harðardóttir, Bergur Guðnason, Jón Hrafn Karlsson, Jóna Björk Jónsdóttir og Rúnar P. Guðnason.

I.3 Ástæður endurskoðunar

Sveitarstjórn Skaftárhrepps samþykkti eftir kosningar 2018 að láta fara fram heildar-endurskoðun á aðalskipulagi sveitarfélagsins. Meginástæður endurskoðunar eru:

- Skipulagstímabil gildandi aðalskipulags er til ársins 2022 og því kominn tími á endurskoðun.
- Núverandi aðalskipulag hefur verið breytt sex sinnum sem bendir til þess að þörf sé á endurskoðun.
- Frá því að gildandi aðalskipulag var staðfest, hafa tekið gildi ný skipulagslög og reglugerð og kalla þau á ákveðna uppfærslu í framsetningu aðalskipulags.
- Alþingi hefur staðfest landsskipulagsstefnu sem taka ber mið af við gerð skipulagsáætlana. Einnig hafa tekið gildi ný lög um skipulag haf- og strandsvæða nr. 88/2018.
- Á skipulagstímabili gildandi aðalskipulags hafa orðið breytingar í sveitarfélaginu, efnahagslegar breytingar með breytingum í atvinnulífi, nokkur fjölgun íbúa og breytt samsetning þeirra.
- Uppgangur ferðapjónustu í hreppnum hefur skapað ný tækifæri og áskoranir sem kallar á uppfærslu aðalskipulagsins.
- Innleiðing Heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna.

Mynd 1. Fagrifoss, ljósmyndari: Ingólfur Hartvigsson.

1.4 Viðfangsefni

Þegar tekið er tillit til þróunar sem orðið hefur í sveitarfélaginu frá því gildandi aðalskipulag var samþykkt þykir þarft að fara í endurskoðun. Efnahagslegar breytingar hafa orðið á landsvísu, atvinnutækifæri hafa breyst í sveitarfélaginu og íbúum fjölgað svo tímabært er að endurskoða heildarmarkmið og stefnu sveitarfélagsins. Viðfangsefni endurskoðunar verða endanlega ákveðin og stefna til a.m.k. næstu 12 ára mótuð.

Samráð var haft við hagsmunaaðila og íbúa í sveitarfélaginu við skipulagsvinnuna frá upphafi. Farið hefur verið yfir hvaða viðfangsefni kalla á sérstaka athygli í sveitafélaginu og má þar helst nefna eftirfarandi flokka:

- **Byggð, menning og samfélag**
- **Atvinnulíf**
- **Samgöngur og aðrir innviðir**
- **Umhverfi og náttúruvernd**
- **Orka og auðlindir**

Efnistöð málaflokkana eru eftirfarandi:

Atvinnulíf

Í þessum málaflokki er lögð áhersla á stefnumörkun í undirstöðugreinum atvinnulífsins og að auka fjölbreytni í atvinnulífi sveitarfélagsins. Helstu undirstöðugreinar eru ferðaþjónusta og landbúnaður. Mörkuð verður stefna í þessum málaflokkum með tilliti til frekari uppbyggingar, aukinnar fjölbreytni og samþættingu málaflokkanna.

Samgöngur og aðrir innviðir

Málaflokkurinn samgöngur tekur á vegamálum í sveitarfélaginu, flugvöllum, þyrlupalli, lögnum og öðrum innviðum. Meðal helstu veikleika samfélagsins eru samgöngur, rafmagn og fjarskipti.

Byggð, menning og samfélag

Undir þennan málaflokk falla skólar, þjónusta, frítími og varðveisla og viðhald menningarminja, kirkjur og kirkjugarðar.

Horft verður til íbúáþróunar sl. ára m.t.t. þarfa fyrir framtíðarbyggingarsvæði og farið yfir forsendur sem kallað geta á breytingar frá gildandi aðalskipulagi. Íbúum hefur fjölgað síðustu árin í sveitarfélaginu og þörf fyrir nýtt íbúðarhúsnæði, einkum minni íbúðir.

Umhverfi og náttúruvernd

Áhersluatriði í þessum málaflokki eru m.a. ásýnd byggðar, skipulag og sorpmál. Sveitarfélagið ætlar að vera í fararbroddi í umhverfis- og loftslagsmálum á landsvísu með sjálfbæra nýtingu að leiðarljósi. Skaftárhreppur ætlar að byggja upp miðstöð náttúruvísinda þar sem verður m.a. lögð áhersla á nýsköpun og sjálfbæra þróun.

Orka og auðlindir

Í þessum málaflokki er fjallað um virkjanir og efnistökusvæði. Hvetja á íbúa og fyrirtæki á svæðinu til að nýta vatn og vindafli til raforkuframleiðslu með sjálfbærum hætti. Rafvæðing farartækja og vinnuvéla verði sett á oddinn. Áhersla verði lögð á að byggja upp innviði og bæta orkudreifingu og hvatt til notkunar varmaskipta til upphitunar.

1.5 Breytingar á Aðalskipulagi Skaftárhrepps 2010 - 2022

Breytingar sem gerðar hafa verið á Aðalskipulagi Skaftárhrepps 2010 – 2022:

Hæðargarður, verslun og þjónusta og íbúðarbyggð, Kirkjubæjarklaustri

Efri-Vík

Verslun og þjónusta í landi Tungu

Gestastofa Vatnajökulsþjóðgarðs á Kirkjubæjarklaustri

Þéttbýlið á Kirkjubæjarklaustri

Verslunar- og þjónustusvæði V32, efnistökusvæði N38, vatnsvernd, Orustustaðir

Einnig eru eftirfarandi breytingar í vinnslu:

- Breyting á aðalskipulagi Skaftárhrepps vegna Hnútu.
- Breyting á aðalskipulagi Skaftárhrepps í Hrífunesi.

I.6 Stjórnsýsla

Skaftárhreppur er aðili að ýmsum samböndum, nefndum og ráðum, svo sem Samtökum sunnlenskra sveitarfélaga (SASS) sem eru hagsmuna-, þjónustu-, og samstarfsvettvangur sveitarfélaganna, og Sambandi íslenskra sveitarfélaga. Skaftárhreppur er hluti af Kötlu jarðvangi og einnig er hluti Skaftárhrepps innan Vatnajökulsþjóðgarðs.

I.7 Gögn og framsetning

Aðalskipulag þetta er sett fram í þremur hlutum. Annars vegar þessi greinargerð og hins vegar sem skipulagsupprættir af svæðinu.

Uppdrættirnir eru prentaðir á eitt A0 blað.

- A. Skipulagsgreinargerð
- B. Sveitarfélagsuppráttur. Mælikvarði: 1:100.000
- C. Þéttbýlisuppráttur Kirkjubæjarklaustur. Mælikvarði: 1:10.000.
- D. Skýringarmyndir í greinargerð.
- E. Forsendur og umhverfisskýrsla.

Skýringarupprættir eru eftirtaldir:

- Námur.
- Skógrækt.
- Verndarsvæði .
- Minjavernd.
- Frístundabyggð
- Samgöngur.
- Flokkun landslags
- Flokkun landbúnaðarlands.
- Fyrir þéttbýli
- Samgöngur og gönguleiðir 20 mínútna bærinn.
- Náttúruvá.

Almenn ákvæði um afmörkun reita

Aðalskipulag er stefnumótun um megindrætti svæðisskipulags, landnotkunar, þjónustukerfa og umhverfismála. Nákvæm útfærsla einstakra þátta er viðfangsefni deiliskipulags og framkvæmdaáætlana eftir því sem við á. Afmörkun landnotkunarreita miðast því við meginatriði, svæði og heildir en ekki nákvæma útfærslu eða lóða- og eignamörk.

Flatarmál Skaftárhrepps er um 700.000 ha

Um 80 km suðurstrandar Íslands er innan sveitarfélagsins Skaftárhrepps

Almennt eru mörk landnotkunarreita miðuð við miðlínu aðliggjandi gatna í innra gatnakerfi og jaðar veghelgunarsvæða ytra gatnakerfisins. Flatarmál landnotkunarreita er því brúttóflatarmál sem felur í sér gatnakerfi og opin svæði. Nýtingarákvæði aðalskipulags ber að skoða í því ljósi. Í deiliskipulagi getur nýtingarhlutfall einstakra byggðarreita og svæða innan landnotkunarreits verið annað en tilgreint er í aðalskipulagi þar sem miðað er við meðaltal og brúttóflatarmál reita.

Landnotkunarreitir eru auðkenndir með númeri og bókstaf.

Vegna mælikvarða sveitarfélagsuppdráttar eru svæði sem eru 5 ha eða minni táknuð með hring en ekki afmörkuð nákvæmlega. Landnotkun (litur) og merking reita tekur mið af megin-landnotkun viðkomandi reits. Ákveðið svigrúm getur verið fyrir aðra starfsemi innan þeirra bæði í samræmi við almenna skilmála og sérstaka skilmála einstakra reita. Í deiliskipulagi er kveðið nánar á um notkun og nýtingu einstakra lóða og gerð grein fyrir opnum svæðum, leiksvæðum, útivistarsvæðum, gatnakerfi og stígum.

Undantekning frá þessari meginreglu er að lóðir fyrir skóla, leikskóla og grunnskóla eru sýndar sem svæði fyrir samfélagsþjónustu (S).

Þau svæði sem ekki eru sérmerkt eru opin svæði innan byggðar sem ekki hafa sérákvæði og óbyggð svæði ofan byggðar. Um þessi svæði gilda almennir skilmálar viðkomandi landnotkunarflokks.

1.8 Skipulagssvæðið

Skipulagið tekur til alls lands sveitarfélagsins Skaftárhrepps og þéttbýlisins á Kirkjubæjarklaustri. Það er eina þéttbýlið í hreppnum og þar er miðstöð stjórnýslu, verslunar og þjónustu. Skaftárhreppur varð til árið 1990 við sameiningu fimm hreppa; Hörgslands-, Kirkjubæjar-, Leiðvalla-, Skaftártungu- og Álftavershrepps, og afmarkast af Blautukvísl á Mýrdalssandi í vestri og Sandgígjukvísl á Skeiðarársandi í austri. Hreppurinn dregur nafn sitt af ánni Skaftá, sem á aðalupptök sín undir Skaftárjökli í vestanverðum Vatnajökli og rennur til sjávar í Skaftárósi, Veiðiósi og Kúðaósi. Skaftárhreppur er nokkuð stórt sveitarfélag en heildar landsvæði þess er um 700.000 ha. Helstu atvinnuvegir á svæðinu eru ferðaþjónusta og landbúnaður. Næstu þéttbýliskjarnar eru Vík í Mýrdal (74 km) og Höfn í Hornafirði (205 km).

Mynd 2. Réttir í Skaftárhreppi, ljósmyndari: Margrét Ólafsdóttir.

1.9 Markmið og leiðarljós

Aðalskipulagið er stefna sveitarstjórnar um þróun byggðar í sveitarfélaginu og er því lykilverkfæri hennar. Stefnan snýr að landnotkun, byggðamynstri, samgöngu- og þjónustukerfum í sveitarfélaginu.

Leiðarljós

- Að stuðla að **hagkvæmri þróun byggðar** á svæðinu, m.a. að finna lausnir til að þéttbýlið geti vaxið.
- Að stuðla að **auknum og fjölbreyttum atvinnutækifærum** með nægu framboði lóða undir iðnað, ferðaþjónustu og aðra atvinnustarfsemi og með aukinni nýsköpun.
- Að bæta **opinbera þjónustu**, svo sem þjónustu menntastofnana.
- Að bæta **samgöngur og stuðla að auknu umferðaröryggi**, huga að **vistvænum samgöngumátum**.
- Að stuðla að **varðveislu náttúruminja og söguminja** og annarra umhverfislegra gæða sem styrkir stoðir samfélagsins og hlúir að sérkennum þess.
 - Auka **sjálfbærni ferðaþjónustu** sem byggir á sérstöðu svæðisins.
 - Vernda **gott landbúnaðarland** og stuðla að sjálfbærri nýtingu þess.
 - Að standa vörð um **grunnvatn** sem nytjavatn fyrir íbúa og fyrir atvinnustarfsemi.
 - Að stuðla að **gróðurvernd og landgræðslu** og að landnýting verði í samræmi við landgæði og ástand lands. Stuðla að auknum rannsóknum og vöktun á því sviði.
 - Að vinna með sjálfbærum hætti að **heftingu leirfoks** og **stuðla að bættum loftgæðum**.
 - Skilgreina **hentug skógræktarsvæði** fyrir nytjaskóg og að nýta íslenskar trjátegundir til að hefta fok jökulleirs og auka kolefnisbindingu.
 - Að stuðla að því að **nýting lands, auðlinda og mannauðs** sé í samræmi við markmið sjálfbærrar þróunar.

Tryggja að almenningur og hagsmunaaðilar komi að skipulagsferlinu frá fyrstu stigum.

Stuðla að gagnsæi í öllu ferlinu og bæta upplýsingaöflun.

Gera skipulagsvinnuna markvissari.

Veita sveitarstjórnnum og öðrum sem koma að skipulagsgerð betri yfirsýn.

2 Aðrar áætlanir

Við vinnslu á endurskoðun aðalskipulags verður tekið mið af öðrum áætlunum. Helst ber að nefna landskipulagsstefnu, rammaáætlun, samgönguáætlun, ferðamálaáætlun og náttúruminjaskrá.

2.1 Heimsmarkmið sameinuðu þjóðanna

Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun voru samþykkt af fulltrúum allra aðildarríkja Sameinuðu þjóðanna í september árið 2015. Markmiðin gilda á tímabilinu 2016-2030 og eru 17 talsins með 169 undirmarkmið. Þau taka bæði til innanlandsmála og alþjóðasamstarfs á gildistímanum.

Heimsmarkmiðin eru algild og því hafa aðildarríkin skuldbundið sig til þess að vinna skipulega að innleiðingu markmiðanna bæði á innlendum og erlendum vettvangi út gildistíma þeirra. Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun skulu höfð að leiðarljósi í stefnumörkun í sveitarfélaginu, í

Virðing. Í gildinu fellst virðing fyrir þeim fjölbreyttu einstaklingum sem í sveitarfélaginu búa. Einnig fellst í því einlæg ósk um virðingu fyrir hinni einstöku náttúru sem umlykur sveitarfélagið.

Jákvæðni. Með jákvæðni að leiðarljósi byggjum við upp samfélag þar sem íbúar og gestir eru ánægðir. Að takast á við breytingar og verkefni dagsins af jákvæðni er mikilvægt í framtíðar samfélagi Skaftárhrepps.

Samstaða. Samstaða og samkennd er mikilvæg í því verkefni að byggja upp sterkt og gott samfélag þar sem allir njóta sín.

Sjálfbærni. Sveitarfélagið ætlar að leggja áherslu á sjálfbæra þróun samfélagsins á öllum sviðum og því er sjálfbærni eitt af grunngildunum.

samræmi við áherslur stjórnvalda sem hafa samþykkt innleiðingu markmiðanna á Íslandi. Með markmiðunum er leitast við að tryggja öllum mannréttindi, ná fram kynjajafnrétti og efla vald kvenna og stúlkna. Markmiðin eru samþætt og órjúfanleg og mynda jafnvægi milli hinna þriggja stoða sjálfbærrar þróunar, þ.e. hinnar efnahagslegu, félagslegu og umhverfislegu stoðar. Ríkisstjórn Íslands hefur forgangsraðað 65 undirmarkmiðum við innleiðingu heimsmarkmiðanna á Íslandi, en forgangsröðunin tekur mið af stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar. Forgangsmarkmiðin endurspeglar áherslur stjórnvalda við innleiðingu markmiðanna næstu árin. Þau útiloka þó ekki að unnið verði að innleiðingu annarra markmiða. Sveitarfélagið tekur ákvörðun um hvernig innleiðing markmiðanna í stefnu sveitarfélagsins verður háttáð og metur hvort forgangsraða eigi ákveðnum markmiðum í sveitarfélaginu.

2.1.1 Stefnumótun í Skaftárhreppi með hliðsjón af Heimsmarkmiðum Sameinuðu þjóðanna

Skaftárhreppur er að vinna stefnu með áherslu á Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna sem er í takt við stefnu ríkisstjórnar Íslands um innleiðingu heimsmarkmiðanna í öllum sveitarfélögum landsins.

Skaftárhreppur hefur sjálfbærni að leiðarljósi í allri ákvarðanatöku og verndun náttúrunnar. Grunnildir sveitarfélagsins eru virðing, jákvæðni, samstaða og sjálfbærni.

Skaftárhreppur hefur sett fram eftirfarandi framtíðarsýn.

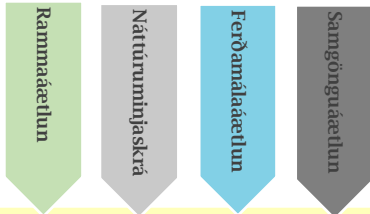

- Framtíðarsýn Skaftárhrepps er að verða eftirsóknarvert sveitarfélag þar sem heiðarleiki, samheldni, jafnræði, gagnkvæm virðing og bjartsýni einkennir öfluga uppbyggingu. Samstarf einkennir samfélagið og íbúar eru jákvæðir og umburðarlyndir.
- Skaftárhreppur hefur sjálfbærni að leiðarljósi í allri ákvarðanatöku, verndar náttúruna og ætlar að vera leiðandi í umhverfismálum. Sveitarfélagið ætlar að setja sér metnaðarfulla stefnu í umhverfismálum þar sem losun gróðurhúsalofttegunda er í lágmark, binding kolefnis verði aukin og fullkomin flokkun á sorpi þar sem endurnýting endurvinnsla er lokamarkmið.
- Skaftárhreppur ætlar að byggja upp miðstöð náttúruvísinda þar sem nýsköpun í sjálfbærni og öðrum greinum mun blómstra.
- Framtíðarsýn Skaftárhrepps er að sveitarfélagið byggi upp öfluga innviði, sér í lagi til stuðnings menntunar barna og tómstunda. Byggt verði upp kraftmikið samfélag þar sem bjartsýni og frumkvæði ríkir ásamt framsýni og metnaði.

2.2 Landsskipulagsstefna

Landsskipulagsstefna

Aðalskipulag

að við skipulagsgerð sveitarfélaga skuli leitast við að greina sérstöðu, styrkleika og staðaranda viðkomandi svæðis með tilliti til tækifæra í ferðapjónustu. Í landsskipulagsstefnu er einnig fjallað um skipulag á haf- og strandsvæðum. Þar er lögð áhersla á sjálfbæra nýtingu auðlinda, upplýsingaöflun um vernd og nýtingu og mörkun stefnu um skipulagsmál haf- og standsvæða, í samræmi við nýja löggjöf sem samþykkt var 26. júní 2018. Mið verður tekið af gildandi landsskipulagsstefnu við endurskoðun aðalskipulags Skaftárhrepps.

Leiðarljós landsskipulagsstefnu er:

- Að skipulag byggðar og landnotkunar stuðli að sjálfbærri þróun.
- Að skipulag byggðar og landnotkunar sé sveigjanlegt og stuðli að seiglu gagnvart samfélags- og umhverfisbreytingum.
- Að skipulag byggðar og landnotkunar stuðli að lífsgæðum fólks.
- Að skipulag byggðar og landnotkunar styðji samkeppnishæfni landsins alls og einstakra landshluta.

Í viðauka við Landsskipulagsstefnu er bætt við yfirköflunum Loftslagsmiðað skipulag, Staðarmótun og landslagsvernd, Heilsuvæn byggð og landnotkun.

Landsskipulagsstefna 2015-2026 var samþykkt á Alþingi 16. mars 2016. Meðal markmiða Landsskipulagsstefnu er að skipulag byggðar og landnotkun stuðli að samkeppnishæfni og eflingu samfélags og atvinnulífs sbr. kafla. 3.4.1 *Öflugir innviðir*, þar sem segir að skipulagsgerð sveitarfélaga eigi að stuðla að uppbyggingu atvinnulífs til framtíðar, með áherslu á gæði í hinu byggða umhverfi og öflugum innviðum. Sérstaklega verði hugað að fjölbreytni atvinnulífs með tilliti til þols gagnvart samfélags- og umhverfisbreytingum sbr. kafla 3.4. Í kafla 2.4 kemur fram

Mynd 3. Núpsstaður, ljósmyndari: Erla Þórey Ólafsdóttir.

2.3 Rammaáætlun

Rammaáætlun tekur fyrir vernd og nýtingu auðlinda landsins og landsvæða og er samheiti yfir ákveðin lög, ferli og aðferðarfræði sem eru verkfæri til að greiða úr ágreiningi sem kann að rísa er varðar nýttjar landsins. Samkvæmt verndar- og orkunýtingaráætluninni skal tryggt að nýting landsvæða þar sem er að finna virkjunarkosti byggist á langtímasjónarmiðum og heildstæðu hagsmunamati þar sem tekið verði tillit til verndargildis náttúru og menningar-sögulegra minja, hagkvæmni og arðsemi ólíkra nýtingarkosta og annarra gilda sem varða þjóðarhag, svo og hagsmuna þeirra sem nýta þessi sömu gæði, með sjálfbæra þróun að leiðarljósi. Virkjanakostir eru flokkaðir í orkunýtingar-, bið- og verndarflokk. Samkvæmt rammaáætlun eru fjórir kostir í Skaftárhreppi í biðflokki, tveir í verndarflokki en enginn í orkunýtingarflokki (sjá töflur 2 og 3).

Mynd 4. Álftaversgígar, ljósmyndari: Kristín Una Sigurðardóttir.

Tafla 1. Virkjanakostir í biðflokki Rammaáætlunar í Skaftárhreppi

Vatnasvið	Virkjunarkostur
Hverfisfljót	Hverfisfljótsvirkjun
Skaftá	Búlandsvirkjun
Hólmsá	Hólmsárvirkjun við Einhyrning, án miðlunar
Hólmsá	Hólmsárvirkjun við Atley

Tafla 2. Virkjanakostir í verndarflokki Rammaáætlunar í Skaftárhreppi.

Vatnasvið	Virkjunarkostur
Djúpá, Fljótshverfi	Djúpárvirkjun
Hólmsá	Hólmsárvirkjun við Einhyrning, með miðlun.

2.4 Samgönguáætlun

Samkvæmt Samgönguáætlun 2019-2033 er engin framkvæmd fyrirhuguð innan sveitarfélagsins á næstu árum en þó er eitt af markmiðum áætlunarinnar að fækka einbreiðum brúm á þjóðvegum landsins en skv. áætluninni eru 39 einbreiðar brýr á hringveginum og þar af eru 5 í Skaftárhreppi (Samgönguáætlun 2019-2033).

2.5 Náttúruminjaskrá

Lög um náttúruvernd nr. 60/2013 tóku gildi árið 2015. Samkvæmt 13. gr laganna gefur ráðherra út náttúruminjaskrá og leggur fram á Alþingi eigi sjaldnar en á 5 ára fresti tillögu að þingsályktun um framkvæmdaáætlun náttúruminjaskrár. Í nýju lögunum er gert ráð fyrir náttúruminjaskrá sem skiptist í 3 hluta:

A- hluti er skrá yfir náttúruminjar og svæði sem hafa verið friðlýstar eða friðaðar, B- hluti er framkvæmdaáætlun náttúruminjaskrár þ.e. skrá yfir þær náttúruminjar sem Alþingi hefur ákveðið að setja í forgang um friðlýsingu eða friðun á næstu fimm árum. C- hluti er skrá yfir náttúruminjar sem ástæða þykir til að friðlýsa eða friða. Í náttúruverndarlögunum voru einnig skilgreindir nýir flokkar friðlýstra svæða, þ.e. óbyggð víðerni og landslagsverndarsvæði. Ráðherra ákveður friðlýsingu svæða og friðun vistkerfa, vistgerða og tegunda og tekur jafnframt ákvörðun um breytingu og afnám friðlýsingar og friðunar. Í lögunum er lögð áhersla á að byggja upp skipulagt net verndarsvæða til að stuðla að vernd líffræðilegrar fjölbreytni, jarðfræðilegrar fjölbreytni landsins og fjölbreytni landslags. Ákvæði um efnistöku sem áður voru í náttúruverndarlögum hafa verið færð inn í skipulagslögin.

Eftirfarandi svæði eru á náttúruminjaskrá í Skaftárhreppi:

Náttúruvætti:

Gervigígar í Álftaveri, Skaftárhreppi, V-Skaftafellssýslu. Friðlýstir sem náttúruvætti með auglýsingu í Stjórnartíðindum B, nr. 105/1975. Stærð 3.436,1 ha.

Dverghamrar, Skaftárhreppi, V-Skaftafellssýslu. Friðlýstir sem náttúruvætti með auglýsingu í Stjórnartíðindum B, 446/1987. Stærð 2,14 ha.

Kirkjugólf, Skaftárhreppi, V-Skaftafellssýslu. Friðlýst sem náttúruvætti með auglýsingu í Stjórnartíðindum B, nr. 426/1987. Stærð 1 ha.

Aðrar náttúruminjar:

701. Núpsstaður, Núpsstaðarskógar og Grænalón, Skaftárhreppi, V-Skaftafellssýslu. (1) Allt land Núpsstaðar frá stórstraumsfjöllumörkum upp í jökul. (2) Sérstætt svæði vegna náttúrufars og fegurðar. Söguminjar, gamlar byggingar.

703. Fjaðrárgljúfur, Skaftárhreppi, V-Skaftafellssýslu. (1) Gljúfrið allt. (2) Tilkomumikið gljúfur í móbergi.

704. Grenlækur, Skaftárhreppi, V-Skaftafellssýslu. (1) Grenlækur ásamt Tröllshyl, Arnardrangshólma og Stararflóði milli Grenlækjaróss og Þykkvabæjar. (2) Víðáttumikil flæðiengi, tjarnir, lindir og lækir. Auðugt og óvenjulegt lífríki, mikið fuglalíf.

705. Steinsmýrarflóð, Skaftárhreppi, V-Skaftafellssýslu. (1) Votlendið frá jaðri Eldhrauns norður og austur að söndum og suður að Eldvatni. (2) Gulstararflóð og grunnt stöðuvatn. Mikið fuglalíf.

706. Eldgjá, V-Skaftafellssýslu. (1) Eldgjá á Skaftártunguafrétti milli Gjátinds og Svartahnúksfjalla. Til norðausturs ræður lína úr Gjátindi í Skaftá á móts við Skælinga. Til austurs ræður Skaftá niður að brú á Syðri-Ófæru og þaðan lína um hátind Bláfjalls suðvestur í Öldufell. Til vesturs ræður lína úr Öldufelli um Svartafell í Svartahnúk. (2) Eldgjá er hluti af um 40 km langri gossprungu sem vitnar um stórkostleg eldsumbrot á nútíma. Stórbrotið og fjölbreytt landslag. Vinsælt útivistarsvæði. Æskilegt er að tengja svæðið Friðlandi að Fjallabaki.

759. Skálarheiði, Rauðhóll, Bunuhólar og Hálsagígir, Skaftárhreppi, V-Skaftafellssýslu. (1) Til austurs ræður lína sem hugsast dregin um Innra-Hrútafjall, Fremra-Hrútafjall og Holtsborg. Að öðru leyti afmarkast svæðið af línu úr 374 m hæðarpunkti í Hellnamýri í topp Kanafjalla og síðan eftir Lambshagaá til ármóta við Skaftá. Frá ármótum liggja mörkin í beina línu sem hugsast dregin um Árhól suður að þjóðvegi nr. 1 og fylgja síðan þjóðveginum til austurs að Dyngjum. (2) Fjölbreytt og fagurt landslag, ríkulegur gróður, skóglendi. Gjallgígaraðir frá nútíma. Rauðhóll er afar sérstakur rauður gjallgígur sem stendur um 80 m yfir umhverfið. Hálsagígir eru gjall- og klepragígar á um 3 km langri gígaröð frá nútíma.

760. Grænifjallgarður, V-Skaftafellssýslu. (1) Fjallgarðurinn á milli Tungnár og Eldgjár. Til norðvesturs ráða Tungná og austurmörk Friðlands að Fjallabaki. Til suðurs ræður lína úr Torfajökli austur í Svartahnúk. Til austurs og norðurs ráða norðvesturmörk svæðis nr. 706 og lína úr Gjátindi í Sveinstind og þaðan í Jökulvatn. (2) Stórbrotið og fjölbreytt landslag. Vinsælt útivistarsvæði. Æskilegt er að tengja svæðið Friðlandi að Fjallabaki.

Náttúrufræðistofnun Íslands hefur sett fram tillögu um að eftirfarandi svæði í Skaftárhreppi fari á framkvæmdaáætlun náttúru-minjaskrár (B-hluta) til verndar vistgerðum, fuglum, selum og jarðminjum:

Núpsstaðaskógur
Steinsmýrarflóð–Grenlækur
Kúðafljót
Lauffellsmýrar
Hólmsá
Torfajökull

Alþingi hefur ekki gefið út nýja þingsályktunartillögu um framkvæmdaáætlun náttúru-minjaskrár, líkt og lög um náttúruvernd nr. 60/2013 gera ráð fyrir.

2.6 Fjarskiptaáætlun

Stjórnvöld leggja fram á fjögurra ára fresti á Alþingi tillögu til þingsályktunar um fjarskiptaáætlun þar sem mörkuð skal stefna fyrir næstu tólf árin. Í fjarskiptaáætlun skal gera grein fyrir ástandi og horfum hvað varðar fjarskipti í landinu og meta og taka tillit til þarfa samfélagsins fyrir bætt fjarskipti. Í gildi er fjórtán ára stefna í fjarskiptum fyrir árin 2019-2033 nr. 32/149 og fimm ára fjarskiptaáætlun fyrir árin 2019-2023, nr. 31/149.

2.7 Kerfisáætlun

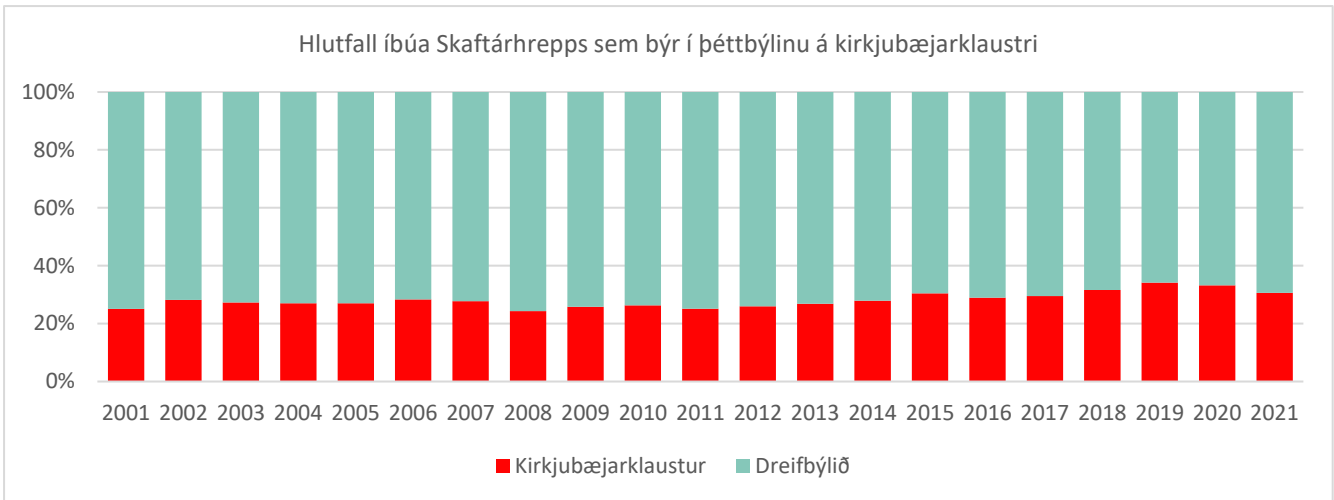
Áætlunin er unnin skv. raforkulögum nr. 65/2003 en Landsneti ber að sjá til þess að fyrir liggi áætlanir um uppbyggingu flutningskerfis raforku.

2.8 Svæðisskipulag

Sveitarfélögin Rangárþing ytra, Rangárþing eystra og Skaftárhreppur létu vinna rammaskipulag fyrir suðurhálendið, þetta er skjal sem aldrei var staðfest en er ákveðið vinnugagn. Í vinnslu er einnig Svæðisskipulag Suðurhálendisins

2.9 Aðrar stefnur og samþykktir á sveitarfélags- og svæðisvísu:

- Samþykktir sveitarfélagsins um ýmis mál s.s. skóla- og æskulýðsstefna, húsnæðisstefna, samþykkt um innviðaupbyggingu.
- Stjórnunar og verndaráætlun Vatnajökulspjóðgarðs (2013).
- Ferðamálastofa – Stefna 2017-2020. Framtíðarsýn, hlutverk og gildi.
- Landsáætlun um meðhöndlun úrgangs 2013-2024.
- Menningarstefna í mannvirkjagerð, 2007.
- Orkustefna fyrir Ísland, 2011.
- Aðgerðaáætlun stjórnvalda í loftslagsmálum 2018 – 2030.
- Stefnumörkun um framkvæmd Samnings um líffræðilega fjölbreytni, 2008.
- Þingsályktun um stefnumótandi byggðaáætlun fyrir árin 2014–2017/ tillaga til þingsályktunar um stefnumótandi byggðaáætlun fyrir árin 2018-2024.
- Stefnumarkandi landsáætlun um uppbyggingu innviða til verndar náttúru og menningarsögulegum minjum.
- Húsnæðisáætlun

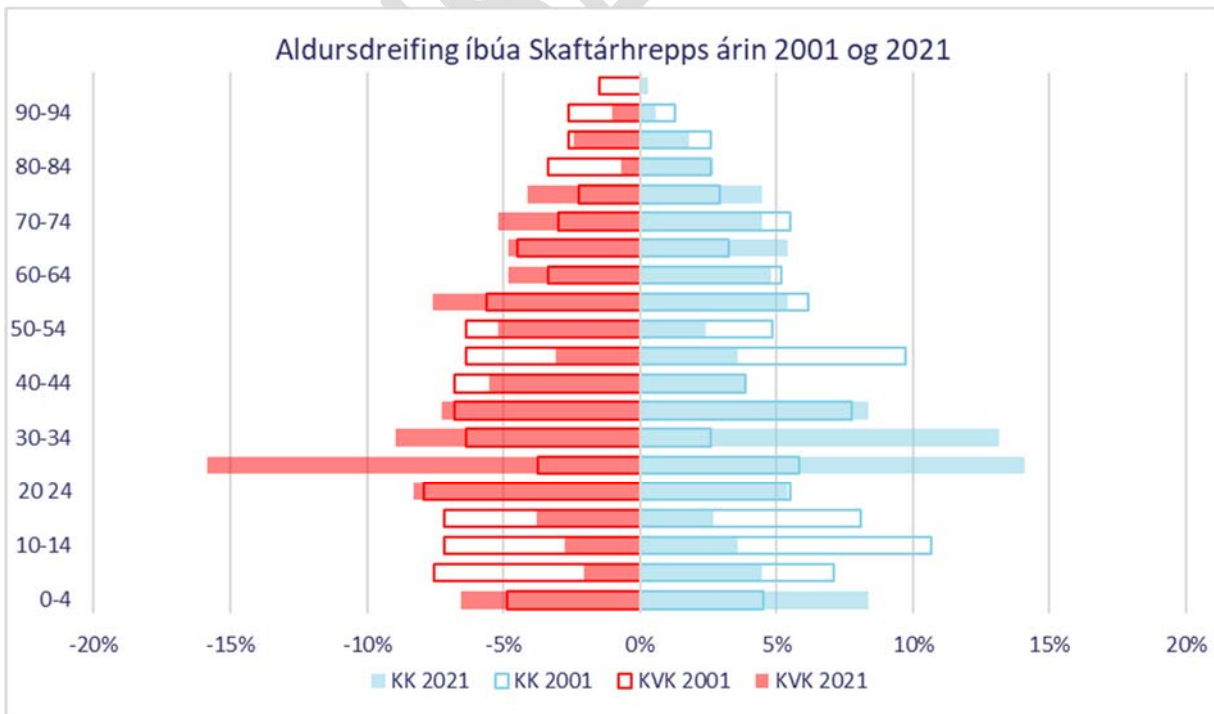

3 FORSENDUR

3.1 Íbúafjöldi

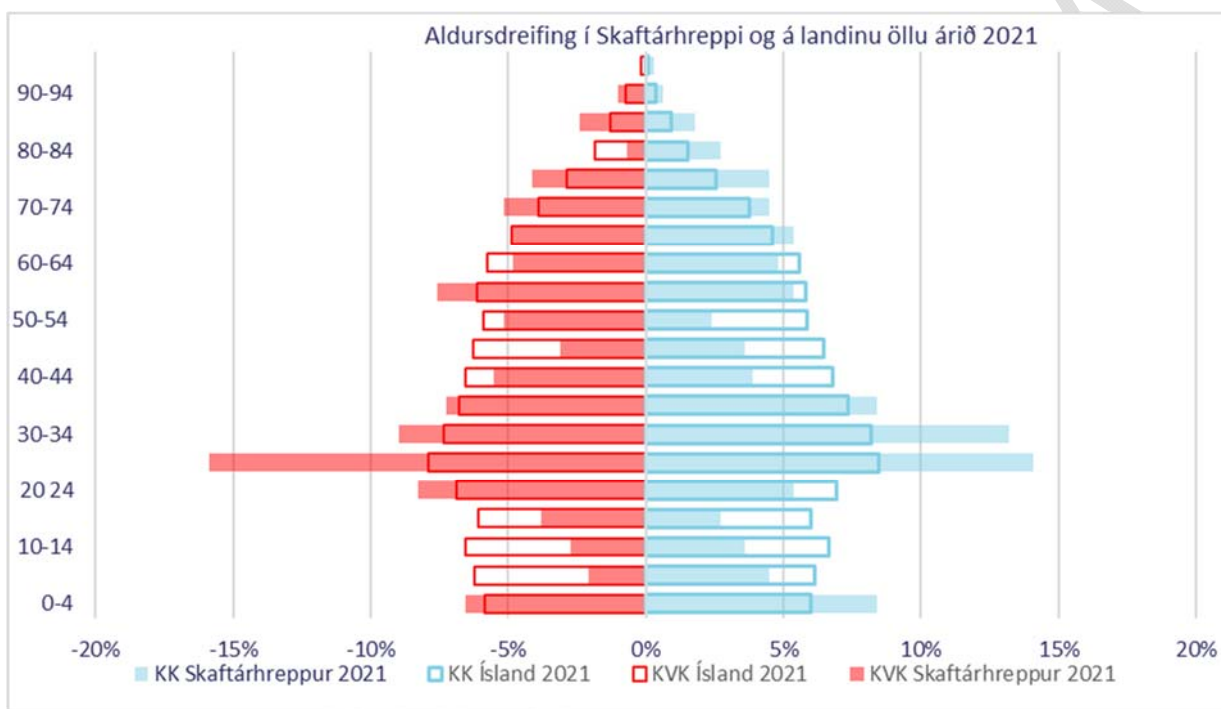
Gögn frá Hagstofu Íslands um íbúapróun í sveitarfélaginu Skaftárhreppi sýna að íbúafjöldi tók nokkra dýfu, úr 593 árið 1998 og allt niður í 443 árin 2012 og 2013. Þá tók íbúum að fjölga á ný og voru þeir 560 í byrjun árs 2018. Íbúasamsetning hefur á sama tíma tekið breytingum. Hlutfall íbúa með erlent ríkisfang hefur hækkað verulega á undanfönum árum, úr 1-3% á árunum 1998-2013 í 12% árið 2017 (sjá mynd 4). Hlutfall íbúa sem býr í þéttbýlinu á Kirkjubæjarklaustri hefur hækkað lítillega, úr 25% í 31% (sjá mynd 5).

Kynjahlutföll er mismunandi eftir aldurshópum (sjá mynd 6) en aðeins fleiri karlar eru búsettir í sveitarfélaginu árið 2018 (299 karlar á móti 261 konu).

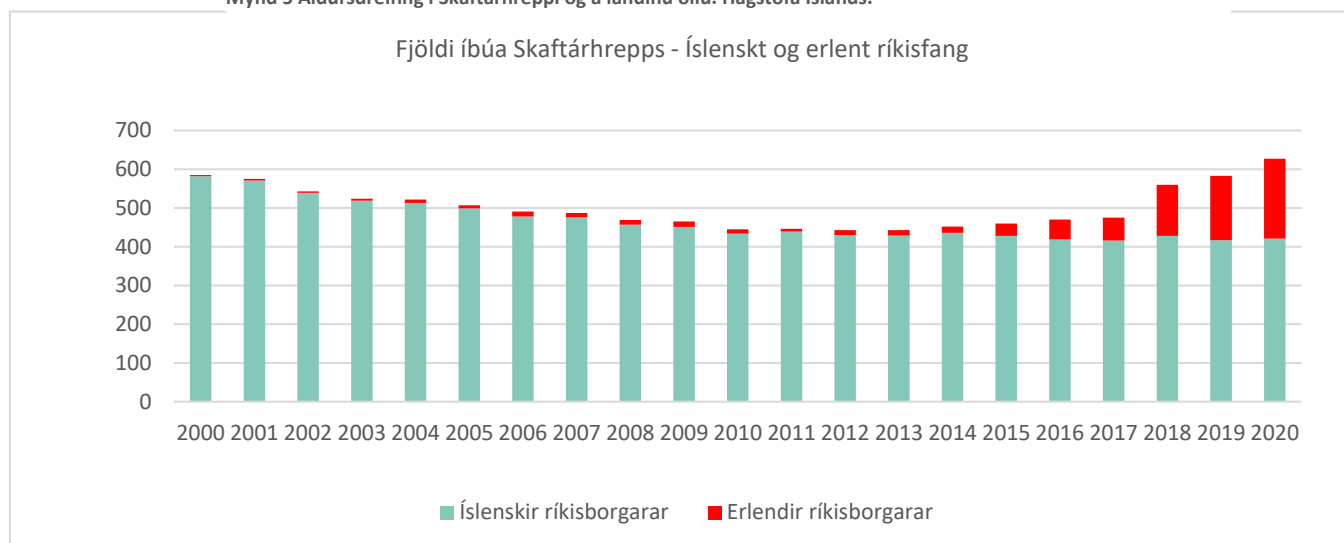

Mynd 10 Hlutfall fólks á vinnualdri í Skaftárhreppi 2001 og 2021

Þegar aldursdreifing og kynjahlutföll í sveitarfélaginu árið 2018 eru borin saman við árið 1998 er fjölgun íbúa á aldrinum 20-40 áberandi, sem og mikil fækkun í hópi barna og ungmenna á aldrinum 0-20 ára og fækkun fólks á miðjum aldri, á milli 40-54 ára. Ef aldursdreifing íbúa Skaftárhrepps árið 2018 er borin saman við íbúadreifingu á landinu öllu sést sama mynstur. Hlutfall fólks á aldrinum 20-34 er mun hærra í Skaftárhreppi en á landsvísu, og færri eru í Skaftárhreppi í aldurshópunum þar í kring. E.t.v. má skýra þessa miklu fjölgun fólks á aldrinum 20-34 ára á milli 1998 og 2018 með fjölgun á erlendu fólki á þessum aldri sem kemur til að vinna við störf í ferðaþjónustu. Eins og sést á mynd 7 þá er mikill meirihluti erlendra ríkisborgara í Skaftárhreppi á aldrinum 20-39 ára.

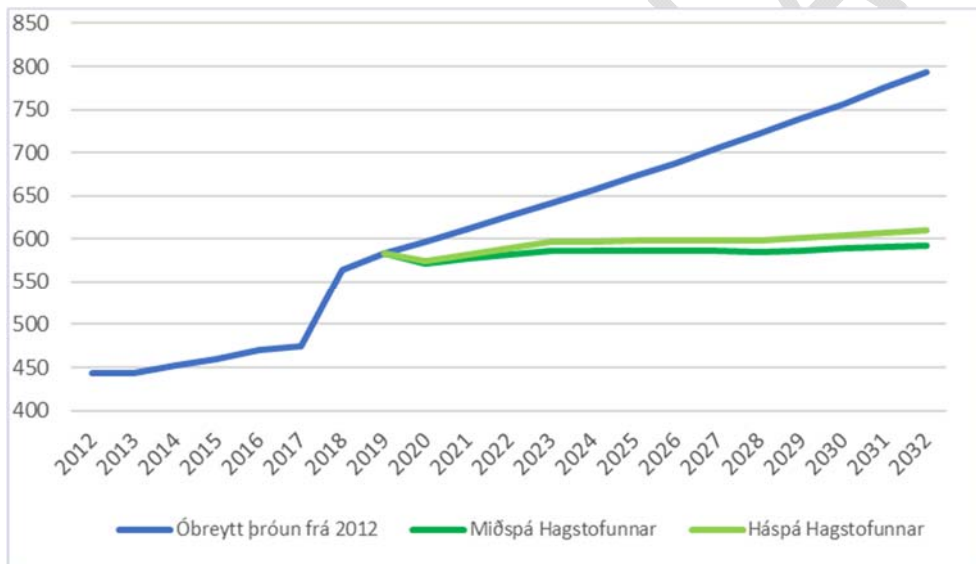
Mynd 5 Aldursdreifing í Skaftárhreppi og á landinu öllu. Hagstofa Íslands.

3.2 Íbúaspá

Spár um íbúaþróun eru byggðar á ótal breytum og óvissa ríkir að jafnaði um margar þeirra. Þessi óvissa leiðir til þess að skekkjur eru miklar þegar spáð er til lengri tíma. Spá um íbúaþróun í Skaftárhreppi þ.e. óbreytt þróun, sjá mynd 6., byggir á þeim vexti sem átt hefur sér stað í sveitarfélaginu síðastliðin 10 ár. Til viðmiðunar eru settar inn spár Hagstofunnar, mannfjöldaspá eftir sveitarfélögum 2019-2050, mið- og háspá. Íbúafjöldi í Skaftárhreppi árið 2021 var 624 skv. tölum Hagstofunnar.

Gögn frá Hagstofu Íslands sýna að börnum á leik- og grunnskólaaldri í Skaftárhreppi hefur fjölgað að meðaltali um tæplega 3% á árunum 2010-2021, úr 68 í 95. Ef sú fjölgun heldur áfram má gera ráð fyrir að börn á þessu aldursbili verði um 110 í lok skipulagstímabilsins. Í gögnum Hagstofu Íslands má sjá að hlutfallslega fjölgaði leikskólabörnum mun meira en grunnskólabörnum. Önnur niðurstaða fæst ef miðað er við allar konur sem eru í dag á frjósemisaldri í Skaftárhreppi það er konur á aldrinum 15-44. Ef fjöldi þeirra er margfaldaður með fæðingartíðni á Íslandi sem er 1,7 barn á konu en dregið frá þegar fædd börn þá má gera ráð fyrir að ófædd börn séu 141.

Mynd 6. Íbúaþróun í Skaftárhreppi frá 2012-2019 og íbúaspá 2020-2032.

Mynd 7 Lómagnúpur og Örafajökull, ljósmyndari: Ingólfur Hartvigsson.

3.3 Húsnæðispörf

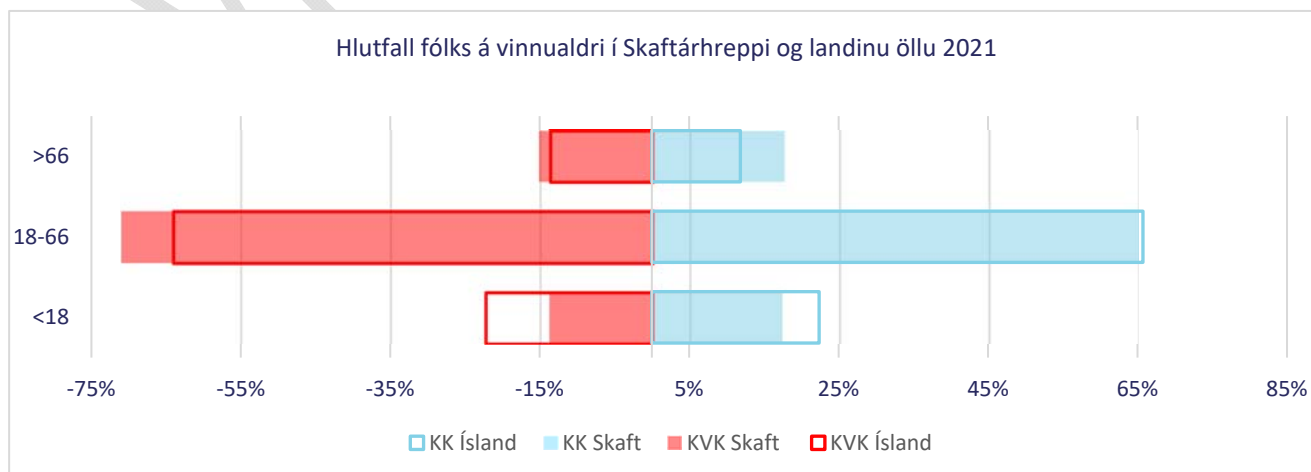
Samkvæmt tölum Hagstofunnar er hlutfall „fjölskyldna“ mjög lágt eða um 65% í Skaftár-hreppi og meta má húsnæðispörf út frá því um 1,5 íbúi pr. íbúð. Einnig er sett fram útreikningur samkvæmt meðalstærð fjölskyldna á landinu um 2,5 íbúi pr. íbúð. Að því gefnu að íbúafjöldi í Skaftárhreppi verði miðað við þær spár sem settar eru fram þá er húsnæðispörf eftirfarandi:

Af þeirri fjölgun sem átt hefur sér stað í Skaftárhreppi þá er rúmlega helmingur fjölgunarinnar á Kirkjubæjarklaustri en skortur á íbúðarlóðum og íbúðarhúsnæði hefur staðið þéttbýlinu fyrir þrifum. Eftirspurn eftir húsnæði hefur verið mikil.

Húsnæðispörf í Skaftárhreppi til ársins 2030			
		Fjöldi íbúða miðað við 1,5 íbúi pr. íbúð	Fjöldi íbúða miðað við 2,5 íbúi pr. íbúð
Fjöldi íbúa í dag.	600	400	240
Fjöldi íbúa 2030, miðspá Hagstofunnar.	589	393	236
Fjöldi íbúa 2030, háspá Hagstofunnar.	605	403	242
Fjöldi íbúa 2030, óbreytt þróun.	757	505	303

3.4 Atvinnulíf

Vinnusóknarsvæði Skaftárhrepps er að stærstum hluta innan hreppsins sem er stór. Skaftárhreppur hefur um langt skeið byggt afkomu sína á landbúnaði, en nokkrar breytingar hafa orðið á atvinnulífi hreppsins á undanförunum árum, með tækniþróun og samþjöppun í landbúnaði. Sveitarfélagið er hluti af Kötlu jarðvangi og einnig er hluti hreppsins innan Vatnajökulsþjóðgarðs. Gestastofa Vestursvæðis

Vatnajökulsþjóðgarðs verður staðsett í Skaftárhreppi. Með þróunarstarfi og styrkingu innviða hefur aukin fjölbreytni í atvinnutækifærum skapast. Í dag eru landbúnaður og ferðaþjónusta stærstu atvinnuvegirinnir í sveitarfélaginu, en undanfarinn áratug eða svo hefur orðið mikil fjölgun ferðamanna í hreppnum, líkt og víða um land. Í dag eru flest störf í sveitarfélaginu í þjónustu. Einhæfni í atvinnulífinu er ógn við stöðugleika og atvinnuöryggi, t.d. ef ferðamönnum fækkaði verulega í sveitarfélaginu, og því eru fjölbreyttari atvinnutækifæri mikilvæg.

Kirkjubæjarklaustur er eina þéttbýlið í Skaftárhreppi og þar er miðstöð verslunar og þjónustu. Þjónustustig er frekar hátt á Klaustri en bæta þarf samgöngur og fjarskipti. Þriggja fasa rafmagn er komið um hluta byggðarinnar en verið er að vinna að því að það verði lagt um allt sveitarfélagið.¹

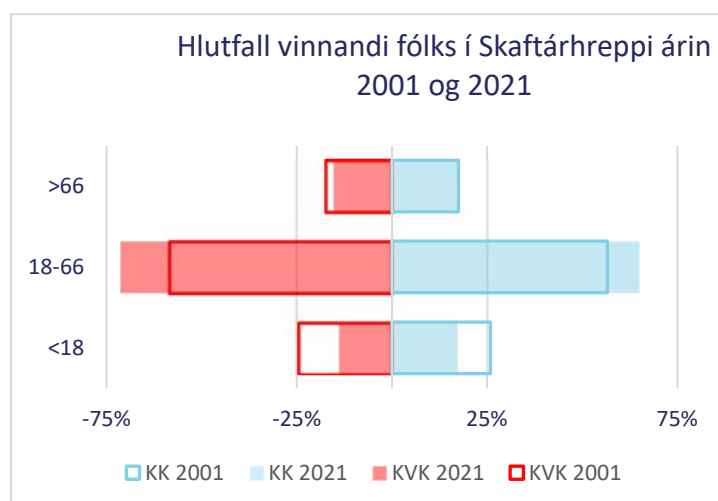
Mjög gott framboð er af gistingu og þjónustu við ferðamenn á Kirkjubæjarklaustri og í nálægum sveitum, og margir áhugaverðir áfangastaðir í sveitarfélaginu. Mikil uppbygging hefur átt sér stað undanfarin ár í þjónustu við ferðamenn.

VERKEFNI VIÐ INNLEIÐINGU HEIMSMARKMIÐA

10.2. Eigi síðar en árið 2030 verði öllum gert kleift að taka þátt í félagslífi og hafa afskipti af efnahagsmálum og stjórnmálum, án tillits til aldurs, kyns, fötlunar, kynþáttar, þjóðernis, uppruna, trúarbragða, efnahags eða annarrar stöðu.

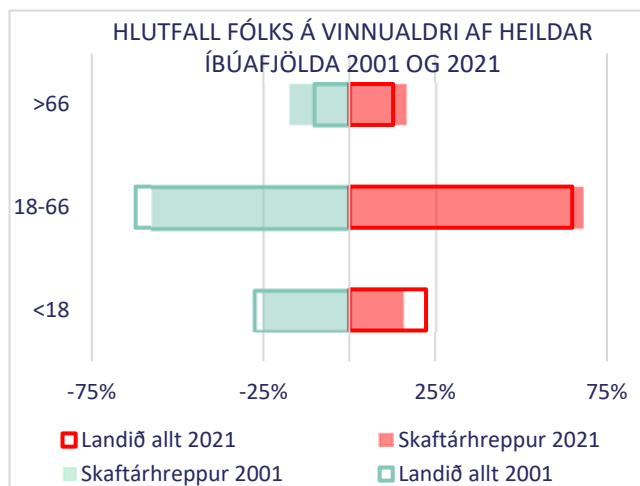
- Unnið verði skv. virkri jafnréttisáætlun. Huga sérstaklega að erlendum mannaúði.
- Styðja þarf við starfsemi félagsamtaka og tryggja aðgengi fyrir alla.

Þegar litið er til einstaklinga á vinnualdri (18-67) hefur bæði konum og körlum fjölgað hlutfallslega í sveitarfélaginu síðustu 20 ár, en börnum og ungmennum undir 18 ára aldri fækkað á sama tímabili (sjá mynd 8). Hlutfall eldri borgara hefur nokkurn veginn staðið í stað. Ef fjöldi fólks á vinnualdri er borinn saman við landið í heild sést að hlutfall karla á vinnualdri eru á pari við landið allt en hlutfall kvenna er hærra í Skaftárhreppi (mynd 11). Börn og ungmenni undir 18 ára aldri eru hlutfallslega færri í Skaftárhreppi en á landsvísu og eldri borgarar (eldri en 67) eru hlutfallslega fleiri í Skaftárhreppi. Þetta bendir til þess að meðalaldur er

1 <https://www.byggdastofnun.is/static/files/Skyrslur/BB/skaftarhreppur-til-framtidar-framtidarsyn-og-markmid.pdf>

að hækka sem hefur í för með sér breytta samfélagsgerð og þjónustupörf íbúa verður önnur. Miðað við aldersdreifingu erlendra ríkisborgara sem búa í Skaftárhreppi (mynd 7) má álykta að þakka megi erlendu starfsfólki sem komið hefur í hreppinn á undanförunum árum að hlutfall fólks á vinnualdri er á pari við hlutfall á landsvísu (mynd 11).

VINNSLUTILLAGA

3.5 Landslagsflokkun

Samkvæmt landslagsflokkun í leiðbeiningaritinu Landslag á Íslandi, flokkun og kortlagning landsgerða á landsvísu er Skaftárhreppur í fimm landslagsflokkum, verið er að vinna landslagsflokkun fyrir sveitarfélagið sem verður kynnt í skipulagstillögunni.

3.6 Ferðapjónusta

Undanfarin ár hefur fjölgun ferðamanna á Íslandi verið langt umfram spár og Skaftárhreppur hefur verið vinsæll áfangastaður þeirra. Nú þegar hefur þó tekið að hægja á fjölgun ferðamanna á landinu. Enn er þó gert ráð fyrir fjölgun þeirra og vexti í greininni. Þetta ber að hafa í huga við alla áætlanagerð.

Í uppbyggingu ferðapjónustu felast mikilvæg tækifæri fyrir sveitarfélög á landsbyggðinni til verðmætasköpunar, til viðbótar við hefðbundnar undirstöðuatvinnugreinar eins og landbúnað. Þessi tækifæri hafa verið vel nýtt í Skaftárhreppi, þar sem fjölbreytt þjónusta fyrir ferðamenn er nú í boði og hefur framboð aukist mikið undanfarin ár. Í Áfangastaðaáætlun Kötlu jarðvangs er áfangastöðum skipt í þrjá flokka.

1. FYRSTA STIGS JARÐVÆTTI. Áherslustaðir en það eru áfangastaðir sem eru með aðdráttarafl fyrir ferðamenn og þá einkum þá ferðamenn sem vilja mikla þjónustu.
2. ANNARS STIGS JARÐVÆTTI sem eru jarðvætti sem þurfa meiri vernd og henta ekki til fjöldaferðamennsku.
3. ÖLL ÖNNUR JARÐVÆTTI sem eru jarðvætti sem eru ekki með neina innviði og eru ekki hluti af innviðum svæðisins.

Skaftárhreppur hefur um langtíð verið áningarstaður fyrir ferðamenn og á áttundaáratugnum jukust vinsældir hans mikið með opnum hringvegar 1 og má segja að ferðamönnum hafi verið að fjölga síðan, fyrst hægt en síðustu ár fyrir COVID þá fjölgaði þeim hratt. Haustið 2019 voru skv. tölum Hagstofu Íslands 997 gistirými á hótelum og gistiheimilum í sveitarfélaginu, 99 gistirými í annarri gistingu, að auki 5 tjaldsvæði.

3.7 Jarðfræði

Skaftárhreppur er eitt landmesta og strjálbýlasta sveitarfélag landsins, rúmlega 6900 km² að stærð, en þar af eru um 5120 km² utan jökla (Landmælingar Íslands 2018). Norðurhluti hreppsins er á hálendis sléttu en suðurhlutinn á láglandssvæði austan Mýrdalsjökuls sem hefur byggst upp af framburði margra áa. Hreppamörk Skaftárhrepps liggja á þrjá jökla; suðvesturhluta Vatnajökuls, austanverðan Mýrdalsjökul og Torfajökul og á tvo stærstu sanda landsins; Mýrdalssand og Skeiðarársand. Til suðurs afmarkast Skaftárhreppur af sjávarströndinni. Hreppurinn er á jarðfræðilega virku svæði, en hluti eystra rekbeltisins liggur innan hans og á rekbeltinu eru miklar eldstöðvar, svo sem Katla og sprungurein frá henni til norðausturs þ.e. Eldgjá, Grímsvötn með sprungurein til suðvesturs þ.e. Lakagíga og Bárðarbunga. Eru Grímsvötn og Bárðarbunga virkustu eldstöðvar landsins. Kötlueldstöðin í Mýrdalsjökli, norðaustur frá

henni Eldgjá, Lakagígar og Grímsvötn og Bárðarbunga í Vatnajökli, sem eru meðal virkustu eldstöðva Íslands (Áfangaskýrsla Skaftárnefndar 1995).

Náttúrufar innan Skaftárhrepps mótast að miklu leyti af eldvirkni, jöklum og loftslagi. Hálandið innan hreppsins einkennist af löngum móbergshryggjum sem mynduðust við gos undir ísaldarjöklum og gígaröðum frá nútíma, t.a.m. Eldgjá og Lakagígar. Eldgjá gaus einu stærsta hraungosi Íslandssögunnar árið 939, sem mynda nú víðáttumestu hraunbreiður sem runnið hafa á sögulegum tíma ásamt hraunum frá Lakagígaeldvörpunum í Skaftáreldum 1783-84 (Áfangaskýrsla Skaftárnefndar 1995). Berggrunnurinn mótast sunnanverða hálandissléttuna, sem víðast hvar er þakinn jarðvegi og gróðri að einhverju marki. Land þetta einkennist af heiðum og mýrum og láglandið er myndað af gróðri vöxnum söndum auk mosavaxinna hrauna, Eldgjárhrauns og Skaftáreldahrauna. Jökulár setja mikinn svip á landslag í Skaftárhreppi, og er sú stærsta þeirra Skaftá sem hreppurinn dregur nafn sitt af.

3.8 Jarðvegur og gróðurfar

Gróðurfar í Skaftárhreppi mótast af eldvirkni, mikilli úrkomu og fremur mildu loftslagi. Jarðvegurinn er frjósamur en mjög lausbundinn og rofgjarn, hinn íslenski eldfjallajarðvegur (andosol) (Ólafur Arnalds og Ása L. Aradóttir 2015). Víða er jarðvegur sendinn og vatnsheldni lítil sem veldur því að oft er skortur á vatni þrátt fyrir mikla ársúrkomu. Háplöntur eiga erfitt með að nýta sér úrkomu sem hripar niður í gegnum gropin hraun og vikur og þannig einkennist gróðurfar víða af mosum og fléttum sem taka úrkomuna beint upp um blöð og þal (Snorri Baldursson 2014). Lág grunnvatnsstaða í gleypnum fokjarðvegi eykur hættu á gróður- og jarðvegseyðingu og veldur því einnig að örfoka land grær seint upp (Elín Heiða Valsdóttir 2002).

Gróður- og jarðvegseyðing í Skaftárhreppi er samtvinnuð sögu náttúruhamfara. Eldgos, sjávarsandar og setframburður jökuláa hafa í gegnum tíðina valdið hvað mestri gróðureyðingu en veðurfar og landnýting hefur einnig haft sín áhrif. Baráttan við sandfok í Vestur-Skaftafellssýslu hófst um árið 1880 og hefur góður árangur náðst í uppgræðslu en baráttan hefur verið nær stöðug síðan (Elín Heiða Valsdóttir 2002).

3.9 Sandfok og uppgræðsla

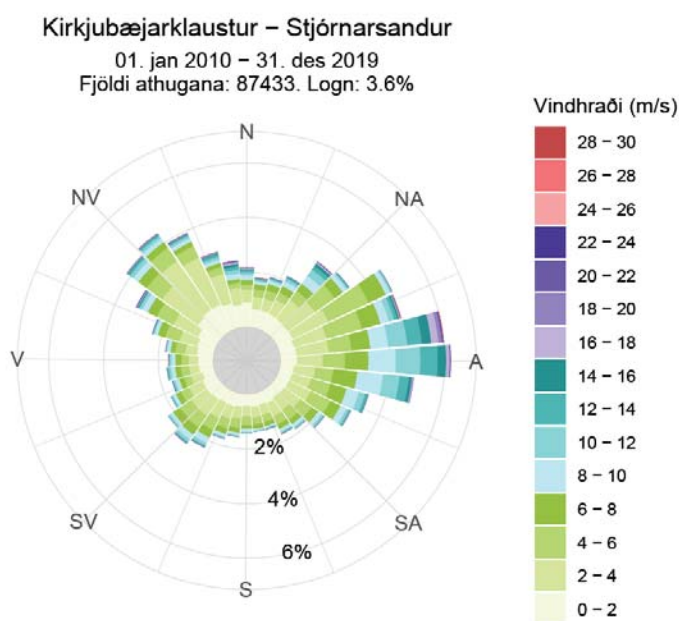
Eftir aldamótin 1900 voru áveitur gerðar í Meðallandi til að hefta sandfok að einhverju leyti í ofanverðri byggðinni. Árið 1927 var land girt til friðunar og uppgræðslu við Hnausa í Meðallandi. Það var fyrsta landgræðslugirðingin í Vestur-Skaftafellssýslu, á vegum Sandgræðslu Íslands, nú Landgræðslunni (Sveinn Runólfsson 1988). Á þessum tíma höfðu margar bújarðir í Meðallandi farið í eyði vegna sandágangs, en þar sótti sandfokið að úr tveimur áttum, frá ströndinni og frá hraunjaðrinum norðan við byggðina. Í verstu stormunum mynduðust sandskaflar upp að bæjarveggjunum og fóru túnin undir sand (Oddgeir Guðjónsson, Jón Guðmundsson og Júlíus Jónsson 1985). Því var ekki um annað að ræða en að efla uppgræðslu eða eiga það á hættu að Meðallandið legðist í eyði vegna sandágangs. Sömu sögu er að segja um landgræðslu í Álftaveri og Skaftártungu þar sem stór svæði voru í hættu vegna uppblásturs og sandágangs. Frá árinu 1944 hafa svæði verið afgirt og ræktuð upp með góðum árangri. Er það ekki síst að þakka ötulu starfi bænda og heimamanna.

Ýmsar leiðir hafa verið reyndar til að hindra sandfok og efla uppgræðslu, svo sem með áveituvatni og dælum, byggingu varnargarða og fyrirhleðslna, auk þess sem sáning melgresis hefur skipt gríðarlega miklu máli til bindingar sandfoks sem og áburðargjöf til styrkingar gróðurframvindu innan landgræðslugirðinga.

Undan og upp úr hraunum í Landbroti og Meðallandi spretta lindarvötn og að hluta til jökulvatn úr Skaftá sem síast hefur í gegn um hraunlögin sem eru með allra lekustu jarðlögum.²

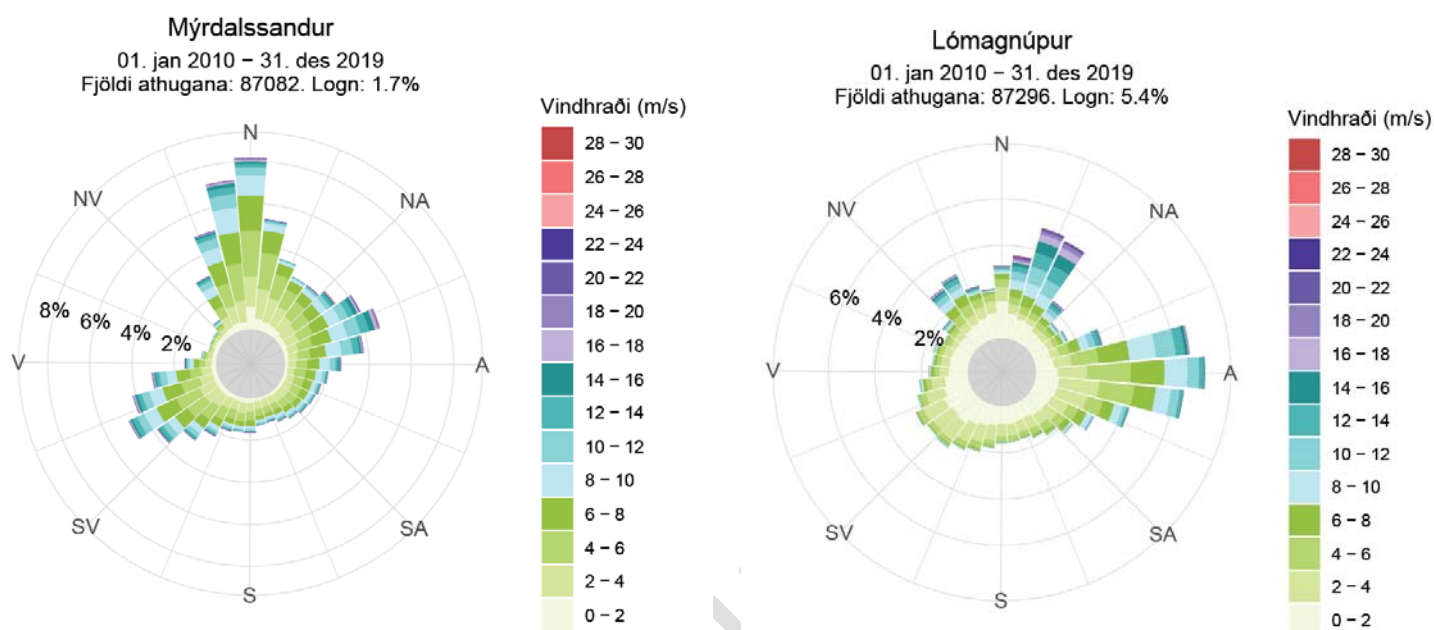
3.10 Veðurfar

Veðursæld er rómuð í Skaftárhreppi og eru veðurfarsleg skilyrði til búskapar almennt góð í sveitarfélaginu. Sumarhiti er tiltölulega hár, úrkoma er mikil og vetur mildir. Meðalhiti ársins á Kirkjubæjarklaustri tímabilið 1981-2010 þá var ársmeðalhiti á Kirkjubæjarklaustri 4,9°C en til samanburðar var hann 4,7°C í Reykjavík og 3,8°C á Akureyri á þessu tímabili. Úrkoma er hins vegar talsvert mikil á Kirkjubæjarklaustri en skv. Veðurstofu Íslands þá var meðalúrkoma á ári, 1961-1990, 1644.8 mm. Til samanburðar er hún tæpir 800 mm í Reykjavík og innan við 500 mm á Akureyri. Þá eykst úrkoma með vaxandi hæð þannig að á hálendi Skaftárhrepps gæti hún verið allt að tvöföld frá því sem hún er á Kirkjubæjarklaustri.

²https://nattsa.is/wp-content/uploads/2019/09/J%C3%B6kulvatn%20i_Skaft%C3%A1rhreppi2019.pdf

Á Mýrdalssandi er norðanátt langalgengasta vindáttin og hvassemið koma einkum úr norðri og austnorðaustri en einnig stundum úr suðvestri.

Mynd 8. Vindafar í Skaftárhreppi. Veðurstofa Íslands.

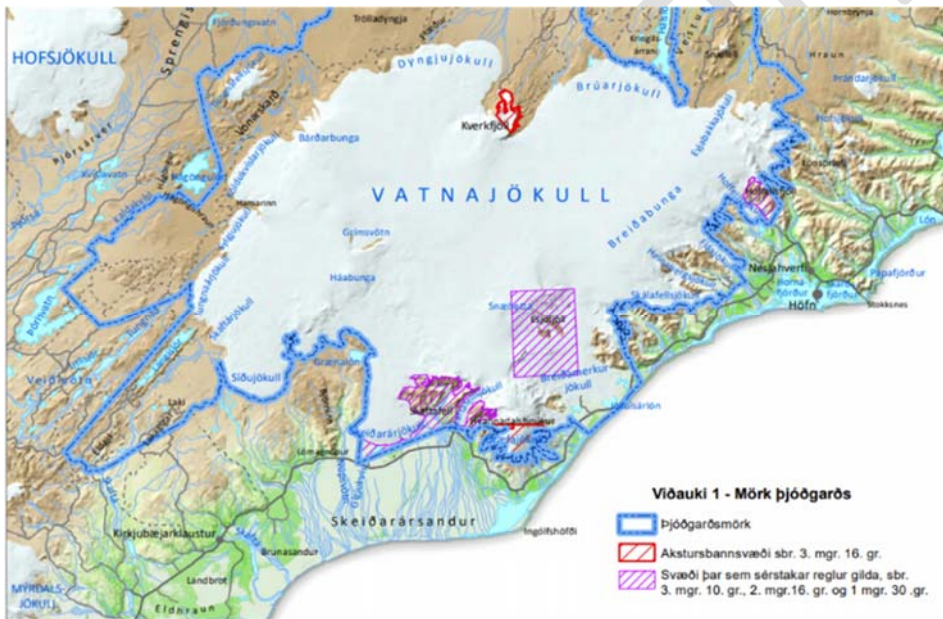
3.1 | Vatnajökulspjóðgarður

Vatnajökulspjóðgarður er friðlýstur skv. lögum nr. 60/2007 og hluti þjóðgarðsins fellur innan Skaftárhrepps. Um þjóðgarðinn gildir einnig reglugerð nr. 608/2008. Í 13. gr laganna kemur fram að sveitarstjórnir eru bundnar af efni stjórnunar- og verndaráætlunar við gerð skipulagsáætlana fyrir landsvæði innan Vatnajökulspjóðgarðs. Í stjórnunar- og verndaráætlun Vatnajökulspjóðgarðs er gerð grein fyrir markmiðum verndar á einstökum svæðum innan þjóðgarðsins, einstökum verndaraðgerðum, landnýtingu, mannvirkjagerð, samgöngum og öðrum innviðum á svæðinu. Einnig er fjallað um umferðarrétt almennings, aðgengi að svæðinu og not þess. Vatnajökulspjóðgarður var samþykktur á heimsminjaskrá UNESCO árið 2019 fyrir náttúruminjar. Svæðið er viðurkennt sem einstakt á heimsvísu vegna samspils elds og íss sem hefur leitt til stórbrotinnar náttúru og fjölbreyttra fyrirbæra (jarðmyndana). Náttúra og menningarsaga Vatnajökulspjóðgarðs er einstæð á heimsvísu. Mosi er hvergi á Íslandi jafn ríkjandi í gróðurfari og í suðvesturhluta þjóðgarðsins. Gamburmosi er bæði á hálendi og láglandi. Þar sem Skaftáreldahraun liggur hæst er í bland við gamburmosann við breiskjufléttur og mynda breiskjuhraunavist sem er afar sjaldgæf á landsvísu og finnst líklega hvergi annars staðar í heiminum. Móbergshryggirnir milli Skaftár og Tungnaár við vesturmörk þjóðgarðsins eru þeir lengstu á Mið-Atlantshafshryggnum og einstakt á heimsvísu að slíkir móbergshryggir séu á þurrlendi jarðar.³

³<https://www.vatnajokulsthjodgardur.is/is/fraedsla/um-vatnajokulsthjodgard/serstada-thjodgardsins>

3.12 Katla jarðvangur (Katla geopark)

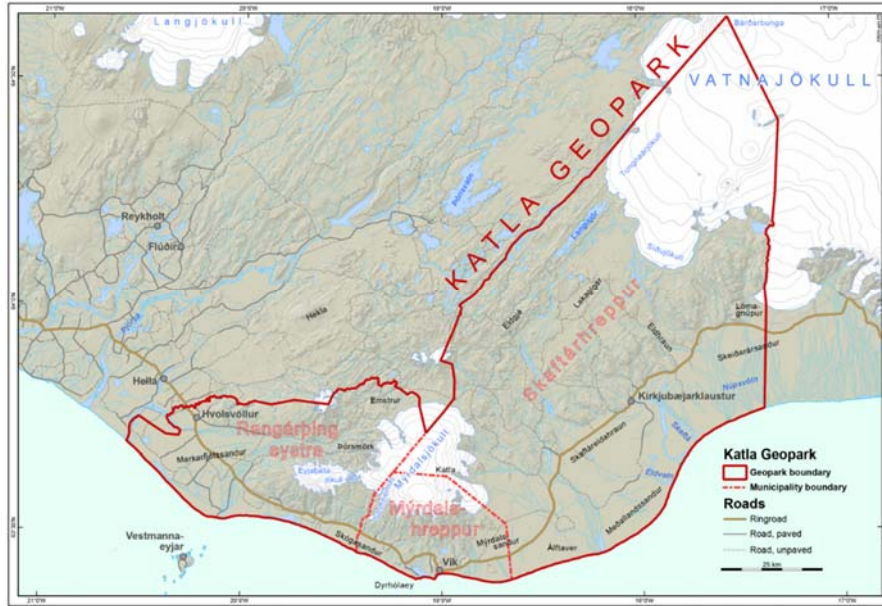
Katla jarðvangur nær yfir 954 ha landsvæði og þekur rúmlega 9% af flatarmáli Íslands, frá Hvolsvelli í vestri að Skeiðarársandi í austri. Til norðurs teygir jarðvangurinn sig langt inn á Vatnajökul en til suðurs afmarkast hann af löngum, svörtum sandströndum. Þéttbýliskjarnar í Kötlu jarðvangi eru Hvolsvöllur, Vík í Mýrdal og Kirkjubæjarklaustur og var samanlagður íbúafjöldi á svæðinu um 3.300 manns árið 2021. Hugtakið jarðvangur er alþjóðlegt og varð til því þörf á samræmdri vernd, þróun og stjórnun margra af mikilvægustu svæðum jarðarinnar fer vaxandi. Katla Hnatrænn UNESCO Jarðvangur býr yfir merkilegum jarðminjum á heimsvísu sem mótað hafa landið í gegnum tíðina og haft djúpstæð áhrif á sögu, menningu og lífríki þess. Hlutverk jarðvangsins er að fræða gesti um svæðið: samspil manns og náttúru, vera tákn um gæði í náttúrutengdri ferðaþjónustu sem og stuðla að sjálfbærri þróun. Jarðvangurinn byggir á samfélaginu sem hann tilheyrir og er þátttaka íbúa og hagsmunaaðila mikilvægur liður í uppbyggingu og stefnumörkun. Hann einkennist af tíðri eldvirkni í bland við jöklaumhverfi og hefur þetta samspil mótað mannlíf og búsetu á svæðinu frá landnámi. Náttúruferðir jarðvangsins er sérstætt að því leyti að svartir sandar jökulhlaupanna og hafnleysa einkenna undirlendið sem er sundurskorið af jökulám. Undir jökulþöktum tindum liggja megineldstöðvar og út frá þeim hafa hlaðist upp móbergshryggir á tímum síðustu ísaldar. Katla, Eldgjá og gígaröðin Laki gusu á nútíma þar sem mikil hraun breiddust út, gervígígar mynduðust ásamt gríðarlegum flóðum og öskufalli frá Kötlu 1918. Allt eru þetta jarðminjar með sérstöðu á heimsvísu, sem er undirstaða

Mynd 9. Afmörkun Vatnajökulsþjóðgarðs til suðurs.

Þess að vera UNESCO Jarðvangur.4

4 <http://www.katlageopark.is/um-jardvanginn/>

Mynd 10 Kort sem sýnir afmörkun Kötlu Jarðvangs.

VINNSLUTILL

STEFNUMÖRKUN

VINNSLUTILLAGA

4 BYGGÐ, MENNING, SAMFÉLAG

Meginmarkmið

Að skapa fjölbreytt og öflugt samfélag sem er eftirsóknarvert til búsetu og velferð allra íbúa er tryggð.

Almenn ákvæði

- Stuðlað verði að hagkvæmri þróun byggðar í Skaftárhreppi og umhverfissjónarmiða gætt við skipulagningu nýrra svæða.
- Ný byggð falli vel að þeirri byggð sem fyrir er og taki mið af sérkennum landslags, söguslóðum og útsýnisstöðum við skipulag byggða.
- Stefnt er að notkun blágrænna ofanvatnslausna.
- Ekki verður heimilt að byggja á svæðum sem eru mikilvæg eða verðmæt vegna náttúrufars, náttúruauðlinda, sögu eða almenns útivistargildis. (15)
- Forðast skal að reisa byggð á góðu ræktarlandi og landi sem hentar vel til landbúnaðarframleiðslu. Áður en ákvörðun er tekin um að breyta nýtingu á landbúnaðarlandi skal meta svæðið m.t.t. ræktunargildis og kolefnisbindingar. Gera skal úttekt á náttúrufari áður en deiliskipulagsvinna hefst til að koma í veg fyrir að mikilvægar jarðmyndanir og gróðursvæði, s.s. votlendi eða tegundir á valista, verði fyrir áhrifum framkvæmda.(15)
- Leitast skal við að fjölga sem minnst vegtengingum við þjóðveginn.(3)
- Skipulag nýrra svæða geri ráð fyrir opnum svæðum, sem nýst geta á fjölbreyttan hátt.

4.1 Yfirbragð byggðar í þéttbýlinu

Í þéttbýlinu á Kirkjubæjarklaustri er gert ráð fyrir tíu íbúðarsvæðum, samtals 30,6 ha. Sex eru innan Kirkjubæjarklausturs jarðarinnar og fjögur eru í landi Hæðargarðs. Íbúðarþéttleiki hefur verið 8-10 íbúðir á ha. Í stefnumörkun þessa aðalskipulags er gert ráð fyrir að auka þéttleika þannig að 12 íbúðir verða á ha. Á þeim svæðum sem teljast til framtíðar íbúðarsvæða er æskilegt að hafa eftirfarandi töflu um nýtingarhlutfall eftir húsagerðum til viðmiðunar þegar unnið er deiliskipulag eða það endurskoðað:

Íbúðargerð	Nýtingarhlutfall
Einbýlishús (1-2 hæðir)	0,2-0,35
Par-/raðhús (1-2 hæðir?)	<0,5
Fjölbýlishús (1-3 hæðir?)	<0,6

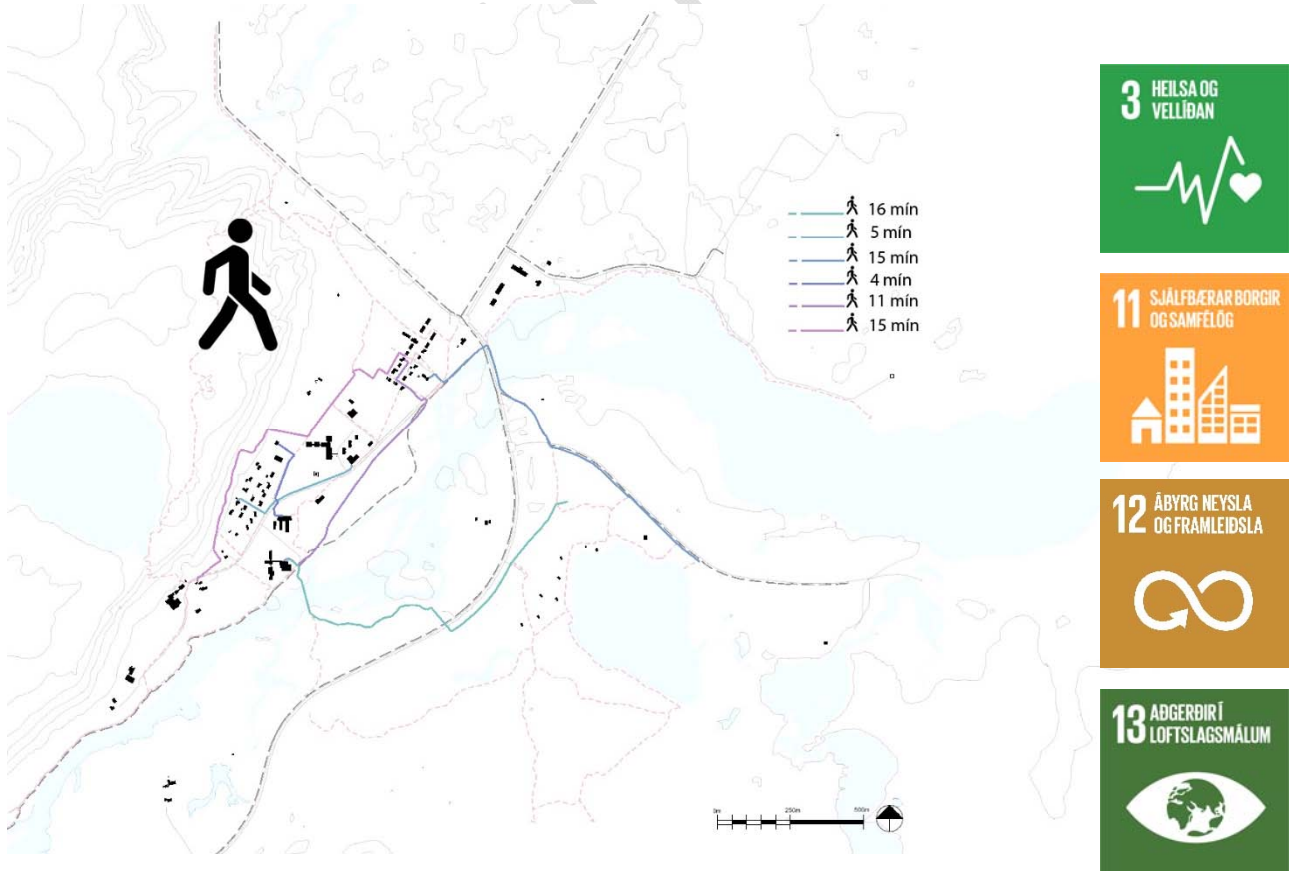
4.2 Íbúðarbyggð

Almenn ákvæði

- Að ávallt sé nægt framboð lóða til byggingar íbúðarhúsnæðis m.v. áætlaða íbúðapróun og þarfir á hverjum tíma.(11)
- Gert verði ráð fyrir fjölbreyttum húsaagerðum og íbúðastærðum við deiliskipulagsgerð til að mæta þörfum ólíkra aldurshópa, mismunandi fjölskyldustærða og þeirra sem starfa tímabundið í Skaftárhreppi.(11)
- Sérstök áhersla verði á lóðir fyrir minna íbúðarhúsnæði, sérbýli eða fjölbýli, sem er hagkvæmt í byggingu. (11)
- Uppbygging íbúðarhúsnæðis verði fyrst og fremst í þéttbýlinu en í dreifbýli verði heimilt að reisa stök íbúðarhús í samræmi við stefnu um landbúnaðarsvæði sem sett er fram í kafla 5.1.
- Skýr stefna sé um gististaði í íbúðarbyggð. Sjá sérkafla um gististaði í þéttbýli kafla 5.4.1.
- Lögð verði áhersla á að þetta byggð á Kirkjubæjarklaustri og byggja í eyður í byggðinni til að nýta land og grunnkerfi sem best og skapa heildstæðari byggð með sem stystum vegalengdum í þjónustu, með fjárhagslega hagsmuni íbúa og sveitarfélagsins í huga. (11)

4.2.1 20 mínútna bærinn

Í tillögu að viðauka við landsskipulagsstefnu er skipulagshugmyndin 20 mínútna bærinn lagður til grundvallar, áhersla á byggðarmynstur í þágu loftslagsmála. Þetta felur í sér að byggð og umhverfi sé mótað að mannlegum

Mynd 11. Kort þetta sýnir líklegar gönguleiðir innan Kirkjubæjarklausturs, frá heimilum til ýmissar þjónustu.

þörfum og mælikvarða sem styður samskipti og útiveru og fellur að landslagi. Miðað er við að íbúar eigi ekki lengra að sækja í almenna þjónustu en sem nemur 20 mínútna göngufjarlægð. Áhersla 20 mínútna bæjarins er því að gera sem flestum kleift að fara erinda sinna gangandi eða hjólandi. Þannig er markmiðið að draga úr vegalengdum og ferðapörf, með skipulagi sem þéttir byggð og staðsetur íbúðir, vinnustaði og þjónustu nálægt hvert öðru með góðum göngu- og hjólatengingum á milli.

Mikið getur áunnist í loftslagsmálum með áherslum sem þessum, með minni losun frá samgöngum og með betri nýtingu á náttúruauðlindum vegna minna lands sem þarf að brjóta undir byggð og samgöngumannvirki en ella. Skipulag 20 mínútna bæjarins getur auk þess stuðlað að bættri lýðheilsu þar sem það hvetur til aukinnar virkni íbúa, bætir loftgæði og dregur úr hávaðamengun. Auk þess getur það leitt af sér líflegri og fjölbreyttari bæjarbrag með bæjarrýmum sem styðja við aukin samskipti og betra mannlíf (Tillaga að viðauka við landskipulagsstefnu 2020).

Sú nálgun er tekin hér að hugmyndafræðinni að það taki íbúa að hámarki 20 mínútur að meðaltali að ganga frá einum jaðri þéttbýlisins til annars. Þannig er gert ráð fyrir að hægt sé að komast á milli allra helstu staða þéttbýlisins á innan við 20 mínútum, en þjónusta í bænum er nokkuð dreifð. Mynd 13 sýnir 10 og 20 mínútna gönguradíus út frá núverandi miðju Kirkjubæjarklausturs en mynd 14 sýnir hugsanlega framtíðarmiðju ef hugmyndir að framtíðar íbúðarsvæðum verða að veruleika.

VERKEFNI VIÐ INNLEIÐINGU HEIMSMARKMIÐA

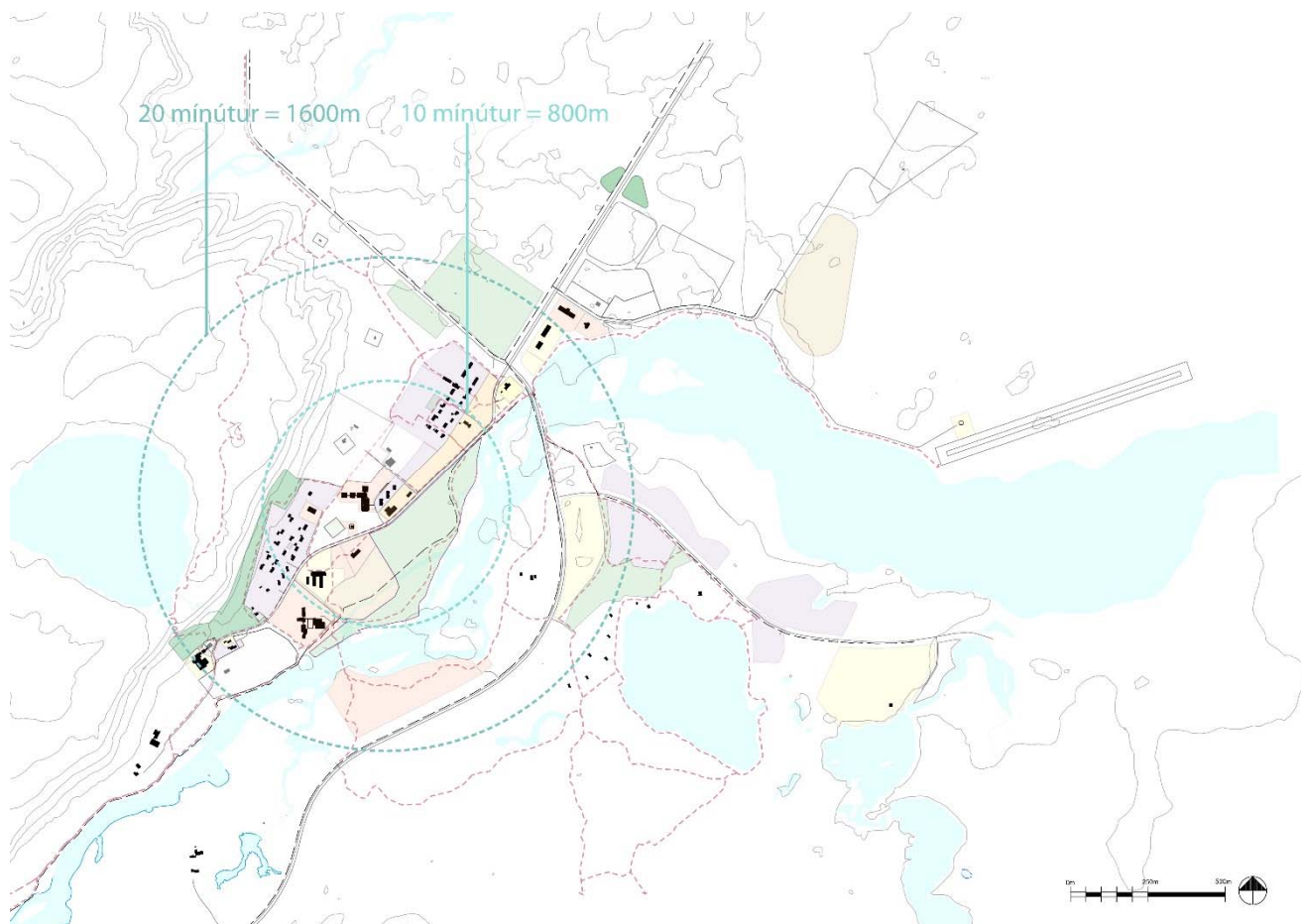
1.2. Eigi síðar en árið 2030 búi a.m.k. helmingi færri karlar, konur og börn, óháð aldri, við fátækt eins og hún er skilgreind í hverju landi.

- Skimun fyrir fátækt

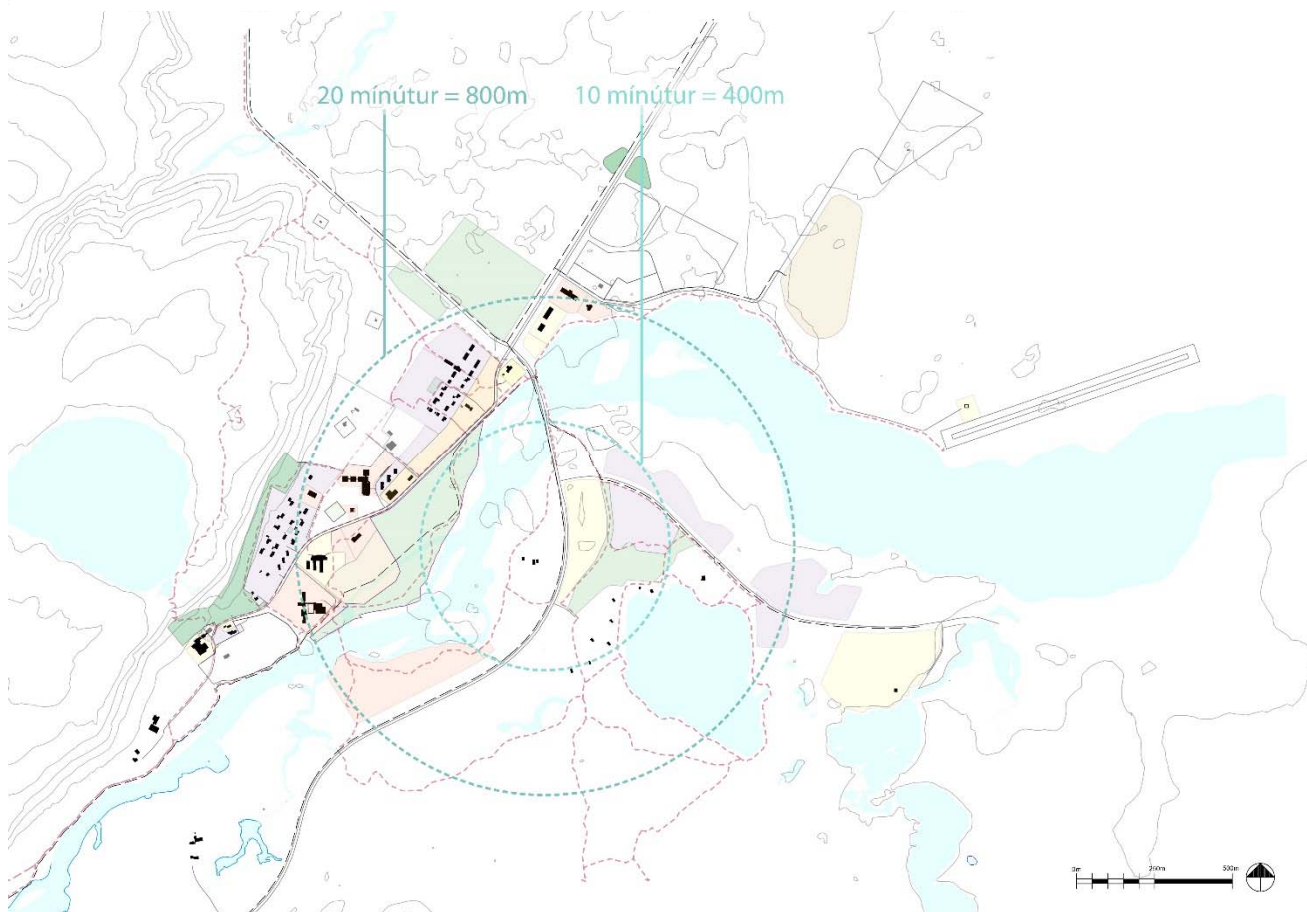
1.3 Eigi síðar en árið 2030 geti allir orðið sér úti um fullnægjandi og öruggt húsnæði á viðráðanlegu verði, fátækrahverfi verði endurbætt og grunnþjónusta standi öllum til boða. Sveitarfélagið tryggi fullnægjandi og öruggt húsnæði á viðráðanlegu verði. Unnin verði húsnæðisáætlun og lóðaframboð tryggt "

- Efla lýðheilsu.
- Hvetja til hollrar hreyfingar.
- Rjúfa félagslega einangrun íbúa.
- Efla forvarnarfræðslu.

Mynd 13. 10 og 20 mínútna gönguradíus út frá núverandi miðju Kirkjubæjarklausturs.

Mynd 12. 10 og 20 mínútna gönguradíus út frá hugsanlega framtíðarmiðju ef hugmyndir að framtíðar íbúðarsvæðum verða að veruleika.

Heiti svæðis	Lýsing	Stærð (ha)	Skipulagsákvæði
Íb-1 Klausturshlað	Svæðið með elstu húsum staðarins þar sem fyrir eru 3 íbúðir.	0,3	Burstabær sem er byggður 1890 hefur hátt verndargildi. Íbúðir í dag eru þrjár.
Íb-2 Skerja- og Skriðuvellir og Klausturvegur	Elsta hverfi bæjarins. Þegar eru byggðar 19 íbúðir en innan þess eru þéttingarmöguleikar m.a. við Læknisbústaðinn við heilsugæsluna og á Preststúninu.	5,0	Á svæðinu við læknisbústaðinn er heimilt að reisa hús á einni hæð næst Skriðuvöllum en tvílyft hús á efri hluta svæðisins. Við Klausturveg skal byggðin vera lágrest og samræmast aðliggjandi byggð við Skerjavelli. Í deiliskipulagi skulu settir skilmálar vegna ofanflóðahættu. Þegar eru byggðar 19 íbúðir innan svæðisins en gert er ráð fyrir allt að 30 íbúðum til viðbótar.
Íb-3 Túngata	Stærð um 0,4 ha.	0,4	Innan svæðisins eru þegar byggð þrjú parhús.
Íb-4 Við Kirkjubæ II	Framtíðaríbúðarsvæði sem nú er nýtt fyrir landbúnað.	1,4	Svæði fyrir fjölbreytta byggð sem gæti tengst byggða við reit M2 miðbæjarsvæði. Gert er ráð fyrir 17 lóðum.
Íb-5 Skaftárvellir	Skaftárvellir, þegar byggt að hluta.	7,9	Svæði sem er fjölbreytt með blöndu af einbýli, parhúsum, raðhúsum og fjölbýli. Þegar hafa verið byggðar 30 íbúðir en hægt er að byggja um 25 til viðbótar, háð samningum við landeigendur.
Íb-6 Íbúðarbyggð austan Meðallandsvegur I	Framtíðar íbúðarsvæði við Meðallandsveg í landi Hæðargarðs. Aðkoma að svæðinu verður af Meðallandsvegi	3,3	Íbúðarsvæði með par- og raðhúsaloðum. Nýtingarhlutfall innan svæðis allt að 0,2. Yfirbragð byggðar skal vera lágrest sérbýlishúsabyggð og skulu öll hús vera á einni hæð. Gert er ráð fyrir 20 íbúðum.
Íb-7 Hæðargarðurur	Svæði sunnan við Meðallandsveg. Aðkoma að svæðinu verður af Meðallandsvegi.	3,3	Fyrir einbýlis, par- og/eða raðhúsaloðir. Nýtingarhlutfall innan svæðis allt að 0,2. Yfirbragð byggðar skal vera lágrest sérbýlishúsabyggð og skulu öll hús vera á einni hæð. Leitast skal við að fella þau að umhverfi sínu og halda ljósmengun í lágmarki. 40-50 íbúðir
Íb-8 Íbúðarbyggð austan Meðallandsvegur II	Liggur norðan og sunnan Meðallandsvegur Aðkoma að svæðinu verður af Meðallandsvegi.	5,4	Íbúðarsvæði með par- og raðhúsaloðum á nyrðra svæði en einbýlishús sunnan við Landbrotsveg. Nýtingarhlutfall innan svæðis allt að 0,2. Yfirbragð byggðar skal vera lágrest sérbýlishúsabyggð og skulu öll hús vera á einni hæði. 25 íbúðir.
Íb-9 Svæði sunnan Klausturvegar	Svæði liggur Klaustursvegur, óbyggt svæði sem veltur á varnargarði við Skaftá.	3,5	Íbúðarsvæði með einsbýlishúsum og par- og raðhúsaloðum sunnan Klausturvegar. Nýtingarhlutfall innan svæðis allt að 0,2. Yfirbragð byggðar skal vera lágrest sérbýlishúsabyggð og skulu öll hús vera á einni hæði. 42 íbúðir.

	samtals	32,8	245-255
--	---------	------	---------

4.2.2 Íbúðarbyggð í dreifbýli

Almenn ákvæði

- Íbúðarbyggð í dreifbýli skal taka mið af yfirbragði sveitarinnar.
- Í dreifbýli verði heimilt að reisa stök íbúðarhús í samræmi við stefnu um landbúnaðarsvæði sem sett er fram í kafla 5.1 um landbúnaðarsvæði.
- Ný íbúðarhús skulu, eftir því sem við verður komið, nýta sömu heimreið og viðkomandi jörð og vera í tengslum og samhengi við aðra byggð.

Nánar er fjallað um stefnumörkun um íbúðarhús á bújörðum í kafla 5.1 um landbúnaðarsvæði.

Heiti svæðis	Lýsing	Stærð (ha)	Skipulagsákvæði
Íb-10 Íbúðarsvæði Efri-Vík.	Íbúðarsvæði staðsett í Landbrotshólum í landi Efri-Víkur í Landbroti.	31,0	Hámarksstærð íbúðarhúsa er 250m ² með bílskúr. Húsin mega vera ferhyrnd, L-laga eða T-laga. Þök skulu vera með risformi eða einhalla. Heimilt er að nýta rými í rishæð rúmist það innan tilskilinna hæðarmarka og aðlaga hús að landi með stallaðri gólfplötu. Heimilt er að reisa allt að 40 m ² bílgeymslu fyrir einn til tvo bíla sem hluta af íbúðarhúsinu eða stakstæða innan byggingarreits og skal gæta samræmis í útliti húss og bílgeymslu.

4.3 Frístundabyggð (F)

Almenn ákvæði

- Frekari uppbygging á eldri frístundabyggðarsvæðum verður háð því skilyrði að hún verði í samræmi við skipulag.
- Bygging þriggja eða fleiri frístundahúsa verður einungis á svæðum sem í aðalskipulagi eru skilgreind fyrir frístundabyggð og er háð deiliskipulagi fyrir svæðið.
- Að jafnaði er gert ráð fyrir að um ¼ hluti lands í frístundabyggðum verði til almennrar útivistar.
- Frístundabyggðar skal taka mið af yfirbragði sveitarinnar þar sem það á við.
- Í deiliskipulagi svæða fyrir frístundabyggð skal gera grein fyrir þéttleika byggðar, fjölda og stærð lóða og aðkomu. Enn fremur skal kveðið á um stærð og gerð húsa, form, efnisnotkun, útlit og litaval nýbygginga eftir því sem við á.
- Í deiliskipulagi skal m.a. sýna gönguleiðir og merkja útsýnisstaði og aðra staði sem máli skipta fyrir almenna útivist eftir því sem við á, þannig að lóðir loki ekki leiðum eða svæðum sem hafa gildi fyrir almenning og viðkomandi svæði í heild.
- Tengja skal göngu- og hjólaleiðir innan svæðisins saman og við stofnleiðir.
- Í deiliskipulagi frístundabyggðar skal gera grein fyrir vatnstökustöðum þar sem nálgast má slökkvivatn og gera grein fyrir flóttaleiðum vegna gróður- og kjarrelda.
- Huga skal að rafhleðslutengingum fyrir bifreiðar og reiðhjól við skipulagningu frístundabyggðar.
- Innan frístundabyggðar er heimilt að vera með gistingu í flokki 1. Gisting í flokki II skv. reglugerð nr. 1277/2016 um veitingastaði, gististaði og skemmtanahald er heimil hafi starfsemin tilskilin leyfi og allir lóðarhafar innan frístundasvæðis samþykki gistingu í flokki II skv. reglugerð nr. 1277/2016 nema samþykktir félags sumarhúsaeigenda innan svæðisins kveði á um annað. Slík starfsemi skal vera í samræmi við reglugerð nr. 1277/2016, m.s.br.

VERKEFNI VIÐ INNLEIÐINGU HEIMSMARKMIÐA

3.4 Eigi síðar en árið 2030 hafi ótímabærum dauðsföllum af völdum annarra sjúkdóma en smitsjúkdóma verið fækkað um þriðjung með fyrirbyggjandi aðgerðum og meðferð og stuðlað að geðheilbrigði og vellíðan.

- Efla lýðheilsu.
- Hvetja til hollrar hreyfingar með góðri aðstöðu og aðbúnaði til fjölbreyttrar iðkunar.
- Rjúfa félagslega einangrun íbúa.
- Þjóða upp á fjölbreytta möguleika fyrir virka samgöngumáta.

Þéttbýli

Nr.	Heiti	Lýsing	Stærð (ha)	Skipulagsákvæði
F-1	Hæðargarður-lóð	Stök sumarhúsaloð í landi Hæðargarðs innan þéttbýlisins á Kirkjubæjarklaustri.	0,5	Ein lóð, ekki er gert ráð fyrir fleiri sumarhúsum innan svæðisins.
Samtals			0,5	1 lóð.

Dreifbýli				
Nr.	Heiti	Lýsing	Stærð (ha)	Skipulagsákvæði
F-2	Kirkjubæjarklaustur og Fornugarðar	Tvær stakar frístundaloðir í jaðri þéttbýlisins á Kirkjubæjarklaustri.	1,2	Tvær lóðir, ekki er gert ráð fyrir fleiri sumarhúsum innan lóðanna.
F-3	Hæðargarðs-vatn	Á svæðinu er samþykkt deiliskipulag frá 2002, með breytingu frá 2013. Samkvæmt deiliskipulaginu eru 56 lóðir á svæðinu, 0,2-1 ha að stærð.	38	56 lóðir
F-4	Efri-Vík	Svæðið er vestan Landbrotsvegur og er um 33 ha. Deiliskipulag samþ. júní 1993. Frístundaloðirnar eru samtals 18 og eru á bilinu 0,4 – 1 ha að stærð. Heimilt er að byggja allt að 220 m ² sumarhús auk 25 m ² gestahúss eða geymslu. Húsin mega vera ferhyrnd, L-laga eða T-laga.	33	18 lóðir
F-5	Hörgsdalur	Deiliskipulag gerir ráð fyrir 15 lóðum fyrir sumarhús og tveimur lóðum fyrir þjónustuhús og þjónustuherbergi. Einnig er tjaldstæði á svæðinu.	2	17 lóðir
F-6	Botnar	Svæðið tekur til 5 lóða 0,74-0,87 að stærð en heildarstærð er 3,8 ha. Deiliskipulag samþykkt 29.7 1992.	3,8	5 lóðir
F-7	Hemrumörk	Sumarbústaðarsvæði úr landi Hemru. Hluti svæðisins er þegar byggt en hluti þess nýr. Gert er	127,4	325 lóðir

		ráð fyrir allt að 25 lóðum 0,5-1,5 ha að stærð skv. deiliskipulögum.		
F-8	Hrífunes	Frístundabyggð – Í gildi er deiliskipulag fyrir svæðið. Á svæðinu er náttúrulegur birkiskógur og skal staðsetning húsa, lega göngustíga og vega miðast við að lágmarka rask í skóginum og spilla öðrum gróðri sem minnst. Ef brýn nauðsyn er að fella tré skal það gert í samráði við Skógræktina. Framkvæmdaraðili skal einnig vinna að mótvægisáðgerðum í samvinnu við Skógræktina. Í deiliskipulagi eru settir skilmálar um varðveislu núverandi gróðurs og gróðursetningu nýrra trjáa.	233h	77 lóðir
F-9	Skálmarbær	Áætluð uppbygging sunnan við jarðamörkin við Hrífunes. Ekki hefur verið unnið deiliskipulag fyrir svæðið. Stærð 66 ha.	66	12 lóðir
F-10	Skálmarbær	Deiliskipulag samþykkt 9. janúar 2004. Þar sem gert er ráð fyrir 15 lóðum á ca. 97 ha.	97	15 lóðir
F-11	Austurfit í landi Núpsstaðar	Svæðið er um 1,2 ha en deiliskipulag var samþykkt í byggingarnefnd 14.6 1990.	1,2	2 lóðir
		samtals	602,6	234 lóðir

4.4 Opín svæði og íþróttasvæði

Almenn ákvæði

- Að skipulag og uppbygging í samfélaginu taki tillit til og hvetji til útivistar, íþróttar- og tómstundastarfs og taki mið af ávinningi útivistar og íþróttar m.t.t. lýðheilsu og umhverfis, m.a. vegna uppeldis- og forvarnargildis og aukinnar umhverfisvitundar.
- Að nálægð við náttúruna og sérkenni svæðisins verði nýtt á sjálfbæran hátt til útivistar og heilsueflingar.
- Að tengsl íbúa við náttúru og umhverfi verði eflað, t.d. með bættu aðgengi og aðstöðu til fjölbreyttrar útivistar og íþróttaiðkunar, og allir íbúar geti stundað hreyfingu og útivist við hæfi.
- Áhersla skal lögð á bætt aðgengi fyrir alla að íþróttar- og útivistarsvæðum og stofnunum sveitarfélagsins, þar sem því verður við komið.

- Lögð er áhersla á að leiksvæði barna hvetji til útivistar og hollrar hreyfingar og miða ber að því að svæðin nýtist öllum.
- Göngu- og hjólaleiðir í og úr hverfum, til og frá skóla og til og frá tómstundasvæðum barna verði skilgreind og sett í forgang sem öruggar leiðir til að hjóla og ganga.(3)
- Markvisst verði unnið að uppbyggingu göngu- og heilsustíga og gangstétta í þéttbýli og að tengja göngustíga við útivistarsvæði.
- Áhersla verður á hvíldaraðstöðu við gönguleiðir í og við þéttbýli.
- Í og við áningarstaði verði sett upplýsingaskilti, listaverk og annað sem eykur upplifunargildi svæðisins.
- Heimilt er að reisa mannvirki í tengslum við þjónustu við opin svæði, enda skerði það hvorki gæði né notkun svæðisins.
- Að unnið verði að uppbyggingu bæjartorgs á Kirkjubæjarklaustri.

4.4.1 Opin svæði (OP)

Svæði fyrir útivist, aðallega í tengslum við þéttbýli, með aðstöðu sem almennri útivist tilheyrir, svo sem stígum og áningarstöðum, auk þjónustu sem veitt er á forsendum útivistar.

Opnum svæðum í þéttbýlinu má nokkurn veginn skipta í þrennt, þ.e. í almenn opin útivistarsvæði þar sem áhersla er lögð á góða stíga og útivist fyrir alla, bæjargarða/-torg þar sem lögð er áhersla á ákveðna sérstöðu og svo hverfissvæði með leik- og dvalarsvæðum. Það síðast talda er yfirleitt hluti af íbúðarhverfi og þjónar þeim sérstaklega.

Almenn opin útivistarsvæði:

Svæði sem umlykja byggðarkjarna og mynda samfelld útivistarsvæði þar sem áhersla er lögð á fjölbreytt gróðurfar, fjölbreytta útivistarmöguleika, skjól og stíga í bland við ósnortna náttúru og varnargarða ofan byggðar. Heimilt er að reisa mannvirki og byggingar allt að 100m², sem tengjast útivist, nema annað sé tekið fram í skilmálum fyrir viðkomandi reit. Áhersla er lögð á að öll mannvirki séu vönduð og falli vel að umhverfinu.

Bæjargarðar/-torg:

Svæði þar sem gert er ráð fyrir fjölbreyttri útivistariðkun, afþreyingu, hátíðarhöldum, fræðslu og leik.

Leik- og hverfissvæði:

Svæði sem taka til leiksvæða, dvalarsvæða eða smærri almenningsgarð og eru ekki skilgreind sérstaklega í aðalskipulaginu. Mikilvægt er að slík svæði séu jafnan í hæfilegri göngufjarlægð frá aðliggjandi íbúðarbyggð með góðum og öruggum stígatengingum. Æskileg fjarlægð frá jaðri íbúðarbyggðar að hverfissvæði er um 150-250m og æskileg stærð þeirra er á bilinu 1.000- 2.000m². Í nýjum hverfum skal gera ráð fyrir slíkum svæðum og staðsetning og útfærsla ákvarðist nánar í deiliskipulagi. Mikilvægt er að slíkum svæðum sé fylgt eftir í deiliskipulagi og almenna reglan sú að betra sé að hafa þau fleiri en færri.

Nr.	Lýsing svæðis	Stærð ha
OP-1	Útivistarsvæði við þéttbýlið á Klaustri þar sem gert er ráð fyrir ýmiskonar útivist svo sem frisbíggolfi, æfingartækjum ofl.	105
	Samtals	105

4.4.2 Íþróttasvæði (ÍÞ)

Svæði fyrir landfreka íþróttaaðstöðu, svo sem skeiðvelli og hestúsabyggð, akstursíþróttasvæði, skotæfingasvæði, golfvelli og stærri íþróttamiðstöðvar.

		Þéttbýli	
Nr.	Lýsing svæðis		Stærð ha
ÍÞ-1	Hestúsasvæði á Stjórnarsandi. Hestúsahverfisins auk hestúsa verður skeiðvöllur, dómarahús, aðstöðuhús og reiðhöll. Byggingarmagn húsa 3000 m ² .	Innan	6,5

4.5 Samfélagsþjónusta (S)

Samkvæmt skipulagsreglugerð er samfélagsþjónusta (S), svæði fyrir stofnanir og fyrirtæki sem, óháð eignaraðild, veita almenna þjónustu við samfélagið, svo sem menntastofnanir, heilbrigðisstofnanir, menningarstofnanir, félagslegar stofnanir, trúarstofnanir og aðrar þjónustustofnanir ríkis, sveitarfélaga eða annarra aðila.

Landnotkunarflokkar eru kirkjugarðar og grafreitir og svæði fyrir samfélagsþjónustu

		Þéttbýli	
Nr.	Lýsing svæðis		Stærð ha
S1	Gestastofa Vatnajökulsþjóðgarðs. Gert er ráð fyrir byggingu gestastofu á einni hæð með kjallara, hámarksbyggingarmagn er áætlað 2000 m ² og hámarkshæð er 10m. Lóðin rúmar framtíðarstækkun bílastæða, í 1. áfanga er gert ráð fyrir um 100 bílastæðum og 10 rútustæðum og síðan er gert ráð fyrir að bílastæðum geti fjölgað í tveimur áföngum þannig að heildarfjöldi geti orðið um 240 bílastæði auk rútustæða.		6,5
S2	Dæluhús fyrir kalt vatn.		0,1
S3	Kapella.		0,15 ha.

S4	Heilsugæslustöð	0,3
S5	Hjúkrunar- og dvalarheimili aldraðra (og 8 íbúðir).	1,3
S6	Lögreglustöð og trésmiðja.	0,8
S7	Rarik og sameiginlegt hús fyrir ríkisstofnanir o.flr.	0,5

Dreifbýli		
Nr.	Lýsing svæðis	Stærð ha
S8	Þykkvabæjarklaustur	Á Þykkvabæjarklaustri var munkaklaustur á kaþólskum tíma. Á svæðinu er Þykkvabæjarklausturskirkja ásamt kirkjugarði en kirkjan var byggð 1864.
S9	Herjólfsstaðaskóli	Í Herjólfsstaðaskóla í Álftaveri er félagsheimili.
S10	Hemra	Í Tungusel í Skaftártungu er félagsheimili.
S11	Gröf	Að Gröf er Grafarkirkja sem byggð var 1898. Á svæðinu er kirkja með kirkjugarði.
S12	Efri-Ey	Að Efri- Ey í Meðallandi er félagsheimili.
S13	Langholt	Langholtskirkja er byggð 1863. Á svæðinu er kirkja með kirkjugarði.
S14	Prestsbakki	Á svæðinu er Prestsbakkakirkja ásamt kirkjugarði en kirkjan var reist árið 1859 og var hönnuð af Hans Heinrich Schütte arkitekt og byggingarmeistari. Kirkja ásamt kirkjugarði.
S15	Múlakot	Múlkotsskóli á Síðu er félagsheimili.
S16	Kálfafell	Kálfafellskirkja er byggð 1863. Á svæðinu er kirkja með kirkjugarði.
S17	Núpsstaður	Núpsstaður er austasti bærinn í Skaftárhreppi. Þar standa gömul bæjarhús og bænhús. Talið er að bænhúsið sé að stofni til úr kirkju sem var byggð um 1650 en árið 1930 var bænhúsið endurgert.

4.5.1 Skólar

Skólar falla undir landnotkunarflokkinn miðsvæði á uppdrætti en eftirfarandi er stefna aðalskipulags í skólamálum.

Almenn ákvæði

- Unnið verður eftir Skólastefnu Suðurlands.
- Markmið Skaftárhrepps er að starfrækja skóla sem standast ítrustu gæðakröfur þar sem allir leggjast á eitt um að stuðla að fjölbreyttu, skapandi og metnaðarfullu skólastarfi og sem bestum árangri
- Að skólar innan sveitarfélagsins verði til fyrirmynda og vellíðan barna og starfsfólks verði í fyrirrúmi.
- Áhersla er lögð á framúrskarandi starfsaðstæður, kurteisi, gagnkvæma virðingu, jafnrétti og mannréttindi, samvinnu og lýðræðislega starfshætti.
- Að ávallt verði næg leikskólaláss í sveitarfélaginu
- Að efla samstarf allra skóla við foreldra og styrkja tengsl þeirra við samfélagið.
- Að efla samstarf skólanna með markvissum hætti, með hagsmuni nemenda að leiðarljósi.
- Að áfram verði tryggt samstarf á milli skólastiga og einnig stuðlað að samstarfi við eldri borgara.
- Að bæta samskipti og stuðla að góðum skólabrag. Sérstaklega þarf að huga að leiðum til að nemendur af ólíkum uppruna aðlagist vel og myndi sterka liðsheild.
- Að styrkja samstarf fræðslu- og æskulýðsráðs skólanna og efla traust þar á milli.
- Að skólarnir nýti þekkingu og aðstöðu Vatnajökulspjórðgarðs, Kötlu jarðvangs, Umhverfisstofnunar og Skógræktarinnar á náttúru svæðisins.
- Að styðja við tónlistarmenntun.

VERKEFNI VIÐ INNLEIÐINGU HEIMSMARKMIÐA

4.3. Eigi síðar en árið 2030 verði öllum konum og körlum tryggður jafn aðgangur að góðu tækni-, starfs- og framhaldsnámi, þar á meðal á háskólastigi, á viðráðanlegu verði.

- Finna lausnir á fjarlægðum frá framhaldsskóla.
- Stuðningur til þeirra sem sækja skóla langt t.d. fjárhagsstuðningu og aðstaða til að nota fjarskiptatækni.

4.4. Eigi síðar en árið 2030 hafi ungmennum og fullorðnum með hagnýta kunnáttu fjölgað umtalsvert, þar á meðal á sviði tækni- og starfsmenntunar, til þess að geta gegnt viðeigandi störfum, fengið mann-sæmandi vinnu og stundað frumkvöðlastarfsemi.

- Tryggja jafnt aðgengi að öllu námi.
- Unnið að því að koma á heimavist FSU og veita húsnaðisstuðning fyrir 15-17 ára nemendur sem ekki geta búið heima.

4.5. Eigi síðar en árið 2030 hafi kynjamismunin í menntakerfinu verið afnumin og jafn aðgangur að námi á öllum stigum tryggður og starfsþjálfun fyrir fólk í viðkvæmri stöðu, þar á meðal fyrir fatlað fólk, frumbyggja og börn sem búa við erfiðar aðstæður.

- Íslenskukennsla verði í boði fyrir alla nýbúa

- Að aðgengi hreyfihamlaðra að skólum sveitarfélagsins verði tryggt.
- Að umhverfi skóla verði heilsusamlegt, stuðli að góðri hreyfingu og efli þroska allra nemenda.
- Að skólinn nýti sér nálægð við náttúru og góðar tengingar við opin svæði og stígakerfi.

Áhersla verði lögð á virðingu fyrir umhverfinu og að íbúar geri sér grein fyrir þeim verðmætum sem felast í óspilltri náttúru. Lögð verði sérstök áhersla á að tengja námið við nánasta umhverfi og nýta tækifæri sem gefast til útifræðslu. Skólalóðir skulu þannig vera hluti af kennsluumhverfinu og mæta þörfum nemenda í samræmi við þroskastig þeirra. Stuðlað skal að fjölbreytileika á lóð ásamt öruggum tengingum við önnur útivistarsvæði og ósnortna náttúru.

Markmið sveitarfélagsins er að starfrækja skóla sem standast ítrustu gæðakröfur þar sem allir leggjast á eitt um að stuðla að fjölbreyttu, skapandi og metnaðarfullu skólastarfi og sem bestum árangri. Vellíðan barna og starfsfólks skal vera í fyrirrúmi. Áhersla er lögð á framúrskarandi starfsaðstæður, kurteisi, gagnkvæma virðingu, jafnrétti og mannréttindi, samvinnu og lýðræðislega starfshætti.

4.5.2 Heilbrigðis- og félagsmál

Almenn ákvæði

- Tryggt verði gott rými fyrir samfélagsþjónustu, aukna starfsemi stofnana sem fyrir eru og nýja þjónustu.
- Aðgengi íbúa sveitarfélagsins að læknisþjónustu og heilsugæslu verði tryggt.
- Aðstaða sé til staðar fyrir sérhæfða þjónustu s.s. sjúkra- og iðjubjálfun.
- Að lýðheilsa í sveitarfélaginu verði eflað og að því sé fylgt eftir í allri stefnumörkun og skipulagi.
- Að eldri borgarar og fatlaðir í sveitarfélaginu geti valið dvalarúrræði í samræmi við þarfir og að þeir njóti persónulegs svigrúms og einkalífs ævina á enda.
- Allir íbúar sveitarfélagsins skulu eiga þess kost að búa á eigin heimili, óháð líkamlegri og andlegri færni. Heimaþjónusta er mikilvæg þjónusta við eldri borgara en þar skipta öruggar samgöngur verulegu máli.
- Aðgengi fyrir alla verði ávallt tryggt við hönnun nýbygginga og útisvæða.

Skaftárhreppur vinnur að því að fólki með fötlun séu tryggð sambærileg líf skjör og jafnrétti á við aðra þjóðfélagsþegna.

4.5.3 Menningarmál

Almenn ákvæði

- Að unnin verði menningarstefna fyrir Skaftárhrepp.
- Staðinn verði vörður um þá menningarstarfsemi sem fyrir er á svæðinu og hlúð að nýjum hugmyndum.
- Staðinn verði vörður um viðburði í sveitarfélaginu sem eru mikilvægir vegna menningar og sögu sem og ferðaþjónustu.
- Menning og saga svæðisins verði kynnt gestum svæðisins og nýtt í skólastarfi.
- Byggingar- og menningaminjar sem tengjast byggðasögu, samgöngusögu og sögu rafvæðingar svæðisins verði varðveittar.

Hugað verði að hlutverki samkomuhúsa í sveitarfélaginu sem eru mikilvæg í sögu og menningarlífi.

4.5.4 Kirkjugarðar og grafreitir (K)

Trúarstofnanir falla undir landnotkunarflokkinn samfélagsþjónusta en svæði fyrir kirkjugarða og grafreiti eru skilgreind sem slík á uppdrætti.

Almenn ákvæði

- Að varðveita kirkjur sem menningar- og þjónustuhús.
- Að varðveita kirkjur og kirkjugarða sem menningarmínjar.
- Áhersla er lögð á að kirkjur geti áfram gegnt mikilvægu hlutverki sem menningar- og þjónustuhús þótt þær leggist af sem sóknarkirkjur og að útlit þeirra, kirkjugarða og nánasta umhverfis, verði verndað, þar sem það á við.
- Við endurbætur og hugsanlegar stækkanir á kirkjugörðum skal þess gætt að þær verði í samræmi við aldur og stíl kirkjunnar og að sérkenni svæðisins haldi sér.
- Huga skal að aðgengi fyrir alla að kirkjum og kirkjugörðum.
- Aðkoma að kirkjugörðum sem enn eru í notkun verði bætt. Þess skal gætt að endurbætur verði í samræmi við önnur ákvæði, s.s. vegna verndunar svæðisins.

Þéttbýli

Nr.	Lýsing svæðis	Stærð ha
K-1	Kirkjugarðurinn á Kirkjubæjarklaustri	0,23

Aðrir kirkjugarðar í sveitarfélaginu eru skráðir undir stofnanasvæði ásamt kirkjunni sem þeir eru við.

4.5.5 Brunavarnir

Slökkvilið Skaftárhrepps er staðsett á Kirkjubæjarklaustri en slökkviliðið er mannað af slökkviliðsmönnum í hlutastarfi sem ekki hafa fasta viðveru á slökkvistöð en eru skyldugir til að mæta í útköll eftir föstu vaktaskipulagi.

Samstarfssamningur er við Björgunarsveitina Kyndil um að björgunarsveitin sjái um flutning á mannafla fyrir slökkviliðið. Slökkviliðið getur einnig óskað aðstoðar frá öðrum brunavarnarsvæðum skv. skriflegum samstarfssamningum þar um.

Almenn ákvæði

- Efla menntun slökkviliðsmanna.
- Tryggja skal aðgengi að vatni til slökkvistarfa.
- Landeigandi/félög sumarhúsaeygenda skulu vinna viðbragðsáætlanir fyrir núverandi frístundasvæði í samráði við Brunavarnir Skaftárhrepps.

Slökkviskúr er norðan við Klausturhof á Kirkjubæjarklaustri. Þar er 4“ lögn og 8 bar vatnsþrýstingur sem fæðir 6 brunahana á Kirkjubæjarklaustri með vatnsþrýsting um 4 til 6. Barlagnir þessar eru óháðar neysluvatnskerfinu á Kirkjubæjarklaustri og þarf eftirlit með brunahönum að taka mið af því.

Vatnsból í dreifbýli er misjafnt eftir stöðum, allt frá því að ekkert vatn er í námunda við bæi og til þess að gnægð vatns er við bæjardyrnar. Í öllum bílum slökkviliðsins er kort sem sýnir vatnstökusvæði á hverjum stað. Vatnsöflun er tryggð með tankbíl þannig að alls staðar í dreifbýli fái nægt vatn til slökkvistarfa. Slökkviliðið hefur einnig 10.000 l vatnsþró svo bíllinn sé ekki bundinn við dælingu.

Fyrirkomulag byggðar í sveitarfélaginu m.t.t. eldhættu

Atvinnustarfsemi

Öll helsta iðnaðar- og atvinnustarfsemi innan þéttbýlismarka er innan skipulagðra iðnaðarsvæða. Helstu áhættuþættir innan starfssviðs Slökkviliðs Skaftárhrepps eru gististaðir ferðamanna, umferðaróhöpp, mengunaróhöpp og fjallaskálar.

Íbúðarbyggð

Svæðið sem telst til íbúðarbyggðar er skilgreint innan aðalskipulags sveitarfélagsins. Hætta á bruna í íbúðarbyggð telst sambærileg í öllum skilgreindum hverfum.

Frístundabyggð

Flest frístundasvæði í sveitarfélaginu eru minniháttar að stærð og umfangi. Helstu áhættuþættir á svæðunum eru skortur á aðgengi og kjarr. Nokkur fjöldi mis stórra bústaða er innan þessara svæða en góðar fjarlægðir eru á milli þeirra og því engin sambrunahætta. Þær aðstæður geta þó skapast ef kemur til útkalls vegna bruna að slökkviliðin komist ekki að húsum innan svæðis sökum slæmra vegna.

Sinu- og gróðureldar

Farið er eftir reglugerð nr. 325/2016 um meðferð elds og varnir gegn gróðureldum. Engin svæði eru sérstaklega tilgreind innan brunavarnaráætlunar þar sem ekki má brenna sinu. Um öll slík leyfi fer í samræmi við reglugerð þess efnis. Trjágróður er nokkur við byggð á Kirkjubæjarklaustri.

Brennustæði eða aðrar takmarkanir á meðferð opins elds.

Slökkvilið fara eftir reglugerð nr. 325/2016 um meðferð elds og varnir gegn gróðureldum fyrir brennustæði. Engin svæði eru sérstaklega tilgreind innan brunavarnaráætlunar slökkviliðanna vegna brennustæða. Um öll slík leyfi fer í samræmi við reglugerð þess efnis.

Atvinnulíf

VINNSLUTILLAGA

Meginmarkmið

Eitt af meginmarkmiðum Aðalskiplags Skaftárhrepps er að skapa skilyrði fyrir áframhaldandi vöxt og velgengi í helstu atvinnugreinum í sveitarfélaginu en stefna um leið á aukna verðmætasköpun í sveitarfélaginu byggða á nýsköpun, hugviti, og tækni, með áherslu á hringrásarhugsun í þágu sjálfbærni. Með eflingu hringrásarhagkerfisins má draga úr sóun og stuðla að verðmætasköpun og velsæld án þess að ganga frekar á náttúruna.

Almenn ákvæði

- Laða grænar fjárfestingar til sveitarfélagsins og leita leiða til nýsköpunar og fjölbreyttra tækifæra í atvinnumálum, að skapa til eitthvað nýtt eða bæta það sem fyrir er og stuðla þannig að framþróun.
- Skoða möguleika á þróun grænna iðngarða á svæðinu, m.a. með skipulagi og undirbúningi svæða og tækifæra.
- Huga að raforkuþörf og annarri aðstöðu fyrir iðnað í sveitarfélaginu og tryggja afhendingaröryggi raforku.
- Skoða tækifæri sem grænir iðngarðar skapa til að auka fýsileika Skaftárhrepps til uppbyggingar og fjárfestingar í fjölbreyttum verkefnum sem fallið gætu undir græna iðngarða.
- Kanna tækifæri til eflingar hringrásarhagkerfis í Skaftárhreppi.

5.1 Landbúnaðarsvæði (L)

Svæði fyrir landbúnað og mannvirki sem tengjast búrekstri, með áherslu á búfénað, matvæla- og fóðurframleiðslu.

Landbúnaðarsvæði ná yfir allt land jarða eða lögbýla, sbr. ákvæði jarðalaga og ábúðarlaga um land sem nýtt er til landbúnaðar. Á landbúnaðarsvæðum skal fyrst og fremst gera ráð fyrir byggingum og starfsemi sem tengist búrekstri á jörðinni.

Almenn ákvæði

- Sjálfbær landbúnaður verði stundaður í sveitarfélaginu og stuðlað að aukinni fjölbreytni í ræktun í hefðbundnum sem og nýjum búgreinum, s.s. kornrækt.
- Stuðlað verði að hagkvæmari landnotkun samfara eðlilegri þróun og nýbreytni í búskap.
- Gerð verði hagkvæmnikönnun á landnotkun á bújörðum sem verði grundvöllur hagræðingar og nýbreytni í búskap og búskaparháttum.
- Verndun lands og þróun gróðurfars haldist í hendur við skynsamlega landnýtingu og val búgreina.

- Stutt verði við þann landbúnað sem er til staðar og möguleika til uppbyggingar og nýsköpunar tryggðir.
- Mat á kolefnisbúskap vistgerða verði tekið inn í skipulagsvinnu til að vernda þau svæði þar sem kolefni binst en svæði þar sem er kolefnistap verði skoðuð sérstaklega.
- Góð landbúnaðarsvæði verði áfram nýtt til landbúnaðar. Ræktuð svæði, svæði sem teljast auðræktanleg og góð beitarlönd skulu varðveitt sem slík. Leitast skal við að beina íbúðarbyggð, frístundabyggð, þjónustustarfsemi, skógrækt eða annarri starfsemi annað eftir því sem kostur er.
- Þess skal gætt að breytt nýting landbúnaðarlands hafi ekki óafturkræf áhrif og gerð grein fyrir áhrifum hagnýtingarinnar á landbúnaðarframleiðslu, m.a. um hvar hægt er að rækta eða beita í staðinn áður en ákvörðun um breytta landnotkun er tekin.
- Tengsl landbúnaðar og ferðaþjónustu verði eflað.
- Hefðbundin hlunnindanýting verði tryggð.
- Merkingar á lögbýlum, eyðibýlum, ferðaleiðum og söguslóðum innan svæðisins verði bættar.
- Vargi og meindýrum s.s. mink og ref verði haldið í skefjum.
- Ágengar plöntutegundir verði kortlagðar og þeim haldið frá hálandinu og náttúrufræðilega mikilvægum svæðum.
- Lögð er áhersla á eflingu hefðbundins landbúnaðar sem atvinnugreinar og að uppbygging stoðgreina hans verði auðvelduð.
- Á landbúnaðarsvæðum er heimilt að nýta byggingar sem eru til staðar og reisa nýbyggingar fyrir atvinnustarfsemi, sem fellur vel að búrekstri og nýtingu viðkomandi jarðar og hefur ekki neikvæð áhrif á umhverfi sitt, án þess að gera þurfi grein fyrir þeirri landnotkun á aðalskipulagsupprætti. Fyrst og fremst er átt við atvinnugreinar sem eru viðbót við búreksturinn og stoðgreinar við landbúnað sem falla vel að og eru hagkvæm viðbót við hefðbundna starfsemi á landbúnaðarsvæðum. Markmiðið er m.a. að gefa kost á nýtingu þess húsakosts sem fyrir er á viðkomandi bæjum með minni háttar viðbótum og breytingum án þess að breyta þurfi aðalskipulagi, auðvelda bændum að skjóta fleiri stoðum undir búrekstur og tryggja áframhaldandi nýtingu jarða.
- Tryggðir verði möguleikar til úrvinnslu landbúnaðarafurða heima í héraði með því að gera ráð fyrir að vinnsla á afurðum geti farið fram á býlum og að mannvirki því tengd verði innan landbúnaðarsvæða. Þetta á einnig við um heimasláturhús og sölu- eða veitingahús þar sem vara af býlinu er seld.
- Stofnanir sveitarfélagsins nýti sér þjónustu og afurðir landbúnaðarins þar sem því verður við komið.
- Samfélagsleg ábyrgð verði leiðarljós fyrirtækja í landbúnaði í sveitarfélaginu.

5.1.1 Byggingar og önnur starfsemi á landbúnaðarsvæðum

Á landbúnaðarsvæðum er fyrst og fremst gert ráð fyrir byggingum og starfsemi sem tengist búrekstri. Landbúnaðarsvæði eru skilgreind upp í 300 m hæð. Ekki eru þó heimilaðar byggingar tengdar búrekstri ofar 300 m heldur gilda þar ákvæði um óbyggð svæði.

Heimilt er að byggja frístundahús og íbúðarhús, sem ekki tengjast búrekstri á landbúnaðarsvæðum bújarða, án þess að breyta þurfi aðalskipulagi og fer fjöldi húsa eftir stærð lands sbr. eftirfarandi töflu:

Landstærðir	Heiti	Nýtingarhlutfall	Heimildir með tilliti til aðalskipulags
0,5 til 3 ha	Íbúðarlóðir	Hámarksnýtingarhlutfall, N: 0,02 en að hámarki 600 m ² samanlagt og að hámarki 3 hús.	Íbúðarhús, gestahús, geymsluhús.
3 – 15 ha	Landspildur/ smábýli	Hámarksnýtingarhlutfall, N: 0,02 en að hámarki 1000 m ² samanlagt og að hámarki 5 hús.	Íbúðarhús, gestahús, gripahús, gróðurhús, geymsluhús.
>15	Landspildur/ Bújarðir	Almenn ákvæði í samræmi við texta er varðar ferðaþjónustu á landbúnaðarsvæðum.	Allt að 3 íbúðarhús fyrir utan þau sem tengjast búrekstri. Allt að 3 frístundahús. Sérhæfðar byggingar fyrir aðra atvinnustarfsemi en landbúnað: 1.500 m ² (nýjar byggingar og þær sem fyrir eru).

5.1.2 Stakar framkvæmdir á landbúnaðarsvæðum

Í grein 4.3.1 í skipulagsreglugerð nr. 90/2013, er fjallað um „Hvernig farið skuli með stakar skipulagskyldar framkvæmdir sem ekki er talin þörf á að afmarka sérstaka landnotkun fyrir, enda sé um að ræða framkvæmdir sem ekki eru taldar líklegar til að valda verulegum áhrifum á umhverfið. Hér er átt við smávirkjanir (að 200 kW), litlar spennistöðvar, minni háttar mannvirki, stök fjarskiptamöstur, stakar vindmyllur (að 20 m. hæð) o.þ.h. Þetta getur einnig átt við um stök frístundahús, stök íbúðarhús og aðra mannvirkjagerð á landbúnaðarsvæðum án tengsla við búrekstur. Stefna um hvar eða við hvaða aðstæður framangreind mannvirkjagerð er heimil eða óheimil og aðrar skipulagsforsendur fyrir gerð deiliskipulags eða veitingu leyfa til framkvæmda.“

Gert er ráð fyrir að skoðað verði í hverju tilfelli fyrir sig hvort og þá hvar eftirfarandi stakar framkvæmdir verða heimilaðar. Áfram verður gert krafa um deiliskipulag eða eftir atvikum grenndarkynningu,

framkvæmdaleyfi og/eða byggingarleyfi. Einnig geta framkvæmdir verið tilkynningarskyldar, í flokki B eða C, sbr. lög um umhverfismat nr. 106/2000 m.s.br.

Mörkuð er sú stefna að ekki þurfi að gera grein fyrir virkjunum undir 200 kW í aðalskipulagi og eru þær því ekki sýndar á aðalskipulagsuppdrætti. Virkjun getur verið sólarcellur, vindmylla (allt að 20 m há) eða vatnsaflsvirkjun ásamt því sem nýtingu fylgir s.s. stífla, miðlunarlón, lagnir, vegslóðar og allt að 20 m² stöðvarhús. Allar framkvæmdir vegna virkjana eru háðar leyfisveitingu sveitarfélagsins. Smávirkjanir sem hafa uppsett afl undir 200 kW kunna þó einnig að vera tilkynningarskyldar til Skipulagsstofnunar ef þeim fylgja framkvæmdir sem geta fallið undir aðra liði í viðaukum laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000. Bygging nýrra virkjana 200 kW eða stærri krefst breytinga á aðalskipulagi enda kunna þær að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og eru tilkynningarskyldar samkvæmt flokki B í lögum um mat á umhverfisáhrifum, liður 3.22.

Upplýsinga- og þjónustusvæði. Heimilt er að byggja upp áningarstaði við megin ferðaleiðir s.s. vegi, göngu- og reiðleiðir og á áhugaverðum útsýnisstöðum. Á slíkum stöðum er heimilt að setja upplýsingaskilti, áningarhólf fyrir hesta og byggja allt að 35 m² aðstöðuhús fyrir snyrtiaðstöðu og/eða aðstöðu fyrir eftirlitsaðila.

Á landbúnaðarsvæðum er heimilt að reka minni tjaldsvæði, þar sem í boði er salernisaðstaða og kalt/heitt vatn. Stærri tjaldsvæði, með umfangsmeiri þjónustu, skulu rekin í þéttbýlinu eða á skilgreindum afþreyingar- og ferðaþjónustusvæðum.

Heimilt er að nýta jarðhita og vatnsból til eigin nota þar sem það er mögulegt, t.d. til upphitunar húsa, ferðaþjónustu eða almenns búreksturs.

Minniháttar fiskeldisstöðvar eru heimilar á landbúnaðarsvæðum að teknu tilliti til stefnu um verndun og landslag, sbr. kafla 5, ef þær eru með ársframleiðslu innan við 20 tonn og fráveitu í ferskvatn, eða með ársframleiðslu allt að 200 tonn og fráveitu til sjávar. Stærðarmörkin taka mið af því að fiskeldi fyrir ofan framangreind mörk er skylt að tilkynna til Skipulagsstofnunar til ákvörðunar um matsskyldu sbr. lög um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000.

Mannvirki í smáum stíl fyrir fjarskipti og orkuflutning, s.s. spennistöðvar og fjarskiptastöðvar, eru heimil á landbúnaðarsvæðum.

Gert er ráð fyrir því að heimild landeigenda til hefðbundinnar hlunnindanýtingar verði óbreytt, s.s. æðarvarp, fiskveiði og eggjataka.

Við uppbyggingu á landbúnaðarsvæðum skal þess gætt að framkvæmdir, aðrar en skógrækt, verði ekki staðsettar nær takmarkandi þáttum en tilgreint er í töflu. Um fjarlægðir vegna skógræktar er fjallað í kafla um skógrækt og landgræðslu. Á landbúnaðarsvæðum er gert ráð fyrir endurheimt votlendis eins og nánar er fjallað um í kafla 5.2.2.

Framkvæmdaraðili skal leggja fram til sveitarstjórnar afstöðumynd eða drög að deiliskipulagi þar sem fyrirhugaðri framkvæmd er lýst, til að hægt sé að taka afstöðu til hvort vinna skuli deiliskipulag eða leggja fram gögn til grenndarkynningar. Í hverju tilfelli verði lagt mat á líkleg áhrif á landslag, verndarsvæði, náttúru, minjar o.fl. Þá þarf að skoða sýnileika slíkra mannvirkja og meta mögulega hljóð- og lyktarmengun. Meðal annars verður tekið tillit til fjarlægðar frá landamerkjum, öðrum mannvirkjum, sýnileika og áhrifa á náttúru og landslag. Leitast skal við að staðsetja stök mannvirki þannig að þau falli að landi og skerði ekki víðerni. Í öllum tilfellum skal afla tilskilinna leyfa, s.s. framkvæmda- eða byggingarleyfis frá sveitarstjórn. Að jafnaði skulu lóðir skilgreindar undir stök mannvirki. Lóðarstærðir skulu taka mið af umfangi mannvirkis og starfsemi. Að jafnaði skulu lóðir vera undir 1,0 ha að stærð. Þar sem stök mannvirki eru byggð skal ganga vel frá mannvirkjum og allur frágangur og umhverfi taka mið af umhverfinu. Útlit og ásýnd bygginga skal falla sem best að nánasta umhverfi. Ganga skal vel frá lögnum, s.s. frárennsli, tryggja gott aðgengi til tæmingar rotþróa og að nægt neysluvatn sé aðgengilegt. Gera þarf grein fyrir frágangi á lóð, aðkomu og byggingum í byggingar- og framkvæmdaleyfisumsókn.

Á bújörðum sem eru 15 ha eða stærri mega sérhæfðar byggingar fyrir aðra atvinnustarfsemi en landbúnað vera allt að 1500 m² (samtals, gömul hús og ný) þar sem aðstæður leyfa. Rekstur, sem krefst stærri bygginga verður hins vegar einungis heimilaður á svæðum sem skilgreind eru fyrir viðkomandi landnotkun á aðalskipulagsupprætti. Uppbygging sem hér hefur verið lýst er ekki heimil á bújörðum þar sem land er minna en 15 ha að óbreyttu aðalskipulagi. Almenn stærðarviðmið miða að því að auðvelda minni háttar uppbyggingu og rekstur atvinnugreina sem styðja við hefðbundinn landbúnað og búsetu á svæðinu. Verði slík starfsemi skilin frá búrekstri krefst það formlegrar breytingar á aðalskipulagi.

Markmiðið er að gefa kost á nýtingu þess húsakosts sem fyrir er á viðkomandi bæjum með minni háttar viðbótum og breytingum án þess að breyta þurfi aðalskipulagi, auðvelda bændum að skjóta fleiri stoðum undir búreksturinn og tryggja áframhaldandi nýtingu jarðanna.

5.1.3 Flokkun landbúnaðarlands

Litið er á gott landbúnaðarland sem auðlind og taka ákvæði aðalskipulagsins mið af því. Leitast skal við að haga nýtingu góðs landbúnaðarlands í samræmi við meginmarkmið jarðalaga þannig að ekki verði skertir möguleikar til þess að nýta landið til búvöruframleiðslu í framtíðinni.

Formleg flokkun landbúnaðarlands er í vinnslu og verður kynnt þegar aðalskipulagstillagan verður auglýst en stuðst er við eftirfarandi skilgreiningar á góðu landbúnaðarlandi;

Skilgreining á góðu landbúnaðarlandi er eftirfarandi:

- Landhalli minni en 17%.
- Landbúnaðarland / akuryrkjuland sem nær 1 ha.
- Plógtækt (dýpt jarðvegs 20-25 cm).
- Mikill lífrænn jarðvegur.

Um land jarða og lögbýla á landbúnaðarsvæðum gilda að öðru leyti ákvæði jarðalaga nr. 53/202021 og ábúðarlaga nr. 64/1996

Í Skaftárhreppi er gróður á láglandi víða í sókn ef frá eru talin uppblásturssvæði af völdum jökulhlaupa í Skaftá og Hverfisfljóti.

Áður en ákvörðun er tekin um breytta nýtingu á hefðbundnu landbúnaðarlandi skal meta virði svæðisins m.t.t. ræktunargildis. Þetta á m.a. við þegar fyrir liggur tillaga um að nýta svæði undir skógrækt eða breyta landnotkun á landbúnaðarsvæðum í t.d. frístundabyggð. Formleg flokkun landbúnaðarlands er í vinnslu en stuðst er við eftirfarandi skilgreiningar á góðu landbúnaðarlandi;

Flokkur 1. Gott ræktunarland á samfelldu sléttlandi. Þessi svæði eru einkum á láglandi en einnig annað land sem auðvelt er til jarðvinnslu með tilliti til jarðvegsgerðar og aðgengi. Í þessum flokki er að jafnaði mikilvægasta landbúnaðarlandið og er því ekki ætlað til annarskonar landnotkunar en landbúnaðar. Í þessum flokki er hentugasta ræktunarsvæðið í hreppnum sem er undir suðurhlíðum Síðufjalla upp að 100 m y.s. á svæði sem nær nokkurn veginn frá Hunkubökkum að Þverá. Á því svæði 1 er jarðvegurinn 15 -100 cm þykkur mýrarjarðvegur á malar- og sandbornum grunni. Svæðið snýr á móti suðri og veðurfar er hagstætt. Landbrot og Meðalland falla undir gott ræktunarland þar sem í Landbroti er 5 – 15 cm þykkur móajarðvegur, grýttur á hrauni sem er ekki eins frjósamur og mýrarjarðvegurinn á kornræktarsvæði 1 en veðurfar þar er hentugt til kornræktar. Í Meðallandi er jarðvegurinn um 15 -100 cm þykkur mýrarjarðvegur á malar- og sandbornum grunni en full blautur fyrir kornrækt þar sem korn þolir illa háa grunnvatnsstöðu.

Skaftártunga, Álftaver, Brunasandur og Fljótshverfi falla undir sísta landbúnaðarlandið en þó í flokki 1. Í Skaftártungunni undir 200 m y.s. er jarðvegurinn 5 -15 cm þykkur móajarðvegur grýttur á malarbornum eða grýttum grunni en Skaftártungan er mjög opin fyrir norðanátt og þar vorar seinna og frystir fyrir en á svæði 1 og 2. Í Álftaveri er jarðvegurinn um 15 -100 cm þykkur mýrarjarðvegur á malar- og sandbornum grunni en í Norðurhjáleigu er meðalhiti lægri en á Kirkjubæjarklaustri. Á Brunasandi er jarðvegurinn 10 – 100 cm þykkur móajarðvegur á malarbornum eða grýttum grunni en ræktunarskilyrði ekki nógu hagstæð. Í Fljótshverfinu undir 200 m y.s. er jarðvegurinn 10 – 100 cm þykkur móajarðvegur á malarbornum eða grýttum grunni (Björn Jóhannesson 1960).

Í stefnumörkun fyrir flokkun landbúnaðarsvæða í kafli 2.1 er m.a. tekið mið af kornræktarskilyrðum.

Flokkur 2. Rýrt og óslétt land undir 200 m y.s. sem hentar verr til ræktunar. Ekki eins mikilvægt ræktunarland og því frekar hægt að fá undanþágu um að nýta það til annars s.s. skógræktar eða frístundabyggðar.

5.1.4 Kolefnisbinding og minnkun á losun – endurheimt votlendis

Skaftárhreppur stefnir að því að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda frá starfsemi innan sveitarfélagsins, bæði frá samgöngum og landnotkun, og að unnið verði að aukinni bindingu kolefnis með útbreiðslu náttúruskóga, landgræðslu, skógrækt og minnka losun með endurheimt votlendis og sjálfbærri landnotkun.

Mikil kolefnislosun er frá hefðbundnum landbúnaði og breyttri landnotkun. Unnið verður með Náttúrustofu Suðausturlands og Landgræðslunni til að fá sem nákvæmastar upplýsingar um

kolefnisbúskap landgerða en mikið vantar upp á að til séu haldbær gögn þannig að hægt sé að kortleggja núverandi losun gróðurhúsalofttegunda landnotkunar. Verða niðurstöður úr kolefnisbúskap landgerða nýttar í tillögum að landnotkun þar sem stefnt verður að bindingu kolefnis þar sem nú er kolefnislosun, með landgræðslu, aukinni útbreiðslu náttúruskóga og skógrækt þar sem það á við og endurheimt votlendis. Þau svæði þar sem kolefnisbinding er nú þegar verður landnotkun að mestu óbreytt. Svæði með líffræðilegan fjölbreytileika, sjaldgæfar tegundir eða sjaldgæf vistkerfi verður ekki raskað.

5.1.5 Landskipti

Við landskipti skal taka tillit til verndarsvæða og góðs landbúnaðarlands. Byggingar á nýjum lóðum/spildum skulu nýta sem best þau veitu- og samgöngukerfi sem fyrir eru. Ekki verða heimiluð landskipti nema aðgengi að nýjum spildum frá þjóðvegi sé tryggt. Gera þarf grein fyrir áætlaðri nýtingu lands þegar óskað er landskipta. Markmiðið með takmörkun á landskiptum er að leitast við að tryggja að landbúnaðarland verði áfram nýtt til landbúnaðar og matvælaframleiðslu og halda í dreifbýlisyfirbragð.

5.2 Skógræktar- og landgræðslusvæði(SL)

Svæði fyrir skógrækt og landgræðslu, svo sem nytjaskógrækt, fjölnytjaskógrækt, landbótaskógrækt, skjólbelti, landgræðsluskógrækt, skipulagða landgræðslu og aðra uppgræðslu.

Skógræktar- og landgræðslusvæði eru afmörkuð á skipulagsupprætti þar sem í gildi eru samningar um landshlutaverkefni í skógrækt. Þar er gert ráð fyrir skógrækt í samræmi við þá samninga sem í gildi eru.

Skógrækt í skipulagsáætlunum sveitarfélaga er leiðbeiningarit sem gefið var út af Skógræktinni og Skipulagsstofnun en þar eru settar fram almennar leiðbeiningar um skógrækt og skipulagsáætlanir. Skógrækt getur haft áhrif á gróðurfar, ásýnd lands og nærveður og einnig á svæði sem njóta verndar, s.s. vegna vatns, náttúrufars eða menningarminja. Stefna um skógrækt þarf að byggjast á greiningu og flokkun lands svo ákvarðanir um framtíðarnotkun byggist á góðum upplýsingum .

Almenn ákvæði

- Stefna skal að eflingu skógræktar á svæðinu til viðarframleiðslu, útivistar, skjóls og landbóta.
- Leitast verði við að efla náttúruskóga, skógrækt og skjólbeltarækt í Skaftárhreppi m.a. m.t.t. loftslagsmála, útivistar og atvinnusköpunar.
- Náttúru- eða söguminjum verði ekki spillt með landgræðslu, þ.m.t. skógrækt.
- Á svæðum sem hafa sérkenni og eiginleika s.s. vegna náttúrufars, auðlinda, útivistargildis, fornleifa eða söguminja verði uppgræðsla, endurheimt votlendis og skógrækt takmörkuð eða óheimil. Gæta skal þess að skógræktin hafi ekki neikvæð áhrif á náttúrulega birkiskóga eða önnur náttúruleg gæði, svo sem náttúrlegt gróðurfar og búsvæði, eða aðrar atvinnugreinar
- Litið er á gott landbúnaðarland sem auðlind og taka ákvæði aðalskipulagsins um skógrækt á landbúnaðarsvæðum mið af því. Leitast skal við að haga skógrækt eða endurheimt votlendis á góðu landbúnaðarlandi í samræmi við meginmarkmið jarðalaga þannig að möguleikar til að nýta landið til

búvöruframleiðslu í framtíðinni verði ekki skertir. Á góðu landbúnaðarlandi er fyrst og fremst miðað við skjólbeltarækt til að skýla búpening og ræktun.

- Varðveita skal náttúrulega birkiskóga vegna verndar- og útivistargildis þeirra. Þeim skal hlífa en uppbygging í náttúrulegu skóglendi og á skógræktarsvæðum skal miðast við að gæði svæðanna verði ekki skert. Sjá kafla um náttúrulega birkiskóga.
- Gert er ráð fyrir markvissri eflingu trjáræktar í jaðri og innan þéttbýlis til skjólmyndunar og fegrunar og er lögð áhersla á skóg- og trjárækt á opnum svæðum og í hlíðum ofan byggðar t.d. í tengslum við varnargarða.
- Nyttjaskógrækt, þ.m.t. ræktun skógar með það að meginmarkmiði að framleiða viðarafurðir til iðnaðarnota, er aðeins heimil á landbúnaðarsvæðum eða öðrum sérstaklega skilgreindum svæðum. Fjölnyttjaskógrækt, þar sem m.a. er gert ráð fyrir útivist fyrir almenning, er heimil á opnum svæðum.
- Skógrækt má ekki skerða útsýni frá stofnleiðum, aðgengi að útivistarsvæðum og berjalöndum né raska vistkerfum og jarðminjum sem njóta sérstakrar verndar skv. lögum um náttúruvernd.
- Hafa ber í huga að skógrækt hentar ekki á öllum svæðum og tekið skal tillit til fagurfræðilegar og náttúrulegrar sérstöðu svæða.
- Huga skal að líffræðilegum fjölbreytileika og sjaldgæfum vistgerðum er svæði eru tekin undir skógrækt. Votlendi skal ekki taka undir skógrækt.
- Nota skal íslenskar tegundir ef þess er kostur en að öðrum kosti skal nota fjölbreyttar tegundir og ekki ágengar trjátegundir.
- Horft skal til lítt gróinna svæða, svo sem sanda og mela, sem ákjósanlegra skógræktarsvæða og beina skógrækt þangað.

Gera skal viðbragðsáætlun um skógar- og kjarrelda, sjá kafla 4.5.5. um brunavarnir.

Við ákvörðun um staðsetningu og stærð skógræktarsvæða, skal virða lágmarksfjarlægðir, sbr. töflu 3.

Varast ber að láta þessar takmarkanir vera leiðandi í mótun ræktunarsvæðis, enda um lágmarksfjarlægðir að ræða. Mótun svæðis ætti alltaf að taka mið af landslagi og heildarásýnd svæða.

Tafla 3. Lágmarksfjarlægðir vegna skógræktar

Takmarkandi þáttur	Lágmarksfjarlægð	Undantekningar
Landamerki	25 m	Á þessu svæði skal landeigandi hafa samráð við landeiganda aðliggjandi jarða vegna skógræktar.
Vötn, ár og sjór	50 m	Engin skógrækt.
Fornminjar	20 m	Engin skógrækt, skv. lögum um menningarminjar nr. 80 / 2012. Þar sem fornminjar eru hluti af stærri heild eða menningarlandslagi skal fjarlægð aukin þannig að heildarásýnd eða verndargildi spillist ekki.

Veitulagnir	1 m	Engin skógrækt, sbr. kafla um veitur.
Stofn- og tengivegir	100 m	Engin skógrækt á 30 m breiðu svæði frá miðlínu stofnvega og 15 m frá miðlínu annarra þjóðvega, sbr. vegalög nr. 80 / 2007. Þar sem líkur er á snjósöfnun á veg skal fjarlægðin aukin. Sjá einnig kafla um samgöngur.

Þéttbýlið

Nr.	Lýsing svæðis	Stærð ha
SL-20	Skógræktarsvæði á Kirkjubæjarklaustri.	6,6
		6.6

Dreifbýlið

Nr.	Lýsing svæðis	Stærð ha
SL1	Mýrdalssandur, uppgræðslusvæði Landgræðslunnar á Mýrdalssandi.	10923
SL2	Skaftárdalur, skógræktarsvæði að hluta til plantað en jörðin var með samning við Suðurlandsskóga.	425
SL3	Búlandssel, landgræðslusvæði Landgræðslunnar.	94
SL4	Giljaland I.	89
SL5	Giljaland II	122
SL6	Hemrumörk	254
SL7	Eystri Ásar, skógræktarsvæði, upphaflega samningssvæði við Suðurlandsskóga	1642
SL8	Landgræðslusvæði að Leiðvöllum, en jörðin er ríkisjörð sem hefur verið í umsjón Landgræðslunnar.	6300
SL9	Skógræktar- og landgræðslusvæði í Brestí. Nýtt svæði þar sem græða á upp sandsvæði þar sem Skaftá hefur farið um í hlaupum. Græða upp með innlendum tegundum þá helst birki.	1360
SL10	Skál, skógræktarsvæð.	438
SL11	Sandhóll, skógræktarsvæði	70
SL12	Halldórstættur/Hnausar	85
SL13	Syðri-Steinsmýri, landgræðslusvæði	4151
SL14	Arnardarngur, landgræðslusvæði.	453

SL15	Efri Vík, skógræktarsvæði.	132
SL16	Prestsbakkakot, skógræktarsvæði.	132
SL17	Orustustaðir	261
SL18	Teygingarlækur	54 (skv. korti, 59,6 skv. eldra skipulag)
SL19	Blómsturvellir	13 (skv. korti, 75 skv. eldra skipulagi)

5.2.1 Náttúrulegir birkiskógar

Birkiskógar njóta sérstakrar verndar í samræmi við markmið náttúruverndarlaga en þar segir að sérstæðir eða vistfræðilega mikilvægir birkiskógar og leifar þeirra þar sem m.a. eru gömul tré, skuli njóta sérstakrar verndar.

Samkvæmt upplýsingum frá Skógræktinni (2014) mælist flatarmál náttúrulegu birkiskóganna í Skaftárhreppi um 4000 ha og ræktaðs skóglendis 1200 ha. Skóglendi þekur því 0,8% af flatarmáli sveitarfélagsins alls.

Almenn ákvæði

- Að lögð verði áhersla á að endurheimta og vernda náttúruskóga (náttúrulega og fjölbreytta birkiskóga).
- Að tryggt verði að náttúrulegir birkiskógar verði endurheimtir ef önnur nýting er fyrirhuguð á svæðinu. Að tryggt verði að aðrar trjategundir verði ekki gróðursettar í náttúrulega birkiskóga.
- Að náttúruleg útbreiðsla birkiskóga verði gerð möguleg.
- Náttúruskógar verði nýttir til að hefta leirfok frá flóðasvæðum Skaftár.

5.2.2 Uppgræðsla og endurheimt votlendis

Unnið verði að endurheimt landgæða á þeim landsvæðum þar sem vistkerfi hafa hnignað og framræst votlendi endurheimt.

Almenn ákvæði

- Unnið verði með Landgræðslunni að skilgreiningu svæði þar sem rof er virkt og tap kolefnis mikið.
- Skurðapekja svæðisins verður endurskoðað m.t.t. undirliggjandi jarðvegs og grunnvatnsstöðu.
- Framræst votlendi þar sem virk kolefnislosun er í gangi verði endurheimt þar sem það er mögulegt.

- Uppgræðsla fari fram með hliðsjón af nálægum vistgerðum og ásýnd lands.
- Uppgræðsla á söndum verði áhersluatriði.

5.3 Athafna- og iðnaðarsvæði

Almenn ákvæði

- Auka þarf atvinnusköpun á öðrum sviðum en ferðaþjónustu.
- Leita þarf leiða til að laða að atvinnustarfsemi sem skapar ný störf.
- Áhersla verði lögð á endurnýjanlega orkugjafa.
- Að sú raforkuvinnsla sem til verður muni nýtast til fjölbreyttrar atvinnuuppbyggingar í Skaftárhreppi.
- Að virkjanaáform og hugsanlegar framkvæmdir lúti skilyrðum umhverfismats og hlíti samanburði við aðra nýtingarkosti sem íbúar sveitarfélagsins telja fýsilega.
- Virkjanaáform skerði ekki víðerni eða óröskuð svæði.
- Gert verði ráð fyrir smávirkjunum allt að 200 kW án þess að breyta þurfi aðalskipulagi.
- Við byggingu smávirkjana skal meta áhrif á vatnsfallið, aðra landnotkun, fiska og veiði, ásýnd og lífríki.
- Stuðlað verði að frekari rannsóknum á nýtingarmöguleikum jarðhita.
- Öryggi og áreiðanleiki í flutningi raforku verði tryggður.
- Áhersla verði lögð á fyrirmyndarumgengni og snyrtilegt umhverfi á athafnasvæðum.
- Fyrirkomulag á sorpmóttökusvæðum og úrvinnsla sorps verði til fyrirmyndar.

Skilgreint verði nýtt stórt athafna- eða iðnaðarsvæði fyrir landfreka starfsemi.

5.3.1 Athafnasvæði (AT)

Svæði fyrir atvinnustarfsemi þar sem lítil hættu er á mengun svo sem léttur iðnaður, hreinleg verkstæði, bílasölur og umboðs- og heildverslanir. Einnig atvinnustarfsemi sem þarfnast mikils rýmis, t.d. vinnusvæði utandyra á lóðum eða starfsemi sem hefur í för með sér þungaflutninga, svo sem vörugeymslur og matvælaíðnaður.

5.3.1.1 Grænir iðngarðar

Umhverfismál eru aðal hvatinn til uppbyggingar grænna iðngarða og eflingar hringrásarhagkerfisins en aðrir mikilvægir hvarar þurfa einnig að vera til staðar. Markmið hringrásarhagkerfis er að endurskilgreina vöxt með áherslu á jákvæðan ávinning samfélagsins. Grænir iðngarðar eru iðngarðar sem styðja við sjálfbærni með því að innleiða félagsleg, efnahagsleg og umhverfisleg markmið í skipulagningu, stýringu og framkvæmd. Grænir iðngarðar stuðla að framþróun til hagsbóta fyrir atvinnilífið og samfélagið allt, með fólk, umhverfið og hagsæld að leiðarljósi. Hugtakið hefur þróast og tekur á viðfangsefnum svo sem fullnýtingu auðlinda og samnýtingu innviða, hreinni framleiðslu, lágmarkun mengunar og loftslagsáhrifa svo eitthvað sé nefnt.

Markmið og ávinningur grænna iðngarða eru margvísleg, en þar má nefna minni notkun hráefna, s.s. vatns, orku og efna og minni úrgangur vegna áherslu á áhringrás, minni losun gróðurhúsalofttegunda og mengunar og betri stýring á umhverfis-, félags- og fjárhagslegum áhættum. Ný og fjölbreytt störf geta skapast með betri aðgangi að tækni og fjármagni og af því leiðir aukin seigla samfélags og fyrirtækja.

Mikilvægt er að skilgreina hvers konar fyrirtæki á sviði græns iðnaðar gætu átt heima í Skaftárhreppi, skapa trausta og aðlaðandi umgjörð um slík fyrirtæki og bjóða þau velkomin. Grænum iðngörðum er ætlað að hvetja til fjárhagslegs eða samfélagslegs samstarfs á milli mismunandi fyrirtækja þannig það skipti þau raunverulegu máli að bæta nýtingu orku og efna- og afurðastrauða á svæðinu

Nr.	Lýsing	Stærð í ha
A1	Trésmíða-, bílaverkstæði ofl, þrjár lóðir. Á lóðamörkum meðfram þjóðvegi 1 skal setja skjólbelti.	1,0
A2	Svæði austan þjóðvegar 1 á Stjórnarsandi, hugsað fyrir græna iðngarða og starfsemi sem gæti flokkast þar undir. Ekki deiliskipulagt. Krafa um blágrænar ofanvatnslausnir og 8% lóðar sé gróður inn í þeirri tölu má telja vatnsrásir fyrir ofanvatn. Vanda skal sérstaklega til ásýndar hverfisins frá þjóðvegi 1 en á lóðamörkum meðfram þjóðvegi 1 skal setja skjólbelti. Hámarkshæð bygginga er 10 m og frágangur lóðar og ásýnd svæðis skal vera til fyrirmyndar.	3,3
A3	Stjórnarsandur. Nýtt athafnasvæði fyrir græna iðngarða, svæðið er ekki deiliskipulagt. Krafa um blágrænar ofanvatnslausnir og 8% lóðar sé gróður inn í þeirri tölu má telja vatnsrásir fyrir ofanvatn. Vanda skal sérstaklega til ásýndar hverfisins frá þjóðvegi 1 en á lóðamörkum meðfram þjóðvegi 1 skal setja skjólbelti. Hámarkshæð bygginga er 10 m og frágangur lóðar og ásýnd svæðis skal vera til fyrirmyndar.	18,7
samtals		23 ha

5.3.2 Iðnaðarsvæði (I)

Svæði fyrir umfangsmikla iðnaðarstarfsemi eða starfsemi sem er talin geta haft mengun í för með sér, svo sem verksmiðjur, virkjanir, þ.m.t. vatnsfallsvirkjanir, jarðhitavirkjanir, sjávarfallavirkjanir og vindmyllur, tengivirki, veitustöðvar, skólpdælu- og hreinsistöðvar, endurvinnslustöðvar, brennslustöðvar, förgunarstöðvar, sorpurðunarsvæði, flokkunarmiðstöðvar og birgðastöðvar fyrir mengandi efni. Sjá einnig umfjöllun um orkuframleiðslu í kaflanum 8.1 orkuframleiðsla.

Þéttbýli

Nr.	Lýsing	Stærð í ha
11	Gámasvæði á Stjórnarsandi	1,1
12	Nýtt óbyggt svæði á Stjórnarsandi. Vanda skal sérstaklega til ásýndar hverfisins frá þjóðvegi 1 en á lóðamörkum meðfram þjóðvegi 1 skal setja skjólbelti. Hámarkshæð bygginga er 10 m og frágangur lóðar og ásýnd svæðis skal vera til fyrirmyndar.	2,2
13	Iðnaðarsvæði á Stjórnarsandi. Vanda skal sérstaklega til ásýndar hverfisins frá þjóðvegi 1. Hámarkshæð bygginga er 10 m og frágangur lóðar og ásýnd svæðis skal vera til fyrirmyndar.	5,2
14	Fiskeldi í Tungu, innan svæðisins er þegar byggðir rúmir 521 m ² , leyfilegt verður að byggja um 1000 m ² sögusafn í tengslum við fiskeldið. Mænishæð bygginga má vera allt að 5 m. Frárennsli frá eldisstöð er í dag leitt í setþró milli árbakka og eldiskarasvæðis.	1,0
samtals		12,8 ha

Dreifbýli

Nr.	Lýsing	Stærð í ha
15	Skaftárdalur, allt að 9,8 MW vatnsaflsvirkjun í landi Skaftárdals. Öll helstu mannvirki virkjunar þ.e. stíflur, veitur og stöðvarhús eru í landi Skaftárdals. Rennlisvirkjun á miðlunar, með allt að 1000 m aðrennisskurði og fallpípu sem er allt að 1500 m.	4
16	Merkt er iðnaðarsvæði í Eldhrauninu þar sem vatnaveitingar Skaftá eru, en þær hafa verið liður í að viðhalda rennsli lindarlækja í Landbroti	0,2
17	Fiskeldi í Botnum. Deiliskipulag í gildi frá 2012, m.s.br.	4
18	Skálarvirkjun allt að 5 MW afl og 10 ha lóni og allt að 5 ha lóð fyrir stöðvarhús og fiskfóðurverksmiðju. Áætluð aðrennissli- og veitugöng eru 100 m, skurðir 40 m og mesta hæð á stíflum 6 m. Deiliskipulag hefur ekki verið unnið.	15

19	Fiskeldi við Nýjabæ.	0,8
110	Urðunarsvæði á Stjórnarsandi. Gert ráð fyrir að urða allt að 200 tonn á ári, er ætlað fyrir urðun á byggingarúrgangi, seyru, ösku og sláturúrgangi. Einnig er gert ráð fyrir móttöku á brotajárni, geymslu á garðaúrgangi og timburkurlun til endurvinnslu	4,7
111	Prestsbakki, tengivirki, fara þarf sem fyrst í endurnýjun tengivirkis og þarf að tvöfalda stærð þess svo það sé mögulegt.	0,6
112	Fiskeldi við Teygingalæk. Helstu mannvirki eru verkfæra- og fódurgeymsla, 8 ker úr stáli samtals 2060 m ³ og 6 ker úr plasti samtals 340 m ³ . Deiliskipulag er til af svæðinu.	2,5
113	Hnútvirkjun uppsett afl allt að 40 MW. Áætluð aðrennslis- og veitugöng eru 1000 m og skurðir 400 m og mesta hæð á stíflum 3 m. Deiliskipulag hefur ekki verið unnið. Um er að ræða stækkun úr 15MW sem er staðfest í gildandi aðalskipulagi.	5
	Samtals	35,6

5.4 Ferðapjónusta og áfangastaðaáætlun

Almenn ákvæði

- Sjálfbær ferðapjónusta verði ein af meginstoðum í atvinnulífi sveitarfélagsins þannig að ekki verði gengið á náttúruleg eða menningarsöguleg gæði svæðisins.
- Ferðapjónustan verði í takti við stefnu sveitarfélaga um Kötlu jarðvang (Heimsmarkmið sameinuðu þjóðanna), þar sem sveitarfélögin skuldbinda sig til þess að taka mið af náttúrunni í öllum ákvörðunum sínum.
- Unnið verði markvisst með öðrum sveitarfélögum og aðilum í ferðapjónustu að uppbyggingunni í takt við áfangastaðaáætlun Kötlu Jarðvangs.
- Unnið verði að ferðamálastefnu Skaftárhrepps, með tilliti til þarfa ferðapjónustunnar við uppbyggingu innviða og ákvarðana um þjónustu.
- Leggja áherslu á bætt aðgengi og öryggi á vinsælum ferðamannastöðum og áframhaldandi uppbyggingu innviða til þess að fyrirbyggja umhverfisrask á viðkvæmum svæðum. Landvarsla verði aukin.
- Unnið verði eftir gildandi áfangastaðaáætlun Suðurlands hverju sinni.
- Áhersla verði lögð á að aðeins verði heimilt að gista í hús- og ferðabílum á merktum tjaldsvæðum innan sveitarfélagsins.

Samfélagsleg ábyrgð og sjálfbærni verði leiðarljós fyrirtækja í ferðaþjónustu í sveitarfélaginu.

5.4.1 Gististaðir í þéttbýli

Talsvert framboð gististaða er fyrir hendi í Skaftárhreppi og hefur það breikkað með aukinni ferðamennsku. Með tilkomu vefþjónustu geta leigusalar og íbúar skráð gististaði án mikillar fyrirhafnar sem hefur leitt til meira úrvals gististaða. Heimagisting hefur gert að verkum að gisting er ekki aðeins á skilgreindum svæðum fyrir ferðaþjónustu og í skilgreindu þjónustuhúsnæði, heldur einnig í íbúðarhúsnæði í íbúðarhverfum. Slíkt fyrirkomulag getur bæði skapað tækifæri og vandamál fyrir íbúa svo mikilvægt er að setja ramma utan um slíka starfsemi á íbúðarsvæðum.

Viðmiðunarreglur um gististaði í þéttbýli:

- Heimagisting í flokki I er heimil á íbúðarsvæðum (hámark 5 herbergi eða 10 gestir), en ekki er heimild fyrir nýrri og umfangsmeiri gistingu á íbúðarsvæðum, nema þar sem leyfi hefur þegar verið veitt.
- Gististaðir í flokki I, II og III eru heimilir á miðsvæði.

5.5 Stofnanasvæði (S)

- Stefnt er að því að treysta fjárhagslegan og faglegan grundvöll samfélagsþjónustu með vaxandi samstarfi við önnur sveitarfélög á Suðurlandi jafnframt því sem lögð er áhersla á að tryggja og efla starfrækslu þjónustustofnana í hreppnum.
- Unnið verði að því að efla þjónustustofnanir sveitarfélagsins til að sinna hlutverki sínu í heimabyggð og taka við nýjum verkefnum.
- Að byggja upp aðstöðu fyrir vísindi og fræði sem tengjast sögu og landsháttum og nýta þau tækifæri sem Vatnajökulspjóðgarður skapar á því sviði.

5.6 Afþreyingar- og ferðamannasvæði (AF)

Svæði fyrir afþreyingu og móttöku ferðafólks, þ.m.t. þjónustumiðstöðvar á hálendi og verndarsvæðum, fjallaskálar, tjald- og hjólhýsasvæði og skemmtigarðar.

Almenn ákvæði

- Boðið verði uppá aukna og fjölbreyttari þjónustu í takti við fjölgun ferðamanna.
- Þjónusta á hálendinu verði skilgreind eftir þjónustupörf ferðamanna.
- Endurbætur, viðhald og nýting fjallaskála í eigu hreppsins verði skipulögð og samræmd og áfram unnið með ferðafélögum, Vatnajökulspjóðgarði og fleirum um rekstur svæðanna.

- Tryggt verði að skálar í útleigu hafi gilt rekstrarleyfi.
- Stefnt skal að því að viðhalda UNESCO vottunum Kötlu jarðvangs og Vatnajökulsþjóðgarðs.

Nr.	Heiti svæðis	Lýsing	Jörð
AF1	Kirkjubær II	Tjald-, hjólhýsa- og smáhýsasvæði innan þéttbýlisins á Kirkjubæjarklaustri við Kirkjubæ II. 2,7 ha	Þéttbýlið á Klaustri
AF2	Laufskálavarða	Á svæðinu er áningarstaður með ómönnuðu þjónustuhúsi og bílastæðum. Á svæðinu er ein bygging fyrir þjónustu við ferðamenn. Deiliskipulag í gildi af svæðinu.	Skálmabær
AF3	Framgil	Gangnamannaskáli í Framgili neðan hálandismarka.	Álftaversafréttur
AF4	Atley	Smalaskáli við Atley á Álftaversafrétti	Álftaversafréttur
AF5	Hemra	Á svæðinu er 1 veiðihús í landi Hemru	Hemra
AF6	Fljótsbotnar	Á svæðinu er 1 veiðihús við Fljótsbotna í eigu veiðifélags. Ekki er gert ráð fyrir frekari uppbyggingu.	Botnar
AF7	Eldvatn	Á svæðinu er 1 veiðihús við Eldvatn í Meðallandi.	Hnausar
AF8	Steinsmýri	Á svæðinu er 2 veiðihús	Syðri-Steinsmýri
AF9	Jónskvísl	Á svæðinu er 1 veiðihús sem er fyrir Grenlæk.	Fossar
AF10	Seglbúðir	Á svæðinu er 1 veiðihús í Seglbúðum austan vegar.	Seglbúðir
AF11	Fossinn	Á svæðinu er 1 veiðihús í Seglbúðum vestan vegar.	Pykkvibær
AF12	Eldhraun	Áningarstaður í Eldhrauninu við þjóðveg 1, pallar og stígar o.fl. til þess að hægt er að virða fyrir sér hraunið. Deiliskipulag í gildi af svæðinu.	Skál

AF13 Fjaðrárgljúfur	Áningarstaður við Fjaðrárgljúfur sem hefur verið vinsæll viðkomustaður síðustu ár, tilkomumikið gljúfur í móbergi. Á svæðinu er þjónustuhús, bílastæði og pallar. Deiliskipulag í gildi.	Heiði
AF14 Eintúnaháls	Eintúnaháls við Lakaveg. Hugmyndir hafa komið fram um að nýta staðinn fyrir menningartengda ferðaþjónustu. Skálinn er notaður af safnmönnum.	Eintúnaháls
AF15 Vatnamót	Veiðihús í Vatnamótum (samþykkt af Skipulagsstofnun).	Hörgsland
AF16 Mávabót	Á svæðinu er 1 veiðihús í Hólum við Mávabótaála.	Hörgsland
AF17 Dverghamrar	Áningarstaður við Dverghamra, bílastæði og gönguleiðir en deiliskipulag sem er í gildi gerir ráð fyrir þjónustuhúsi.	Foss
AF18 Fossálar	Á svæðinu er 1 veiðihús við Foss við Fossála	Foss
AF19 Þverá	Á svæðinu er 1 veiðihús við Þverá.	Þverá
AF20 Teygingalækur	Á svæðinu er 1 veiðihús við Teygingalæk.	Teygingalækur
AF21 Maríubakki	Á svæðinu er 1 veiðihús við Maríubakka (samþykkt af Skipulagsstofnun).	Maríubakkar
AF22 Dalshöfði	Skáli í Smágiljum. Gönguskáli sunnan Rauðhóla í landi Dalshöfða	Dalshöfði
AF23 Miklafell	Fjallasel við Miklafell. Á staðnum er gangnamannaskáli í eigu Skaftárhrepps.	Austur-Síðuafréttur
AF24 Blængur	Fjallasel við Blæng þar sem er skáli. Áningarstaður á gönguleið.	Austur-Síðuafréttur
AF25 Galti	Skáli við Galta.	Miðafréttur
AF26 Blágil	Skálasvæði við Blágil. Á staðnum er gangnamannahús með gistingu fyrir 18 manns, geymsla, hesthús og húsnæði fyrir landvörð Vatnajökulspjóðgarðs.	Miðafréttur

AF27	Hrossatungur	Fjallasel í Hrossatungum. Á staðnum er gangnamannaskáli í eigu Skaftárhrepps. Áningarstaður á göngu- og reiðleiðum.	Landbrotsafréttur
AF28	Lak	Áningarstaður við Tjarnargýg	Miðafréttur
AF29	Lakagígar	Dvalarsvæði landvarða og tjaldsvæði. Áhugaverður og mikilvægur áningarstaður ferðamanna og útivistarfólks, s.s. vegna athyglisverðra náttúru- eða menningarminja, gönguleiða o.fl. Lakagígar eru friðlýstir skv. náttúruverndarlögum. Deiliskipulag í vinnslu.	Miðafréttur
AF29	Tjarnargýgur	Áningarstaður við Tjarnargíg en gígurinn er hluti af Lakagígum sem eru friðlýstir. Á svæðinu er gert ráð fyrir dvalarsvæði landvarða og tengdri þjónustu.	Miðafréttur
AF30	Sveinstindur	Fjallasel við Sveinstind. Áningarstaður á gönguleið milli Lambaskarðshóla/Hólaskjóls og Blágilja. Á staðnum er gamall grjóthlaðinn gangnamannakofi í eigu Skaftárhrepps sem hefur verið endurgerður í tengslum við ferðaþjónustu.	Skaftártunguafréttur
AF31	Langisjór	Ferðamannaaðstaða við Langasjó þar sem gert er ráð fyrir veiðihúsi við Langasjó, snyrtiaðstöðu, upplýsingaskiltum, tjaldsvæði og tengdri aðstöðu. Veiðihúsið er í eigu veiðifélags. Hluti svæðisins er deiliskipulagt.	Skaftártunguafréttur
AF32	Stóragil	Fjallasel í Skælingum. Áningarstaður á gönguleið um svæðið. Á staðnum er gamall grjóthlaðinn gangnamannakofi í eigu Skaftárhrepps sem hefur verið endurgerður í tengslum við ferðaþjónustu.	Skaftártunguafréttur

AF33	Leiðólfsvell	Fjallasel við Leiðólfsvell. Á staðnum er gangnamannaskáli í eigu Skaftárhrepps. Áningarstaður á göngu- og reiðleiðum.	Landbrotsafréttur
AF34	Hellisá	Veiðihús við Hellisá (samþykkt af Skipulagsstofnun) en óbyggt.	Skaftárdalur
AF35	Lambaskarðshólar	Hálendismiðstöð við Lambaskarðshóla. Á staðnum er gistiskálinn og gagnamannahúsið Hólaskjól, 3 gistiskálar, skáli fyrir landvörð, tjaldsvæði, vatnssalerni og hestagerði. Þetta er alhliða áningarstaður, sem liggur vel við meginleiðum þeirra sem eru akandi, gangandi eða ríðandi. Í deiliskipulagi fyrir svæðið er gert ráð fyrir möguleika á að byggja til viðbótar allt að 200 m ² hesthús inna á milli hrauntungna austan árinna með tilheyrandi hestagerði. Tjaldsvæði verði stækkuð og aðstaða fyrir húsbíla og tjaldvagna afmörkuð.	Skaftártunguafréttur
AF36	Eldgjá	Deiliskipulag er í gildi á svæðinu þar sem gert er ráð fyrir viðveruhúsi fyrir landvörð, snyrtiaðstöðu, upplýsingaskiltum, bílastæðum og gönguleiðum. Eldgjá er á náttúruminjaskrá (706)	Skaftártunguafréttur
AF37	Kvíslarlón	Veiðihús við Kvíslarlón (með stöðuleyfi) í eigu veiðifélags. Ekki er gert ráð fyrir frekari uppbyggingu.	Skaftártunguafréttur
AF38	Botnlangalón	Veiðihús við Botnlangalón í eigu veiðifélags. Ekki er gert ráð fyrir frekari uppbyggingu	Skaftártunguafréttur
AF39	Jökuldalur	Fjallasel í Jökuldöllum. Áningarstaður göngufólks og hestamanna milli Hólaskjóls og Landmannalauga	Skaftártunguafréttur

AF40 Grænalón	Veiðihús við Grænalón við Jökuldali í eigu veiðifélags. Ekki er gert ráð fyrir frekari uppbyggingu.	Skaftártunguafréttur
AF41 Álftavötn	Fjallasel í Álftavötnum. Áningarstaður á gönguleið og reiðleið frá Hólaskjóli í Hvanngil. Á staðnum er gamall grjóthlaðinn gagnamannaskáli í eigu Skaftárhrepps, sem hefur verið endurgerður í tengslum við ferðaþjónustu.	Skaftártungu- afréttur
AF42 Svartafellstangi	Fjallasel í Svartafellstanga. Áningarstaður í tengslum við gönguleið í Hólmsárbotna sem einnig nýtist hestamönnum. Engin mannvirki eru til staðar en leyfilegt er að byggja einn skála.	Álftaversafréttur
AF43 Ófærudalur	Fjallasel í Ófærudal. Áningarstaður á gönguleið milli Hólaskjóls og Hvanngils. Engin mannvirki eru til staðar en leyfilegt er að byggja 1 skála á svæðinu.	Skaftártunguafréttur
AF44 Strútur	Gamall kofi við Strútslaug í einkaeign. Gönguhópar hafa tjaldað töluvert á staðnum.	Skaftártunguafréttur

5.7 Verslun og þjónusta (VP)

Svæði þar sem gert er ráð fyrir verslun og þjónustu, þ.m.t. hótelum, gistiheimilum, gistiskálum, veitingahúsum og skemmtistöðum.

Þéttbýli

Nr.	Lýsing	Stærð í ha
VP1	Matvöruverslun, veitingastaður og vínbúð, svæðið að mestu byggt.	0,6
VP2	Klausturvegur , nýtt svæði fyrir verslun og þjónusta, svæðið er ekki deiliskipulagt.	1,1
VP3	Skaftárskáli, veitinga- og bensínsala við Þjóðveginn.	0,9
VP4	Verslunar- og þjónustusvæði austan brúar, svæðið að hluta byggt. Í dag er innan svæðisins sjálfsafgreiðslustöð fyrir eldsneyti og lðjuvellir 3.	1,2
VP5	Þjónustusvæði við flugbraut á Stjórnarsandi .	0,5
VP6	Hæðargarður þar sem gert er ráð fyrir þjónustu við ferðamenn, veitingasölu, rafmagnssölu, salernisaðstöðu og sýningaraðstöðu. Öll hönnun svæðisins skal miða að því að hafa sem minnst áhrif á aðliggjandi svæði. Huga skal vel að ásýnd bygginga frá þjóðvegi og skulu byggingar vera að hámarki tvær hæðir. Hanna þarf byggingar þannig að þær falli vel að landslagi og staðsetja bílastæði þannig að þau verði lítt sýnileg, ekki ráðandi í ásýnd og huga þarf að ljósmengun.	
VP7	Tunga gert er ráð fyrir þjónustu við ferðamenn. Byggja á hótél með 75 herbergjum. Heildarstærð hótelsins er 3750 m ² og mænishæð allt að 13,5 m, bygging er á tveimur hæðum og jarðhæð, reiknað er með að fella bygginguna inn í landið að hluta. Gert er ráð fyrir 25 gistihúsum hvert um sig 34 m ² . Skulu þetta vera vönduð einingahús og herbergin verða 4 stjörnu herbergi. Heildar magn verslunarhúsnæðis verður um 3700 m ² . Einnig er innan reitsins núverandi gistihús sem er 215 m ² . Heildarbyggingarmagn á svæðinu er þá 4815 m ² .	3,6
	Samtals	13,2 ha

Dreifbýli

Nr.	Jörð	Lýsing	Stærð ha
VP8	Þykkvabæjar-klaustur	Á svæðinu er gert ráð fyrir gistingu fyrir allt að 30 manns, Nonna og Brynjuhús.	2,0
VP9	Hrífunes	Veitingaþjónusta, gisting og hótél - um 80 ha. Við alla uppbyggingu og framkvæmdir skal taka tillit til náttúrulegra birkiskóga. Deiliskipulag skal miða að	80

		<p>uppbyggingu á þeim svæðum þar sem eyður eru í birkikjarrinu. Heimilt er að reisa hús á 2 hæðum og að hluta á 3 hæðum. Útlit og hönnun mannvirkja skal miða að því fella það vel að umhverfi og landslagi svæðisins. Þess skal gætt að mannvirkið hafi sem minnst áhrif á ásýnd á svæðið s.s. form, lit, glampa og ljós. Óheimilt er að fella tré eða færa til gróður nema þar sem nauðsynlegt er t.d. þar sem skal byggja hús, leggja göngustíga, vegi og á dvalarstæðum við hús innan byggingarreits og skal það gert í samvinnu við Skógræktina. Hönnun svæðisins, á öllum stigum, skal vera unnin í samvinnu við Skógræktina og ef til einhvern skerðingar kemur þarf samþykki hennar fyrir allar mótvægisáðgerðir sem skulu þær útlistaðar í deiliskipulagi. Óheimilt er að planta framandi trjátegundum á svæðinu.</p>	
VP10	Hrífunes	<p>Á svæðinu er gert ráð fyrir uppbyggingu hótels og ferðapjónustu með gistaðstöðu á um 19 ha. Byggt verður veitingahús, aðalhús og 18-20 tjaldhýsi en þar verða gistirými hótelsins.</p>	19
VP11	Flaga	<p>Gisting í íbúðarhúsi og sex ferðapjónustuhúsum, en heildarfjöldi gistirýma er 29. Deiliskipulag í gildi af svæðinu.</p>	1,4
VP12	Efri-Ey 2	<p>Fjögur útleiguhús í landi Efri-Eyjar II, samtals að hámarki 850 m².</p>	0,1
VP13	Hátún	<p>Nýtt verslunar- og þjónustusvæði á jörðinni Hátúni. Svæði fyrir aðstöðu fyrir ferðapjónustu, þar sem gert er ráð fyrir gistingu í 30 litlum húsum samtals samtals 2100 m² í nokkrum þyrpingum og þjónustuhúsum allt að 1000 m², samtals byggingarmagn að hámarki 3.100 m². Krafa sett um samræmt útlit gistihúsanna, góða aðlögun að landi og að innbyrðis afstöðu þeirra sé þannig að húsþyrpingar falli vel að landi.</p>	26
VP14	Efri-Vík	<p>Hótel Laki í Efri-Vík. Hótel þar sem er gisting, veitingaaðstaða og önnur ferðapjónustuaðstaða.</p>	1,6
VP15	Hunkubakkar	<p>Ferðapjónusta að Hunkubökkum í 13 húsum fyrir gistingu og veitingaaðstöðu.</p>	0,2
VP16	Geirland	<p>Hótel að Geirlandi. Innan svæðisins eru sex gistiskálar auk veitingahúss og íbúðarhúss með gistingu. Deiliskipulag í gildi fyrir svæðið.</p>	1,4

VP17	Hörgsland 1	Fimmtán smáhýsi, ásamt þjónustumiðstöð, veitingasölu og tjaldsvæði, gistirými fyrir um 40 auk tjaldsvæðis. Deiliskipulagi í gildi.	2,2
VP18	Orustustaðir	Svæðið er 15 ha þar sem gert er ráð fyrir hóteli og tengdri starfsemi, áætlað byggingarmagn er um 7.000 m ² á tveimur hæðum. Gerð er krafa um þriggja þrepa hreinsistöð fyrir fráveitu. Til þess að tryggja öryggi sjaldgæfra fuglategunda mælir Skaftárhreppur með því að katta- og hundahald verði takmarkað á svæðinu.	15
VP19	Núpar	Á svæðinu er Hótel Núpar sem er staðsett á svonefndu Sléttuhrauni. Heildar byggingarmagn 3000 m ² á einni hæð. Deiliskipulag í gildi fyrir svæðið.	1
VP20	Hvoll	Á svæðinu er farfuglaheimili með gistingu fyrir 70 manns.	0,1
VP21	Kálfafell	Gisting á tveimur svæðum í landi Kálfafells í samtals 8 húsum. Svæðið byggt að hluta en tvö deiliskipulög í gildi.	5
VP22	Núpsstaður	Veitinga- og sögustaður á Núpsstað.	0,1
		Samtals	164,1

5.8 Miðsvæði (M)

Samkvæmt skipulagsreglugerð er miðsvæði fyrir verslunar- og þjónustustarfsemi og stjórnsýslu sem þjónar heilu landsvæði, þéttbýlisstað eða fleiri en einu bæjarhverfi, svo sem verslanir, skrifstofur, þjónustustofnanir, hótél, veitinga- og gistihús, menningarstofnanir og aðra hreinlega atvinnustarfsemi sem talin er samræmast yfirbragði og eðli starfsemi miðsvæðis.

Innan miðsvæðis á Kirkjubæjarklaustri er fjölbreytt starfsemi, m.a. skóli og leikskóli, íþróttahús, sundlaug og Erróstofa.

Almenn ákvæði

- Áhersla verði lögð á að innan miðsvæðis þrífist fjölbreytt starfsemi sem eflir líf og tengingu við íbúðarbyggð með frjálsu flæði umferðar.
- Ásýnd miðbæjar verði fegruð með gróðri, áningarbekkjum og vönduðum yfirborðsefnum.
- Innan miðsvæða verði lögð áhersla á gæði í umhverfishönnun.
- Útisvæði við félagsheimilið verði hjarta miðsvæðis á Kirkjubæjarklaustri og horft verði til uppbyggingar á svæðinu til samræmis.
- Verslun og þjónusta sem hentar miðbæjarstarfsemi verði beint á miðsvæði.
- Gera skal úttekt á náttúrufari áður en deiliskipulagsvinna hefst til að hindra að mikilvæg gróðursvæði, s.s. votlendi eða tegundir á válista og/eða búsvæði fugla verði fyrir áhrifum framkvæmda.
- Miðbæjarsvæði eru sýnd með dökkgulum lit. Nýtingarhlutfall á miðbæjarsvæði skal almennt vera 0,7-1,5

VERKEFNI VIÐ INNLEIÐINGU HEIMSMARKMIÐA

3.9 Eigi síðar en árið 2030 verði komið í veg fyrir, svo um munar, dauðsföll og veikindi af völdum hættulegra efna og loft-, vatns- og jarðvegsmengunar.

- Vöktun loft, vatns- og jarðvegsgæða

11.a Stutt verði við jákvæð efnahags-, félags- og umhverfisleg tengsl milli þéttbýlis, þéttbýlla svæða í borgarjaðri og dreifbýlissvæða með því að styrkja áætlanir um byggðaþróun á landsvísu og innan svæða.

- Sveitarfélagið vinni á ábyrgan hátt að byggðaþróun.
- Sett verði mælanleg markmið í umhverfismálum.

Þéttbýli

Nr.	Lýsing	Stærð
M1	Klausturhlað , Svæði við Klausturveg sem er að hluta til byggt. Á svæðinu er gert ráð fyrir verslun og þjónustu, þjónustustofnunum, s.s. skóla, leikskóla og sund og íþróttaaðstöðu auk íbúðarbyggðar. Hlutföll þar sem allt að 1/3 er fyrir íbúðarbyggð. Byggingar skulu yfirleitt vera lágreistar og að jafnaði ekki fara yfir tvær hæðir. Lágreist yfirbragð dreifbýlisbyggðar. Frekar skilmálar um útliti bygginga, uppbyggingaráform og áfangaskiptingu verði settir í deiliskipulagi.	11,0
	Samtals	11,0 ha

6 SAMGÖNGUR OG AÐRIR INNVIÐIR

Meginmarkmið

Eitt af meginmarkmiðum Aðalskiplags Skaftárhrepps er að bæta samgöngur og stuðla að auknu umferðaröryggi, greiða fyrir vistvænum samgöngumátum

Í vinnu við Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna í Skaftárhreppi kom fram að innviðir var einn af helstu veikleikum Skaftárhrepps, til að mynda samgöngur, rafmagn og fjarskipti. Umferðarhegðun var einnig nefnd sem ein af ógnum í sveitarfélaginu. Málaflokkurinn samgöngur tekur á vegamálum í sveitarfélaginu, flugvöllum, þyrlupalli, lögnum og öðrum innviðum. Meðal helstu veikleika samfélagsins eru samgöngur, rafmagn og fjarskipti.

6.1 Samgöngur

Almenn ákvæði

- Útrýma einbreiðum brúm.
- Takmarka þarf umferð um viðkvæm svæði.
- Aukin ferðaþjónusta kallar á vegabætur innan sveitarfélagsins
- Kanna þarf möguleika á bættri aðstöðu fyrir flugumferð.
- Áhersla verði lögð á hjólaleiðir og öryggi hjólandi og gangandi umferðar.
- Kortleggja þarf gönguleiðir.
- Auka umferðaröryggi. Reiðleiðir verði færðar frá þjóðvegum til að auka öryggi hestamanna og bílaumferðar.
- Stuðlað verði að notkun sjálfbærra samgöngutækja, s.s. með bættum innviðum fyrir rafvæðingu samgangna og betri og tíðari almenningssamgöngum.
- Marka þarf stefnu um aðgengi almennings að Lakasvæðinu og öðrum hálendissvæðum þar sem boðið er upp á þjónustu.

Heimsmarkmið sem kaflinn snertir á:

VERKEFNI VIÐ INNLEIÐINGU HEIMSMARKMIÐA

7.2. Eigi síðar en árið 2030 hafi hlutfall endurnýjanlegrar orku af orkugjöfum heimsins aukist verulega.

- Rafvæðing samgangna.
- Uppbygging innviða.

9.1 Þróaðir verði traustir innviðir, sjálfbærir og sveigjanlegir, hvort sem er staðbundnir eða yfir landamæri, í því skyni að styðja við efnahagsþróun og velmegun þar sem lögð verði áhersla á jafnt aðgengi á viðráðanlegu verði fyrir alla.

- Treysta innviði.

11.4 Blásið til sóknar til þess að vernda og tryggja náttúru- og menningararfleifð heimsins.

- Sjálfbær samgöngutæki.

13.2. Ráðstafanir vegna loftslagsbreytinga verði að finna í landsáætlunum stefnumótunum og skipulagi.

- Minnka losun CO2

Grunnnet samgangna eru stofnvegir eins og þeir eru skilgreindir í 8. gr. vegalaga, áætlunarflugvellir, helstu flugleiðir, hafnir og ferju- og siglingaleiðir meðfram ströndinni og inn á hafnir. Í samgönguáætlun á uppbygging grunnnetsins, viðhald þess og rekstur að vera forgangsatriði til að samgöngukerfið uppfylli þarfir fyrir alla flutninga á fólki og vöru.

Mikilvæg fjárfesting er fólgin í uppbyggingu og viðhaldi vegakerfisins. Greiðar samgöngur eru lífæð byggðarlaga og forsenda búsetu í dreifbýli. Vegakerfið í Skaftárhreppi hefur ekki verið byggt upp til að anna þeirri umferð sem þar fer um.

Auknum straumi ferðamanna hefur fylgt stóraukin umferð og álag á vegakerfi landsins árið um kring. Góðar samgöngur eru mikilvægar til að löggæsla og viðbragðsaðilar geti brugðist hratt og örugglega við. Vetrarþjónusta í Skaftárhreppi hefur færst upp úr flokki 3 í flokk 2. Á síðustu fimm árum hafa orðið fimm banaslys í umferðinni þar sem níu létust og 17 alvarleg slys. Öryggi íbúa og vegfarenda skal ávallt vera í fyrirrúmi við skipulagningu innviða.

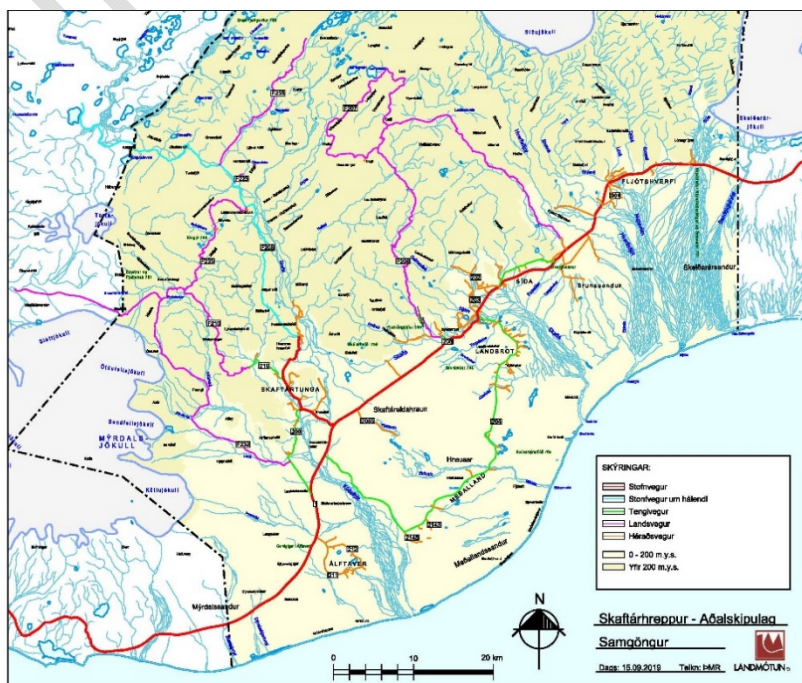
6.1.1 Stofnvegir

Samgöngur eru ein af grunnforsendum búsetugæða og undirstaða öflugra atvinnu-, þjónustu- og menntakjarna. Meginmarkmið samgönguáætlunar eru að samgöngur skuli vera greiðar, hagkvæmar, öruggar, umhverfislega sjálfbærar og að þær stuðli að jákvæðri byggðþróun.

Þjóðvegir flokkast í stofnvegi, tengivegi, stofnvegi hálandis, landsveg og héraðsvegi. Héraðsvegir (safnvegir) og einkavegum er ekki gerð sérstök skil í aðalskipulagi, en þeir helstu er sýndir til skýringar á skipulagsupprætti.

Flokkun vega í Skaftárhreppi skv. nýrri vegaskrá Vegagerðarinnar.

Stofnvegir sem eru hringvegurinn og upphafskafli Fjallabaksleiðar frá Ásum að Búlandi. Þaðan tekur við stofnvegur hálandisins að Jökuldöllum og síðan áfram.

Heiti og lýsing	Veghelgunarsvæði	Lágmarksfjarlægð bygginga	Skipulagsákvæði
Klausturvegur			
Þjóðvegur 1	30 m	100 m	
Skaftártunguvegur	30 m	100 m	
Fjallabaksleið nyrðri	30 m	100 m	

Afleggja á

einbreiðar brýr á stofnvegum í Skaftárhreppi.

6.1.2 Tengivegir

Tengivegir eru utan þéttbýlis en svo að vegir flokkist sem tengivegur þarf hann að vera a.m.k. 2km langur og liggja frá stofnivegi til annars stofnvegs eða tengivegs, tengja landsveg við stofnveg, ná frá stofnvegi til þéttbýlis með <100 í íbúafjölda, liggja að flugvöllum og höfnum sem eru mikilvægar fyrir flutninga og ferðaþjónustu, liggja að ferjuhöfnum ef þangað liggur ekki stofnvegur, liggja að þjóðgördum og innan þeirra sem og fjölsóttum ferðamannastöðum utan þéttbýlis. Í þéttbýli endar tengivegur við fyrstu þvergotu innan marka þéttbýlisins.”

Eftirfarandi vegir eru flokkaðir sem tengivegir í Skaftárhreppi:

Heiti og lýsing	Veghelgunarsvæði	Lágmarksfjarlægð bygginga	Skipulagsákvæði
Vallavegur	15 m	50 m	
Meðallandsvegur	15 m	50 m	
Holtsvegur			
Fjaðrárgljúfursvegur			

Hrífunesvegur	15 m	50 m	
• Ljótastaðavegu	15 m	50 m	
Álftaversvegur	15 m	50 m	
Hryggjavegur			

6.1.3 Götur og stígar

Áfram verði unnið að því að tryggja öryggi vegfarenda innan þéttbýlis. Gert er ráð fyrir að innan miðsvæða verði skilgreindar vistgötur með lægri umferðarhraða. Áhersla verði lögð á hönnun göturýmis og gróðurnotkun til skjóls og fegrunar.

6.1.4 Gönguleiðir

Innan Skaftárhrepps er að finna fjöldann allan af gönguleiðum um byggð og hálendi. Einhverjar gönguleiðir hafa verið merktar, í þessu aðalskipulagi eru aðeins sýndar megin gönguleiðir í þéttbýlinu og þær gönguleiðir sem hafa verið gerðir með styrkveitingum. Á skipulagsupprætti eru eingöngu sýndar megin gönguleiðir. Gönguleiðir eru mikilvægar fyrir almenning og ferðarþjónustu á svæðinu.

6.1.5 Reiðleiðir

Á skipulagsuppdrætti eru aðeins sýndar helstu reiðleiðir og að hluta til fylgja þær gömlum þjóðleiðum. Meginreiðleiðir tengja byggð og hálendi saman en einnig reiðleiðir milli byggða á svæðinu. Þessar leiðir eru mikið notaðar og unnið hefur verið að endurbótum á þeim. Þær eru allar mikilvægar fyrir vaxandi ferðaþjónustu á skipulagssvæðinu. Í tengslum við reiðleiðirnar er gert ráð fyrir næturhólfum og skiptihólfum sem verður hluti af uppbyggingu við ferðamannastaði á hálendinu. Næturhólf eru skilgreind við Framgil, Lambaskarðshóla, Hrossatungur, Blágil og Miklafell. Gert er ráð fyrir skiptihólfum við Miklafell, í Brytalækjum, Álftavötn, Leiðólfsfell, Skuggafjöll og Blæng.

Eftirfarandi reiðleiðir eru á hálendishluta Skaftárhrepps:

6.1.6 Hjólaleiðir

Liggja meðfram þjóðvegi 1, Meðallandsvegi og Álftaversvegi, skilgreiningar eru í vinnslu.

6.1.7 Vegir í náttúru Íslands

Samkvæmt reglugerð nr. 260/2018 um vegi í náttúru Íslands sem kveðið er á um í lögum um náttúruvernd skulu sveitarfélög gera skrá um vegi, innan sinna marka skv. 1. gr. Skráin skal tiltaka aðra vegi en þjóðvegi í náttúru Íslands þar sem umferð vélknúinna ökutækja er heimil, sbr. 32. gr. náttúru-verndarlaga nr. 60/2013.

Vegirnir eru flokkaðir í samræmi við 4. gr. reglugerðarinnar sem er eftirfarandi:

F0	Greiðfær vegur, fær allri almennri umferð að sumarlagi. Oft lokaðir á veturna vegna snjóa og vegna aurbleytu á þáttíð.
F1	Seinfær vegur, fær allri almennri umferð að sumarlagi. Oftar en ekki lægri en landið til beggja hliða. Breidd um 4 m. Stórir lækir og ár brúaðar. Vegir þessir eru oft lokaðir á veturna vegna snjóa og vegna aurbleytu á þáttíð.
F2	Lakfær vegur, fær fjórhjóladrifnum bílum, mjög öflugum fólksbílum, jepplingum og vélhjólum. Oftar en ekki lægri en landið til

	beggja hliða. Breidd um 4 m. Lækir og smáár óbrúaðar. Oft lokað á veturna vegna snjóa og aurbleytu á þáttíð.
F3	Torfær vegur, einungis fær stórum og vel útbúnum fjórhjóladrifnum bílum, ofurjeppum og vélhjólum. Vegur, oftast en ekki lægri en landið til beggja hliða, getur verið ójafn, grýttur og með bleytuíhlaupum. Breidd um 4 m. Oft lokað á veturna vegna snjóa og aurbleytu á þáttíð.

Gögnin eru fengin úr samgönguþekju LMI (IS50V) **landeigendum**. Þeir vegir sem falla undir ofangreinda flokkun eru sýndir á skýringarmyndum en þeir vegir og slóðar þar sem almenn umferð er óheimil eru ekki sýndir.

6.1.8 Flugvellir

Í Skaftárhreppi er einn flugvöllur á Stjórnarsandi, 800 m löng braut sem er sjónflugsvöllur í lengdarflokki 1 skv. skilgreiningu Flugmálastjórnar. Breidd öryggissvæðis er 30 m sitthvoru megin við miðlínu brautar og 30 m við hvorn enda. Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið er eigandi vallarins en rekstraraðili er Flugstoðir og ekki liggur fyrir að breytingar verði gerðar á landingarstaðnum.

6.2 Veitur

Almenn ákvæði

- Byggja upp innviði og bæta orkudreifingu.
- Ljúka lagningu þriggja fasa rafmagns alls staðar í hreppnum.
- Tryggja þarf að allur Skaftárhreppur fái notið fullkominnar fjarSKIPTAÞJÓNUSTU. Tryggja háhraða nettengingu til allra heimila með fasta búsetu. 9)
- Raforkuvinnsla nýtist til fjölbreyttrar atvinnuuppbyggingar á iðnaðar- og athafnasvæðum í Skaftárhreppi.
- Lega núverandi stofnveitna er staðfest og sýnd á uppdrætti, þ.e. meginflutningskerfi raforku (66kV og stærri), ljósleiðarar og vatnsveitur fyrir þéttbýlið.
- Minniháttar veitumannvirkjum s.s. dæli- eða tengistöðvum, allt að 100 m², að stærð má koma fyrir án sérmerkingar í aðalskipulagi enda séu þau í samræmi við deiliskipulag eða grenndarkynningu samkvæmt skipulags- og byggingarlögum.

VERKEFNI VIÐ INNLEIÐINGU HEIMSMARKMIÐA

7.2. Eigi síðar en árið 2030 hafi hlutfall endurnýjanlegrar orku af orkugjöfum heimsins aukist verulega.

- Uppbygging innviða.

9.1 Þróaðir verði traustir innviðir, sjálfbærir og sveigjanlegir, hvort sem er staðbundnir eða yfir landamæri, í því skyni að styðja við efnahagsþróun og velmegun þar sem lögð verði áhersla á jafnt aðgengi á viðráðanlegu verði fyrir alla.

- Treysta innviði.

6.2.1 Vatnsveitur

Í Skaftárhreppi eru einungis tvær vatnsveitur, þ.e. Klaustursveita fyrir þéttbýlið og aðliggjandi frístundabyggð og Melhólsveita í Meðallandi sem þjónar 10 bæjum.

6.2.2 Fráveitur

Koma þarf fráveitumálum í betra horf og þá sérstaklega í þéttbýlinu á Kirkjubæjarklaustri. Á nokkrum stöðum eru úrbætur brýnar. Sveitarstjórn mun halda áfram að beita sér fyrir því að viðunandi hreinsibúnaður sé til staðar á öllum jörðum í dreifbýli ásamt frístundabyggðum.

Almenn ákvæði

- Að fráveita sveitarfélagsins verði í samræmi við þarfir samfélagsins og stefnt verði að því að mengun vegna skólps við stendur sveitarfélagsins verði í algjöru lágmarki.
- Að mengun í ám og stöðuvötnum vegna skólps verði engin eða svo lítil að hún hafi ekki áhrif á vistkerfi, fiskgengd eða útivistargildi.
- Frárenniskerfi sveitarfélagsins verði kortlagt og hagkvæm lausn á frárennismálum verði fundin til framtíðar.

- Ekki er heimilt að reisa neins konar mannabústaði innan þéttbýlis né utan þess án þess að þeir séu tengdir við fráveitur eða rotþrær.
- Gert er ráð fyrir því að öll frístundahús og heimili í dreifbýli sem eru í vegasambandi, en ekki með fráveitukerfi, verði tengd viðurkenndri rotþró.
- Uppfylla skal ákvæði laga og reglugerða um heilbrigðis- og hollustuhætti. Í því sambandi er vísað til reglugerðar um fráveitur og skólp nr. 798/1999.
- Að aðilar sem skila frá sér mikið menguðu frárennsli marki sér sameiginlega stefnu í samstarfi við sveitarfélagið um að hreinsa skólp innan lóðar sem síðan er leitt út í almennt kerfi sveitarfélagsins og út í viðtaka.
- Að sveitarfélagið bjóði upp á aðstöðu til að meðhöndla seyru og nýta til uppgræðslu.

Á hafnarsvæðum séu viðeigandi síur hjá lóðarhöfum (á ekki við?). Þar sem um matvælaframleiðslu er að ræða skulu sérstakar ráðstafanir gerðar.

Verið er að vinna að skráningu fráveitulagna.

6.2.3 Rafveita

Almenn ákvæði

- Að afhendingaröryggi raforku verði sambærilegt við önnur sveitarfélög á landinu.
- Að næg orka verði tiltæk fyrir íbúafjölgun og frekari uppbyggingu í atvinnulífi innan sveitarfélagsins.
- Að hlutfall endurnýjanlegra orkugjafa í orkunotkun verði sem hæst.
- Að stuðlað verði að aukinni orkunýtni.
- Að neikvæð umhverfisáhrif vegna línulagna verði lágmarkuð.
- Flutningskerfið verði styrkt og rafmagn lagt í jörðu.
- Leggja skal áherslu á að velja bestu leiðina með tilliti til afhendingaröryggis en jafnframt hlífa umhverfi við neikvæðum áhrifum. Stefnt skal að því að raflínur verði lagðar í jörðu þar sem þess er kostur.
- Meta þarf í hverju tilviki hvort heppilegra sé að línur liggi í jörðu eða lofti. Mikilvægt er að allar lagnir falli vel að landslagi og verðmætum náttúrusvæðum verði hlíft eins og kostur er. Æskilegt er að línur liggi meðfram vegum þar sem landi er þegar raskað. Þá er mikilvægt að í öllum tilvikum verði gengið þannig frá að sem minnst ummerki verði á yfirborði landsins. Allt jarðrask skal lagað að aðliggjandi landslagi m.t.t. gróðurs, efnis og forma.
- Vararafstöð sem sinnir svæðinu skal staðsett í sveitarfélaginu.

Aðalskipulagsáætlunin staðfestir núverandi flutningskerfi Landsnets og dreifikerfi RARIK (Rafmagnsveitna Ríkisins). RARIK sér um smásölu á rafmagni í sveitarfélaginu. Landsnet á og rekur flutningslínur sem eru reknar á 66 kV spennu og þar yfir. Í Skaftárhreppi eru eftirtaldar flutningslínur:

Sigöldulína 4 (132kV) liggur frá Sigölduvirkjun og fer í megin dráttum Fjallabaksleið nyrðri að Skaftá og þaðan austur Síðuheiðar að Prestsbakka.

Prestsbakkalína 1 (132kV) liggur frá tengivirkinu á Prestsbakka til austurs að mestu samsíða hringveginum að Hólum í Hornarfirði.

Frá stöðvarhúsi við Hnútvirkjun er gert ráð fyrir allt að 66 kV rafstreng í jörðu meðfram vegslóða og Hringveginum að tengivirkinu við Prestsbakka.

Orka frá Skálarvirkjun verður nýttur í iðnaðarstarfsemi á virkjunarsvæðinu og hluti fluttur um jarðstreng að núverandi 19 kV háspennulínu til Kirkjubæjarklausturs.

Skipulagsáætlunin sýnir núverandi stofnveitur innan þéttbýlisins;

Vatnsveita Stofnlögn vatnsveitu liggur frá vatnsbóli vestan við frístundabyggð í landi Hæðargarðs og þaðan í dæluskúr norðan hringvegur og áfram inn í þéttbýlið.

Rafveita Háspennulínur sem liggja um þéttbýlissvæði eru allar undir 66 kV og eru því ekki skilgreindar á landnotkunaruppdrættinum.

6.2.4 Fjarskipti

Fjarskiptasendar, sjónvarps- og útvarpsendar

Skipulagsáætlunin sýnir helstu fjarskiptasenda vegna flugumsjónar, sjónvarps- og útvarpsendinga

Í Skaftárhreppi eru eftirfarandi endurvarpsstöðvar sjónvarps og útvarps:

- Við Kirkjubæjarklaustur.

- Við Hátún í Landbroti.

Almenn ákvæði

- Gert er ráð fyrir áframhaldandi uppbyggingu fjarskipta í sveitarfélaginu sem stuðlar að aukinni þjónustu við íbúa og styrkir atvinnustarfsemi.
- Unnið verði að því að koma á öruggu farsímasambandi á hálendinu.
- Áframhaldandi uppbygging háhraðanets í sveitarfélaginu.

- Tryggja skal að vararafstöðvar séu við alla senda þannig að skerðing á afhendingaröryggi hafi ekki áhrif á þessi öryggistæki

6.2.5 Sorp

6.2.6 Orkuskipti

Almenn ákvæði

- Að stuðla að framförum í loftlagsmálum.
- Að stuðla að uppbyggingu innviða fyrir orkuskipti í vegasamgöngum.
- Að stuðla að því að þrífösun nái útbreiðslu til sveita og hvetja þannig til orkuskipta til sveita.
- Að stuðla að nægu orkuframboði til orkuskipta (það er næg orka til fyrir orkuskiptin, við þrúfum ekki að hafa áhyggur af því).
- Hvetja til virkjunar bæjarlækja, allt að 200 kW án þess að breyta aðalskipulagi.
- Að stuðla að auknu orkuöryggi.
- Að stuðla að nægri fræðslu og að upplýsingar um orkuskipti séu aðgengilegar íbúum sveitarfélagsins.

Á skipulagstímabilinu verði skoðaðir möguleikar á stærri virkjunum en ákvarðanatoka verði alltaf háð breytingum á aðalskipulagi þar sem forsendur liggja ekki fyrir og slíkar virkjanir eru alltaf háðar mati á umhverfisáhrifum og rammaáætlun.

VINNSLUTILLAGA

Umhverfisvernd og náttúruvá

VINNSLUTILLAGA

7 UMHVERFISVERND OG NÁTTÚRUVÁ

Landnotkunarflokkar eru: Náttúruvá, vötn, ár og sjór, vatnsból, strandsvæði, óbyggð svæði, varúðarsvæði eða aðrar takmarkanir, friðlýst svæði, önnur náttúruvernd, minjavernd, vatnsvernd og hverfisvernd.

7.1 Landslag og lífríki

Almenn ákvæði

- Að vernda sérkenni og fjölbreytileika náttúrunnar.
- Nýting auðlinda og náttúru verði með sjálfbærum hætti þannig að við ákvarðanatöku verði tekið tillit til komandi kynslóða og náttúrunnar.
- Líffræðileg fjölbreytni (tegunda og vistgerða) verði vernduð í samræmi við lög og alþjóðaskuldbindingar.
- Íbúar og gestir hafi aðgengi að fjölbreyttri náttúru svæðisins.
- Hverfisvernd nýtt til að hlífa mikilvægum svæðum sem njóta ekki verndar skv. lögum um náttúruvernd

Nýting og verndun náttúruauðlinda skal vera í samræmi við leiðarljós og meginmarkmið aðalskipulagsins sem og aðrar skuldbindingar landsins og sveitarfélagsins og taka mið af sjálfbærri þróun.

7.2 Óbyggð svæði (ÓB)

Svæði þar sem ekki er gert ráð fyrir búsetu né atvinnustarfsemi, svo sem hálendi, heiðar og afréttir, að mestu án mannvirkja annarra en þeirra sem þjóna útivist, afréttarnotum, öryggismálum og fjarskiptum.

Almenn ákvæði

- Taka skal tillit til umhverfis- og náttúruverndarsjónarmiða við skipulag og framkvæmdir á óbyggðum svæðum.
- Í aðalskipulaginu eru gönguleiðir skilgreindar á óbyggðum svæðum.
- Mannvirkjagerð skal haldið í lágmarki á óbyggðum svæðum og því eru gangnakofar, veiðihús, reiðleiðir, vegir o.fl. afmörkuð sérstaklega með viðeigandi landnotkunarflokki.

Meirihluti sveitarfélagsins er skilgreint sem óbyggt svæði, t.a.m. allt land ofan 300 m y.s. Ýmsar takmarkanir eru á landnotkun á óbyggðum svæðum, svo sem vegna náttúruvár, náttúruverndar, vatnsverndar og minjaverndar. Slík notkun er þá sýnd með strikum ofan á þeim lit sem táknar óbyggð svæði. Önnur tákn eru einnig sýnd á óbyggðum svæðum, svo sem vegir, gönguleiðir, veitur o.s.frv.

7.3 Náttúruvá (NV)

Svæði þar sem hætta er talin stafa af náttúruhamförum, svo sem snjóflóðum, skriðuföllum, sjávarflóðum, vatnsflóðum, jarðskjálftum, eldvirkni eða veðurfari (ofviðri).

Almenn ákvæði

- Að íbúar sveitarfélagsins búi við öryggi m.t.t. náttúruvár.
- Að landnýtingu verði hagað með tilliti til náttúruvár.
- Að eignir verði sem best varðar fyrir náttúruvá.
- Öll íbúðarhús og atvinnustarfsemi byggist upp á hættalausum eða hættulitlum svæðum í samræmi við ofanflóðahættumat sem takmarkar þróun og uppbyggingu á ofanflóðahættusvæðum.
- Nýting á hættusvæðum skal vera í samræmi við löggjöf um ofanflóð og ofanflóðahættu.
- Stuðlað skal að öryggi fólks með fyrirbyggjandi áætlunum, viðbragðsáætlunum og góðu streymi upplýsinga til íbúa og atvinnulífs.
- Í skipulagsgerð skal leggja áherslu á að afla góðra grunngagna um náttúruvá og leita álits hjá viðkomandi fagaðilum og staðkunnugum til að forðast neikvæð áhrif af völdum náttúruvár.

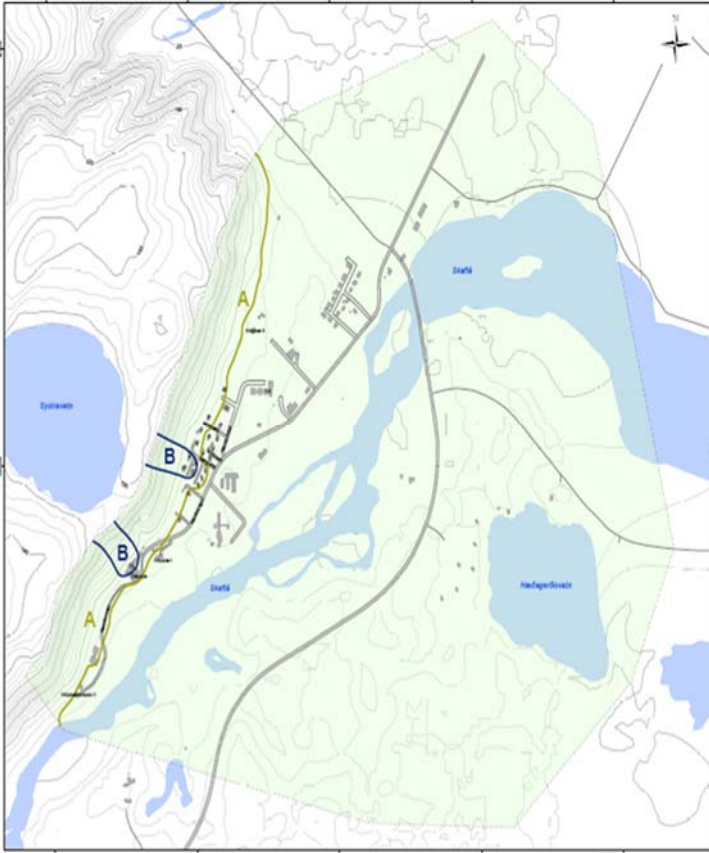
Vöktun umhverfis eins og tilefni gefst til, svo hægt sé að skilja umhverfisbreytingar og áhrifin sem þær geta haft á umhverfið og auðlindirnar.

7.3.1 Ofanflóð

Hættumat fyrir ofanflóð á Kirkjubæjarklaustur sem var staðfest 10. febrúar 2010 var unnin af Veðurstofu Íslands á vegum Hættumatsnefndar Skaftárhrepps. Umhverfisráðherra skipaði nefndina 22. janúar 2008 í samræmi við ákvæði reglugerðar nr. 505/2000 um hættumat vegna ofanflóða, flokkun og nýtingu hættusvæða og gerð bráðabirgðahættumats.

Rannsóknir og upplýsingasöfnun eru nauðsynlegar forsendur hættumats.

Stuðst hefur verið við samræmdar aðferðir og vinnureglur á þeim stöðum sem hætta á ofanflóðum hefur verið til staðar. Á Kirkjubæjarklaustri eru aðstæður hins vegar frábrugðnar dæmigerðum snjóflóðafar-vegum ofanbyggðar annars staðar. Því var ekki unnt að beita sömu aðferðum og tíðkuðust annars staðar heldur var stuðst við sérstakar viðmiðunarreglur fyrir snjóflóðahættumat undir lágum brekkum, líkt og á Kirkjubæjarklaustri. Í þeim eru áhættureikningar fyrir hefðbundna snjóflóðafarvegi lagaðir að slíku landslagi þar sem fallhæð snjóflóða er einungis nokkrir tugir metra og þau ná því að sama skapi minni hraða en ella. Hættumatið fyrir Kirkjubæjarklaustur byggist engu að síður að miklu leyti á mati á aðstæðum þar, í samræmi við aðferðafræði reglugerða umhverfisráðuneytis um hættumat.

Mynd 14 Hættumatskort fyrir Kirkjubæjarklaustur (Veðurstofa Íslands).

Helstu niðurstöður hættumats fyrir þéttbýlið á Kirkjubæjarklaustri:

- Hætta er á snjóflóðum, aurskriðum, grjóthruni og klakahruni næst hlíðinni ofan þéttbýlis á Kirkjubæjarklaustri. Hún er tiltölulega lítil miðað við flesta aðra þéttbýlisstaði þar sem talin er hætta á ofanflóðum og engin C-svæði (mest áhætta) eru skilgreind í hættumatinu fyrir Klaustur.
- Hættusvæði A er skilgreint meðfram allri hlíðinni og hættusvæði B vegna snjóflóðahættu er skilgreint við sláturhúsið og Skerjavelli.
- Á B-svæði eru fjögur íbúðarhús við Skerjavelli og hluti sláturhúss við Klausturveg.
- Á A-svæði eru sjö íbúðarhús við Skerjavelli og Skriðuvelli, sláturhúsið, kaupfélagið, eitt gömlu bæjarhúsanna á Klausturhlaðinu og útihús við Kirkjubæjarklaustur II.
- Hættumatsnefnd mælir ekki með því að ný atvinnu- eða íbúðarhús verði reist á A- eða B-svæði þrátt fyrir að slíkt kunnist að vera heimilt samkvæmt gildandi reglugerð um hættumat.

Hættusvæði A, B og C mörkuð með jafnáhættulínunum

Brenns konar hættusvæði eru mörkuð á grundvelli mats á líkindum þess að ofanflóð falli á byggð eða nálægt henni. Í reglugerð umhverfisráðherra er miðað við svokallaða **staðaráhættu** sem skilgreind er sem árlegar dánarlíkur einstaklings af völdum ofanflóða ef dvalið er öllum stundum í óstyrktu einbýlishúsi. Staðaráhætta svæða **A, B og C** er gefin hér upp sem tölfraðileg líkindi þess að tyna lífi í ofanflóði. Þess má geta að dánarlíkur í ofanflóði á mörkum A- og B-svæða teljast svipaðar og hætta á að farast í umferðarslysi á Íslandi.

- **A-svæði: Staðaráhætta á bilinu 0,3-1 af 10.000 á ári.**
- **B-svæði: Staðaráhætta á bilinu 1-3 af 10.000 á ári.**
- **C-svæði: Staðaráhætta meiri en 3 af 10.000 á ári.**

Mynd 15. Áhættumatsflokkar A, B og C. Mynd úr skýrslu Hættumatsnefndar Skaftárhrepps frá 2009.

7.3.2 Flóð

Samkvæmt skýrslu Veðurstofu Íslands, *Hættumat vegna jökulhlaupa í Skaftá - Hermun flóðasviðsmynda*, þar sem unnið var hættumat vegna Skaftárhlaupa með þann tilgang að gera samfélagið betur í stakk búið til þess að takast á við næstu Skaftárhlaup og draga úr tjóni af þeirra völdum er flóðahætta ekki mikil á svæðinu, sjá mynd 11.

Svæði undir verslun og þjónustu er að hluta undir skilgreiningu um litla hættu og íbúðasvæðin eru ekki mörkuð undir flóð.

Viðbragðsáætlun vegna annarra náttúruhamfara svo sem eldsumbrota fellur undir aðgerðaráætlanir sveitarfélagsins í þeim málum. Veðurstofa Íslands gerði ekki athugasemd við skipulagslýsinguna.

7.3.3 Loftslagsbreytingar og sjávarrof

Í samræmi við aðgerðaáætlun ríkisstjórnar Íslands í loftslagsmálum fyrir tímabilið 2018-2030 verði dregið úr losun gróðurhúsa-loftegunda og stuðlað að aukinni kolefnis-bindingu þannig að Ísland geti

staðið við markmið Parísarsamkomulagsins og markmið ríkisstjórnarinnar um kolefnishlutleysi á Íslandi árið 2040.

Almenn ákvæði

- Að dregið verði úr losun gróðurhúsalofttegunda með því að stuðla að minni umferð og bættri aðstöðu fyrir gangandi og hjólandi.
- Að binding gróðurhúsalofttegunda verði aukin með endurheimt votlendis, endurheimt náttúruskóga, skógrækt og landgræðslu í samræmi við áætlanir sveitarfélagsins. Nánar er fjallað um þetta í kafla um landbúnað.
- Stuðla að orkuskiptum í samgöngum, með sérstakri áherslu á rafvæðingu í vegasamgöngum.
- Forðast skal röskun á landi sem bindur gróðurhúsalofttegundir.
- Að rofvrönum verði haldið við þar sem landbrot er við byggð.
- Að ásýnd byggðar og lands verði hlíft eins og kostur er.

7.4 Vatnsvernd

Skilgreint er brunn-, grann- og fjarsvæði sem sýnd eru á aðalskipulagsupprætti.

Almenn ákvæði

- Að vatnsgæði verði ávallt til fyrirmyndar.
- Mengun í ferskvatni verði engin eða svo lítil að hún hafi ekki óæskileg áhrif á vistkerfi ferskvatns, fiskgengd eða útivistargildi.
- Beina skal framkvæmdum og umferð frá vatnsverndarsvæðum í samvinnu við Heilbrigðiseftirlit Suðurlands.
- Tryggja skal að óæskileg mengun frá iðnaðarsvæðum berist ekki í jarðveg eða vatn.
- Vatnsverndarsvæði eru afmörkuð á skipulagsupprætti.

Brunnsvæði skal vera algjörlega friðað fyrir óviðkomandi umferð og framkvæmdum öðrum en þeim, sem nauðsynlegar eru vegna vatnsveitunnar. Heilbrigðisnefnd getur krafist þess að svæðið skuli girt mannheldri girðingu, sem sé minnst 5 m frá vatnsbóli.

Á grannsvæði er óheimilt að nota eða hafa birgðir af efnum, sem geta mengað grunnvatn. Hér er m.a. átt við olíu, bensín, og skyld efni, salt, eiturefni til útrýmingar skordýrum eða gróðri og önnur efni sem geta mengað grunnvatn, auk efna sem sérstaklega eru tilgreind í reglugerð um neysluvatn. Ekki skal leyfa nýjar byggingar, sumarbústaði eða þess háttar á svæðinu. Vegalagning, áburðarnotkun og önnur starfsemi skal vera undir ströngu eftirliti.

Á fjarsvæði vatnsbóla þar sem vitað er um sprungur eða misgengi skal gæta fyllstu varúðar í meðferð efna sem talin eru upp í II. flokki. Stærri geymslur fyrir slík efni eru bannaðar á svæðinu. Heilbrigðisnefnd getur gefið út frekari fyrirmæli varðandi umferð á þessu svæði, svo og um byggingu sumarhúsa og annarra mannvirkja.

7.1 Vatnsból (VB)

Svæði fyrir vatnsöflun, það er brunnsvæði vatnsverndar.

NR	Staður	Staðsetning	Gerð	Dæling	Starfsleyfi fyrst gefið út
VB1	Hraungerði	á bæjarhlaði	brunnur	já	2006
VB2	Þykkvabæjarklaustur		Borhola		2004
VB3	herjólfstöðum	á túni fyrir neðan bæinn	brunnur	já	2006
VB4	Holti		lind	já	2006
VB5	Jórvík (Fellur inann Skálmarbæjar)				
VB6	Efri ey 2 og 3				
VB7	Grund				
VB8	Melhóll				
VB9	Hrífunes				
VB10	Hrífunes				
VB11	Hrífunes				
VB12	Hrífunes				
VB13	Flaga I g II				
VB14	Hemra veiðihús				
VB15	Hemrumörk				
VB16	Ytri Ásar		lind	nei	2004
VB17	Austurhlíð	Borgargil	lind		2006
VB18	Múli	í landi Múla	lind	nei	2006
VB19	Giljaland				
VB20	Snæbýli 2 og 3	í fjallshlíð ofan við bæinn	lind	nei	2006
VB21	Snæbýli				
VB22	Búland	Hjartarfell			2006
VB23	Hunkubakkar				
VB24	Syðri Steinsmýri	í túninu	borhola	já	2004
VB25	Eystra Hrauni	við túnjaðar	borhola		2006
VB26	Seglbúðir	neðan við bæinn	lind	já	2009
VB27	Þykkvabær		lind	já	2004
VB28	Hraunkot		lind	já	2004
VB29	Fagurhlíð		lind	já	2006
VB30	Efri-Vík				
VB31	Geirland				
VB32	Prestbakki				2004
VB33	Keldunúpur	í fjalli ofan við bæinn	lind	nei	2004
VB34	Múlakot				2004
VB35	Hörgsland	austan við sumarhúsabyggðina að Hörgslandi	borhola		2013
VB36	Slétta				2004
VB37	Þverá	Stekkatún	lind	nei	2004
VB38	Dalshöfði				2004

VB39	Núpar				
VB40	Hvoll				
VB41	Kálfafell I B				2004
VB42	Kálfafell II				2004

7.2 Vatnsvernd á strandsvæðum við ár, vötn og sjó

Almenn ákvæði

- Að vatnsgæði við ár, vötn og sjó verði ávallt til fyrirmyndar.
- Notkun og losun efna og efnavöru ógni ekki heilsu manna og umhverfi.
- Losun skaðlegra efna í hafið frá skipum og landi, m.a. þrávirkra lífrænna efna, geislavirkra efna og þungmálma, hverfi með öllu.
- Stefnt er að því að Heilbrigðiseftirlit Suðurlands í samráði við sveitarfélagið, flokki vatnasvæði í sveitarfélaginu og setji viðmiðunarmörk vegna gerlamengunar og notkunar áburðarefna.

Reglugerð um varnir gegn mengun vatns, nr. 796/1999 m.s.br., er ætlað að koma í veg fyrir og draga úr mengun vatns og umhverfis af mannavöldum. Samkvæmt reglugerðinni skal sveitarstjórn flokka allt yfirborðsvatn og grunnvatn eftir ástandi þess og skilgreina langtímamarkmið fyrir vatn.

Vatnasvæðum á að skipta í fimm flokka, A-E, í samræmi við reglugerð um mengun vatns.

- Flokkur A: Ósnortið vatn.
- Flokkur B: Lítið snortið vatn.
- Flokkur C: Nokkuð snortið vatn.
- Flokkur D: Verulega snortið vatn.
- Flokkur E: Ófullnægjandi vatn.

Framangreind flokkun á vatnasvæðum í sveitarfélaginu hefur ekki farið fram fyrir sveitarfélagið í heild. Í samræmi við ákvæði reglugerðar um varnir gegn mengun vatns og skipulagsreglugerðar verða sett langtímamarkmið um ástand strandsvæða. Um vatnasvæði gilda eftirtalin ákvæði til varnar mengun:

1. Stefnt er að því að strandlengjan verði í flokki A sbr. skilgreiningu í 9. og 10. greinum reglugerðar um varnir gegn mengun vatns með fyrirvara um þynningarsvæði þar sem skólpi er veitt til sjávar. Miðað verði við að þynningarsvæði nái ekki að strönd.
2. Stefnt er að því að allar ár, lækir, vötn og tjarnir verði í flokki A, ósnortið vatn. Þessi svæði hafa öll verndargildi vegna fuglalífs og gróðurfars auk þess sem sum þeirra hafa ákveðið útivistargildi.
3. Öll byggð skal nota viðurkenndar rotþrær með tveggja þrepa hreinsibúnaði.

4. Stefnt er að því að sveitarstjórn í samvinnu við Heilbrigðiseftirlit og Umhverfisstofnun, meti ástand vatnasvæða í sveitarfélaginu og setji viðmiðunarmörk vegna gerlamengunar og áburðarefna.

7.3 Strandsvæði

Svæði innan netlaga og meðfram sjó, ám eða vötnum þar sem aðgengi almennings er tryggt og mannvirkjagerð er haldið í lágmarki.

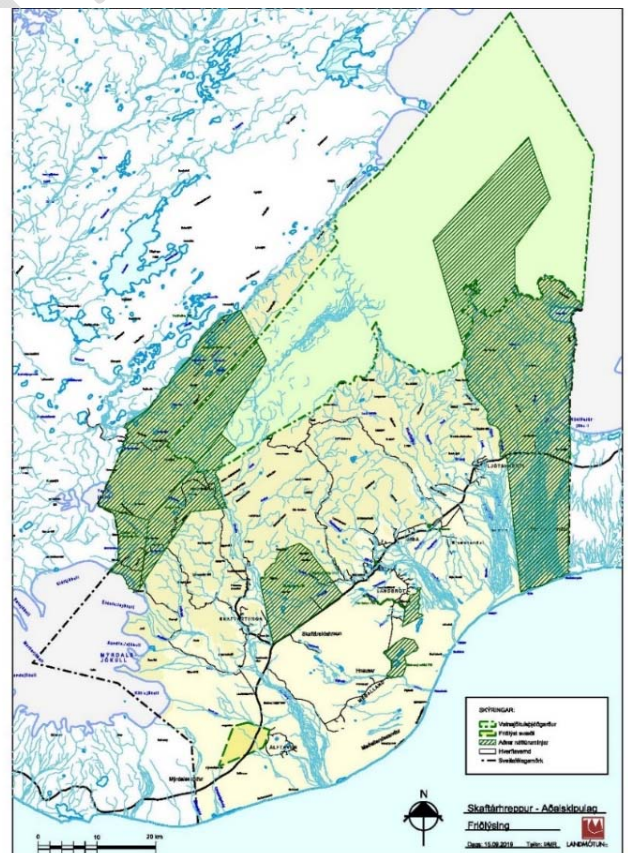
Almenn ákvæði

- Staðinn verði vörður um vistkerfi á strandsvæðum.
- Fjörur verði hreinar og aðgengilegar, þar sem því verður viðkomandi.
- Við uppbyggingu útivistaraðstöðu verði gætt að álagi á lífríki og ástand viðkvæmra staða vaktað.
- Hvatt verði til samvinnu um árlega hreinsun á fjörum.

7.4 Friðlýst svæði

Almenn ákvæði

- Stuðlað verði að varðveislu friðlýstra svæða, annarra náttúruminja og umhverfislegra gæða almennt.
- Með tillögu að hverfisvernd svæða er stuðlað að samtengingu svæða sem eru friðlýst eða eru á náttúruminjaskrá.
- Deiliskipulög innan friðlýstra svæða verði unnin í samstarfi við Umhverfisstofnun þar sem stofnunin annast umsjón og rekstur á friðlýstum svæðum og veitir almennt leyfi til framkvæmda á þeim.
- Skipulagstillögur skulu ávallt vera í samræmi við friðlýsingarskilmála friðlýstra svæða.
- Ávallt skal leita leyfis Umhverfisstofnunar vegna framkvæmda innan friðlýstra svæða.

Mynd 16 Friðlýst svæði og aðrar náttúruminjar í Skafthreppi

Flokkar friðlýstra svæða skv. náttúruverndarlögum nr. 60/2013 m.s.br. eru eftirfarandi:

- Náttúruvé
- Óbyggð víðerni
- Þjóðgarðar
- Náttúruvætti
- Friðlönd
- Landslagsverndarsvæði
- Verndarsvæði með sjálfbæra nýtingu náttúruauðlinda
- Náttúruminjar í hafi
- Fólkvangar
- Svæði í verndarflokki verndar- og orkunýtingaráætlunar
- Heil vatnakerfi

Skv. lögum nr. 60/2013 um náttúruvernd er náttúruverndarsvæðum skipt í þrennt:

- a. Friðlýst svæði og afmörkuð búsvæði friðaðra tegunda sem vernduð eru skv. 1. mgr. 56. gr.
- b. Svæði og náttúrumyndanir á B- og C-hluta náttúruminjaskrár, sbr. 33. gr.
- c. Afmörkuð svæði á landi og sjó sem njóta verndar skv. öðrum lögum vegna náttúru eða landslags.

Í Skaftárhreppi eru eftirfarandi svæði á náttúruminjaskrá;

Friðlýst svæði, A svæði á náttúruverndar-áætlun.

- Gervíggar í Álftaveri, Skaftárhreppi.
- Dverghamrar, Skaftárhreppi, V-Skaftafellssýslu, stærð 2,14 ha.
- Kirkjugólf, Skaftárhreppi, stærð 1 ha.
- Lakagígar, V-Skaftafellssýslu. Friðlýstir sem náttúruvætti 1971, stærð 16.000 ha.

Svæði á náttúruminjaskrá, B svæði á náttúruverndaráætlun.

- Aðrar náttúruminjar 701, Núpsstaður, Núpsstaðarskógar og Grænalón, Skaftárhreppi.
- Aðrar náttúruminjar 703, Fjaðrárgljúfur, Skaftárhreppi, V-Skaftafellssýslu.
- Aðrar náttúruminjar 704. Grenlækur, Skaftárhreppi, V-Skaftafellssýslu.
- Aðrar náttúruminjar 705. Steinsmýrarflóð, Skaftárhreppi, V-Skaftafellssýslu.
- Aðrar náttúruminjar 706. Eldgjá.
- Aðrar náttúruminjar 759. Skálarheiði, Rauðhóll, Bunuhólar og Hálsagígir eru gjall- og klepragígar á um 3 km langri gígaröð.
- Aðrar náttúruminjar 760. Grænifjallgarður, V-Skaftafellssýslu.
- Aðrar náttúruminjar 761. Emstrur og Fjallabak, Rangárvallasýslu, V-Skaftafellssýslu.
- Aðrar náttúruminjar.

7.5 Önnur náttúrvernd (ÖN)

Svæði á landi og í sjó sem eru friðlýst eða njóta verndar samkvæmt lögum, þ.e. náttúruvætti (sérstæðar náttúrumyndanir), friðlönd, þjóðgarðar og fólkvangar.

Almenn ákvæði

- Stuðlað verði að varðveislu friðlýstra svæða, annarra náttúruminja og umhverfislegra gæða almennt.
- Að vernda sérkenni og fjölbreytileika náttúrunnar.
- Gætt skal að verndun víðerna.
- Áframhaldandi kortlagning mikilvægra svæða sem hafa ekki þegar verið skráð í samráði við landeigendur.
- Forðast skal að raska vistkerfum og jarðminjum sem taldar eru upp í 1. og 2. mgr. 61. gr. laganna nema brýna nauðsyn beri til.

7.6 Minjavernd (MV)

Svæði þar sem eru friðlýstar fornleifar, friðlýst hús og þekktar minjar eldri en 100 ára sem ákveðið hefur verið að setja takmörkun á landnotkun um að höfðu samráði við Minjastofnun.

- Taka skal tillit til skráðra fornleifa áður en ráðist er í byggingar- eða framkvæmdaleyfisskyldar framkvæmdir. Í skógræktaráætlunum verði 100m friðhelgunarsvæði friðlýstra fornminja og 15m friðhelgunarsvæði annara fornminja virt.
- Vernda skal menningar- og búsetuminjar fyrir framkvæmdum, athöfnum og annarri nýtingu, svo sem mannvirkjagerð, skógrækt og ágangi búfjár. Jafnframt skal leitast við að verja minjar fyrir ágangi sjávar.
- Varðveita skal gömul hús sem hafa á einhvern hátt verndargildi.
- Íbúar og gestir geti notið þeirrar menningar og sögu sem búsetuminjarnar geyma.
- Beina skal framkvæmdum og öðrum athöfnum sem geta skert gildi fornminja frá minjastöðum eins og kostur er, en að öðrum kosti skal tilkynna Minjastofnun um framkvæmdir með góðum fyrirvara.
- Leitast skal við að merkja minjar fyrir umhverfisfræðslu og til að fyrirbyggja að þær verði skemmdar.
- Varðveita skal, eins og kostur er, gamlar byggingar í þéttbýli og dreifbýli sem hafa verndargildi. Vernda skal staði og svæði sem tengjast merkjum atburðum, þjóðsögum og þjóðháttum en einnig mannvirki sem tengjast fornu verklagi eða tækni. Minjar um byggð, menningu og atvinnusögu svo sem búskaparhætti skal varðveita. Dæmi um þetta eru útihús, almenningsréttir, túngarðar, heimarafstöðvar, eyðibýli sem setja sterkan svip á svæðið og eru hluti af sögu þess. Viðhalda má gömlum göngu- og reiðleiðum, stikum og vörðum sem eru í notkun.

- Ferðapjónusta sem byggir á menningarminjum í sveitarfélaginu verði eflað en leitast skal við að upplýsa íbúa og gesti svæðisins um menningarsöguleg verðmæti með merkingum og öðrum upplýsingaveitum. Þannig er stuðlað að aukinni vitund fólks og bættri umgengni um þessi verðmæti. Vinna þarf með aðilum í ferðapjónustu að þessum verkefnum.
- Aðalskráning fornleifa fari fram í áföngum og verði lokið eigið síðar en 2028.

Samkvæmt lögum um menningarminjar (nr. 80/2012) teljast menningarminjar ummerki um sögu þjóðarinnar, t.d. fornminjar, menningar- og búsetulandslag, kirkjugripir og minningarmörk, hús og önnur mannvirki, skip og bátar, samgöngutæki, listmunir og nytjahlutir, svo og myndir og aðrar heimildir um menningarsögu þjóðarinnar. Þjóðminjar eru jarðfastar minjar eða lausir gripir eða hlutir sem eru einstakir og hafa sérstaka merkingu og mikilvægi fyrir menningarsögu Íslands. Samkvæmt sömu lögum eru fornminjar annars vegar forngripir og hins vegar fornleifar. Forngripir eru þeir lausamunir sem eru 100 ára og eldri sem menn hafa notað eða mannaverk eru á og fundist hafa í eða á jörðu eða jökli, í vatni eða sjó. Fornleifar eru hins vegar hvers kyns mannvistarleifar, á landi, í jörðu, í jökli, sjó eða vatni, sem menn hafa gert eða mannaverk eru á og eru 100 ára og eldri. Samkvæmt lögum um menningarminjar skal skráning fornleifa, húsa og mannvirkja fara fram áður en gengið er frá aðalskipulagi eða deiliskipulagi.

Hér er fjallað um tvo flokka minjaverndar sem njóta verndar skv. lögum um menningarminjar nr. 80/2012; (i) friðaðar og friðlýstar minjar. Allar fornleifar, hús og mannvirki, 100 ára og eldri eru friðaðar og er óheimilt að haggja við þeim án leyfis Minjastofnunar Íslands. Um friðlýstar minjar gilda strangari verndarákvæði og flokkast þær sem þjóðminjar.

7.6.1 Friðlýstar minjar

Í sveitarfélaginu er fjöldi friðlýstra minja. Minjarnar eru listaðar upp hér á eftir og auðkenndar á skipulagsuppdrætti, eins og nákvæmni uppdráttar leyfir. Auk þeirra er fjöldi annarra fornminja á svæðinu sem ekki eru staðsettar eða metnar á þessu skipulagsstigi, en vakin er athygli á þeim helstu og þau vernduð í flokki hverfisverndar. Í lögum um menningarminjar segir að „Fornleifar teljast hvers kyns mannvistarleifar, á landi, í jörðu, í jökli, sjó eða vatni, sem menn hafa gert eða mannaverk eru á og eru 100 ára og eldri “. Að jafnaði skal telja minjar 100 ára og eldri til fornleifa en heimilt er þó að friðlýsa yngri minjar, t.d. eru kirkjur reistar fyrir 1918 friðlýstar. Á deiliskipulagsstigi fari fram fornleifaskráning en allar helstu framkvæmdir eru deiliskipulagsskyldar, s.s. svæði fyrir heilsársbyggð, frístundabyggð, iðnaðarstarfsemi, skógrækt o.fl. Í töflu hér á eftir er samantekt úr friðlýsingartexta. Minjarnar eru taldar upp eftir býlum eða örnefnum og er tilvísun í skrána. Tilgreint er ef minjarnar eru þinglýstar. Friðlýstar fornminjar eru sýndar á landnotkunaruppdrætti, svo langt sem þær hafa verið staðsettar og mælikvarði korts leyfir.

Friðlýstar fornleifar í Skaftárhreppi:⁵

Nr	Heiti svæðis	Lýsing
Þéttbýli		
MV1	Kirkjubær	Rústir Kirkjubæjar, þar sem bærinn stóð áður. Sbr. Árb. 1894: 20. Skjal undirritað af MP 25.10.1930. Þinglýst 29.05.1931. Sýndur á þéttbýlisupprætti. Aldursfriðun. skv. lögum nr. 80/2012: Kirkjubær 1b. Skúr byggður 1922. a.
Dreifbýli		
MV2	Búland	b. Fornar tóftir Erlendsstaða, sunnantil austan í Þorleifsstaðafjalli. Sbr. Árb. 1909: 16. b. Hróðnýjarrústir, í hallendi mót suðri fyrir sunnan Rjettarfell. Sbr. Árb. 1909: 16. c. Dysjar við Granagil, að sunnanverðu við Meltunguá. Sbr. Árb. 1895: 16-42; Árb. 1909: 18 (með upprætti). Skjal undirritað af MP 25.10.1930. Þinglýst 01.06.1931. c. Aldursfriðun. skv. lögum nr. 80/2012: Fjós frá 1927. Fjánhús, hlaða, geymsla frá 1930.
MV3	Foss III	Akurgirðingar miklar, fornar, í brekkunni vestur frá bæjarlæknum. Sbr. Árb. 1909: 10. Skjal undirritað af MP 25.10.1930. Þinglýst 28.05.1931. Aldursfriðun. skv. lögum nr. 80/2012: Geymsla frá 1930 Foss IIIb sumarbústaður frá 1910
MV4	Hemra	Fornrústir og forn garðlög sunnanundir Hemruhól. Skjal undirritað af MP 25.10.1931. Þinglýst 01.06.1931. Aldursfriðun. skv. lögum nr. 80/2012: Íbúð frá 1933,
MV5	Holt	Rústir fornþýlisins Böðmóðstungu; þær eru svo sem stekkarvegi fyrir vestan bæinn, á bala milli lækja tveggja niður undir Skaftá. Sbr. Árb. 1909: 11-12 (með upprætti). Skjal undirritað af MP 25.10.1930. Þinglýst 29.06.1931. Aldursfriðun. skv. lögum nr. 80/2012: Fjánhús og hlaða byggð 1932. Holt 1 Fjánhús, hlaða frá 1928 Holt 2 fjánhús frá 1930
MV6	Hrífunes	I) Allar rústir á svonefndri Hestatorfu, sem er á tanganum milli Krákugils og Kötlugils. Skjal undirritað af KE 18.10.1966. Þinglýst 26.10.1966. II) Grónar tóftir af aflöngu húsi (skála?) og stórum hring nyrzt á svokölluðu Langarofi, beint austur af háum hól, Lambhúshól, sem aftur er

⁵ Texti úr *Skrá um friðlýstar fornleifar*, 1. útgáfu, 1990. Fornleifanefnd.

		beint austur af Hrífunesbæjum þar sem þeir eru nú (1981). Skjal undirritað af ÞM . 16.12.1981. Þinglýst 05.01.1982.
MV7	Leiðvöllur	Búðarrústir á hinum forna Leiðvallarþingstað, sem er í fagurri dalhvilft við Kúðafliót, vestur frá bænum. Liggur gata frá honum að Fljótinu um sunnanverða hvíltina, og eru flestar búðartóftirnar fyrir norðan þá götu. 84 Sbr. Árb. 1894: 16-18 (með uppdrætti). Skjal undirritað af MÞ 25.10.1930. Þinglýst 30.05.1931.
MV8	Núpsstaður	Gamalt bænahús með garði í kring. Sbr. Árb. 1909: 9; Bruun 1928: 383-384. Skjal undirritað af MÞ 25.10.1930. Þinglýst 28.05.1931. Aftur tekið á fornleifaskrá með bréfi menntamálaráðuneytisins 28.03.1961. Ekki þinglýst. Aldursfriðun. skv. lögum nr. 80/2012: Hlaða frá 1895, 3 hlöður, 2 geymslur, 3 fjárhús og smiðja, byggt 1900. Tvö fjárhús, hesthús og þrjár geymslur byggt 1925, íbúð byggð 1906, hlaða frá 1930.
MV9	Rauðaberg	a. Rústaleifar eyðibýlisins Lundar, á hraunhól langt ofan með Djúpá. b. Forn rúst í nál. miðjum suðausturjaðri Rauðabergshrauns, hjá hól þeim, er Rofhóll kallast. Sbr. Árb. 1910: 28-32; Bruun 1928: 150-151 (með uppdrætti). Skjal undirritað af MÞ 25.10.1930. Þinglýst 28.05.1931. Aldursfriðun. skv. lögum nr. 80/2012: Rauðaberg 2: geymsla byggð 1920, Fjárhús byggt 1930, Rauðaberg 1: fjárhús byggt 1900.
MV10	Seglbúðir	a. Fornar búðatóftir, flestar óglöggar, á 2 uppgrónum hraunnefjum fyrir austan gilið, sem er gljúfragjá inn með túninu að austan. b. Fornir sáðgarðar, sem eru sunnaní 3. og 4. hraunnefinu frá gilinu talið. c. Bæjarrústir þar sem gamli bærinn hefir staðið, vestanundir framendanum á Bæjarkletti, við mynni gilsins. 86 Sbr. Árb. 1909: 6-8 (með uppdrætti). Skjal undirritað af MÞ 25.10.1930. Þinglýst 29.05.1931.
MV11	Skaftárdalur	Rústir fornbylisins Leiðólfsfells, sunnanundir fellinu austantil. Sbr. Árb. 1909: 1314 (með uppdrætti). Skjal undirritað af MÞ 25.10.1930. Þinglýst 29.05.1931.
MV12	Ytri-Dalbær	Allar minjar um byggingar, þar sem Dalbær stóð, áður en Eldhraunið grandaði honum 1783. Skjal undirritað af KE 18.10.1966. Þinglýst 26.10.1966.
MV13	Þykkvabæjarklaustur	Tóftir þær í túninu, sem kallast Fornufjós. Skjal undirritað af KE 25.09.1957. Þinglýst 08.10.1957. Aldursfriðun. skv. lögum nr. 80/2012: Íbúðarhús frá 1925. Þykkvabæjarklaustur 2: Íbúð frá 1931,

7.6.2 Friðlýst hús

Eftirfarandi hús í sveitarfélaginu eru friðlýst og um þau gilda lög um menningarminjar nr. 80/2012.

Nr	Heiti svæðis	Lýsing
MV14	Bykkvabæjarklausturskirkja	Friðlýst með sérstakri ákvörðun. Byggð 1864.
MV15	Sauðahús í landi bykkvabæjarklausturs	Aldursfriðun skv. lögum nr. 80/2012. Byggt 1900.
MV16	Grafarkirkja	Friðlýst með sérstakri ákvörðun. Byggð 1898.
MV17	Langholtskirkja	Friðlýst með sérstakri ákvörðun. Byggð 1866.
MV18	Prestsbakkakirkja	Friðlýst með sérstakri ákvörðun. Byggð 1859. Aldursfriðun. skv. lögum nr. 80/2012: Prestbakki hlaða frá 1925, Prestsbakkakot, íbúð frá 1932,
MV19	Skólahús í Múlakoti á Síðu	Friðlýsingin nær til ytra byrðis hússins. Friðlýst með sérstakri ákvörðun. Byggt 1909.
MV20	Kálfafellskirkja	Friðlýst með sérstakri ákvörðun. Byggð 1898. Aldursfriðun. skv. lögum nr. 80/2012: Kálfafell 2 geymsla og hlaða byggð 1925 Kálfafellskot, sumarbústaður byggður 1930, Kálfafell 2, geymsla og hesthús frá 1930,
MV8	Bænhúsið Núpsstað	Friðlýst með sérstakri ákvörðun. Byggt 1657.

7.6.3 Friðuð hús

Samkvæmt 1. mgr. 29. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012 teljast öll hús og mannvirki sem eru 100 ára eða eldri friðuð. Óheimilt er, skv. sömu lögum, að raska friðuðum húsum og mannvirkjum, spilla þeim eða breyta, rífa þau eða flytja úr stað nema með leyfi Minjastofnunar Íslands.

Skv. Fasteignaskrá eru eftirfarandi hús 100 ára eða eldri, eða ná 100 ára aldri á gildistíma aðalskipulagsins, og njóta þannig aldursfriðunar skv. lögum nr. 80/2012. Þessar upplýsingar eru birtar með fyrirvara um að byggingarár húsa er ekki alltaf rétt í Fasteignaskrá, og skal leita samráðs Minjastofnunar Íslands þegar vafi leikur á byggingarári húsa. Þessi hús eru ekki merkt inn á uppdrátt.

Jörð	Lýsing	byggingarár
Hnausar	Smiðja	1800
Svínadalur	Smiðja, alifuglahús	1800
Kirkjubæjarklaustur 1 lóð	Einbýli	1890
Hörgslandskot 2	Reykhus	1900
Jórvík 2	Hlaða	1900
Norðurhjáleiga	Hesthus	1900
Núpar	Geymsla	1900
Svínadalur	2 hlöður	1900
Úthlíð	Geymsla	1900
Ytri-Ásar	Reykhus	1900
Hlíð	Íbúð	1905
Dýralækjarsæluhús	Slysavarnaskýli	1906
Mörtunga 2	Geymsla, reykhus	1907
Hruni	Geymsla	1910
Efri-Hraunbær	Íbúð	1910
Norðurhjáleiga lóð	Íbúð	1913
Efri-Fljótar 1 Krókur	Fjánhús	1914
Mýrar	Geymsla	1915
Hraunból Sléttaból 2	Íbúð	1915
Herjólfstaðir 2	Félagshemili	1916
Skálmabær lóð	Íbúð	1916
Þykkvibær 3A	Einbýli	1917
Hörgsland 1 lóð	Geymsla	1920
Kálfafell 2	2 fjánhús, hlaða	1920
Mariubakki	Hlaða, smiðja	1920
Hraunból Sléttaból 2	Geymsla	1920
Ytra-Hraun	Hlaða	1920

Bakkakot 1	2 Geymslur	1922
Múlakot lóð 5	Íbúð	1922
Skál	Einbýli	1922
Arnardrangur	Fjánhús, hlaða	1925
Blómsturvellir	Hesthus	1925
Eystri-Dalbær	Hlaða	1925
Hraunból Sléttaból 2	Fjánhús	1925
Teyngalækur	Íbúð	1927
Nýibær	Geymsla	1927
Blómsturvellir	Rafstöð/stífla	1928
Hraunból lóð 2	Hlaða	1928
Alviðruhamraviti	Alviðruhamra viti	1929
Efri-Ey 1	Félagshemili	1930
Eystri-Dalbær	Hlaða	1930
Hólmur	Íbúð, hlaða, járnsmiðaverkstæði	1930
Hvammur 1	Geymsla	1930
Hörgsland	Hlaða	1930
Mariubakki	Hesthus, geymsla, safnþró	1930
Mörtunga 1	Hesthus	1930
Mörtunga 2	Hlaða	1930
Núpar	Geymsla	1930
Hraunból Sléttaból 2	2 Fjánhús, geymsla	1930
Þykkvibær 3	Fjánhús	1930
Flaga 1	Íbúð	1931
Mariubakki	Rafstöð/stífla	1932
Svínadalur	Íbúð	1932
Mörk	Hesthus	1934

7.7 Hverfisvernd (HV)

Svæði þar sem sveitarstjórn hefur sett ákvæði um hverfisvernd til að vernda sérkenni eldri byggðar eða annarra menningarsögulegra minja, náttúruminjar, landslag eða gróður vegna sögulegs, náttúrulegs eða menningarlegs gildis, án þess að um friðun sé að ræða samkvæmt öðrum lögum

Almenn ákvæði

- Náttúra og þjóðminjar verði verndaðar með skilgreiningu hverfisverndarsvæða.
- Stuðlað verði að varðveislu náttúruminja, fornleifa og annarra söguminja m.a. vegna uppbyggingar í menningartengdri ferðaþjónustu.
- Tryggt verði að ummerki sögunnar í sveitarfélaginu glatist ekki.
- Um hverfisverndarsvæði gilda þau almennu ákvæði að þar má ekki raska þeim þáttum sem verndin byggir á s.s. að spilla náttúru- eða menningarminjum eða breyta vernduðu yfirbragði hverfis.
- Allar áætlanir og framkvæmdir á hverfisverndarsvæðum eru háðar umfjöllun í umhverfis- og náttúruverndarnefnd Skaftárhrepps.

7.7.1 Hverfisvernd vegna náttúruminja

Hverfisvernd vegna náttúruminja á hálendinu:

Samkvæmt samþykkt samvinnunefndar miðhálandis dags. 13. mars 2001 um landnotkunarákvarðanir í aðalskipulagi á miðhálandinu er lagt til að svæði sem skilgreind voru í svæðisskipulagi Miðhálandisins sem náttúruverndarsvæði og almenn verndarsvæði verði skilgreind sem hverfisverndarsvæði. Þessi svæði eru jafnframt skilgreind sem óbyggð svæði ofan 200 m y.s. sbr. kafli 3.2. Náttúruverndarsvæðin ná yfir mikilvægustu og merkustu náttúruminjar hálendisins. Almenn verndarsvæðin fela í sér alhliða verndargildi sem tekur til náttúruminja, þjóðminja og mikilvægustu lindasvæða. Ennfremur svæði með mikið útivistargildi, þ.á m. jaðarsvæði að byggð. Eftirfarandi náttúruverndarsvæði í svæðisskipulagi Miðhálandisins eru skilgreind sem hverfisverndarsvæði í aðalskipulaginu :

1. **Lakagígar – Eldgjá.** Eldstöðvar og hraun frá Eldgjá um Lakagíga allt austur að Síðujökli. Lakagígar eru friðlýstir skv. náttúruverndarlögum og eru ekki hluti af hverfisverndaða svæðinu. Eldgjá er á náttúruminjaskrá (706). Svæðið liggur að öðrum verndarsvæðum á eystra gosbeltinu.
2. **Fjallabakssvæðið sunnan Tungnaár.** Torfajökulssvæðið suður að Mýrdalsjökli, Eldgjá, Hekla, Þórsmörk og Almennigar. Eitt fjölsóttasta ferðamannasvæði á

hálandi Íslands. Þá eru tvö stór svæði á náttúruminjaskrá; Grænifjallgarður (760) og Emstrur og Fjallabak (761). Svæðið liggur að öðrum verndarsvæðum á eystra gosbeltinu í Rangárvallasýslu.

Eftirfarandi almenn verndarsvæði í svæðisskipulagi Miðhálandisins eru skilgreind sem hverfisverndarsvæði í aðalskipulaginu:

Grænifjallgarður-Fögrufjöll-Langisjór. Stórt samfelt og óraskað svæði sem tengir saman náttúruverndarsvæði í landshlutanum. Fjölbreytt hryggjalandslag, áhugavert gönguland.

Hrossatungur – Leiðólfsvellur. Samfelt gróðurlendi, eitt af stærri votlendissvæðum á afréttinum. Merkar fornminjar við Leiðólfsvellur. Áhugavert gönguland.

Mýrdalsjökull-Eyjafjallajökull. Suðurhluti Mýrdalsjökuls og Eyjafjallajökuls ásamt skriðjökulum. Áhugavert svæði, aðgengilegt allt árið.

Vesturhluti Vatnajökuls. Síðujökull, Skaftárjökull og Tungnaárjökull. Fjölbreytt landslag og jarðmyndanir. Vinsælt útivistarsvæði allt árið.

Eftirfarandi hverfisverndarákvæði eru sett um landnotkun, umgengni og mannvirkjagerð á þessum svæðum:

- Hefðbundnar nytjar, svo sem beit og veiðar haldast eins og verið hefur.
- Mannvirkjagerð skal haldið í lágmarki og þess jafnan gætt að hún leiði til eins lítillar röskunar og kostur er.
- Þurfi að reisa mannvirki s.s. fjallasel, fjarskiptastöðvar eða aðrar sambærilegar byggingar á svæðinu, skal það gert skv. ákvæðum skipulags- og byggingarlaga um breytingar á aðalskipulagi.

Hverfisverndarsvæði vegna lindasvæða á hálandinu:

Í Skaftárhreppi eru víða vatnsmikil lindasvæði. Gjöfulustu lindirnar spretta undan hraunum í jöðrum eystra gosbeltisins, víða nálægt jöðrum Miðhálandisins. Þessi lindasvæði hafa mikla samsvörun við vatnsbólasmæði í byggð sem jafnan njóta ströngustu vatnsverndar (sjá kafla 3.11).

Lindasvæðin og næsta nágrenni þeirra sem skilgreind voru í svæðisskipulagi Miðhálandisins eru tekin upp sem hverfisverndarsvæði og auðkennd sérstaklega á aðalskipulagsupprætti.

1. Fremri-Eyjar. Lindir undan hrauni og eldra bergi við Fremri-Eyjar í um 600 m y.s. Vatnsmegin líklega um 1 m³/s.
2. Tungnaárbotnar. Lindasvæði í Tungnaárbotnum í 650-680 m y.s..
3. Lónakvísl. Lindir við Lónakvísl í 600-650 m y.s. Vatnsmegin líklega yfir 5 m³/s. Aðgengi frá Langa-sjávarleið.
4. Grænifjallgarður. Í dölum milli Grænafjallgarðs og Herðubreiðar-Uxatinda (Skælinga) og í Faxasundum kemur upp verulegt lindavatn. (ómerkt á upprætti)
5. Hvanngil. Lindir í drögum Hvanngils í 570-600 m y.s. Vatnsmegin líklega 1-2 m³/s.

6. Kambar – Stakafell. Lindir sem koma undan hrauni meðfram fellaröðinni út við Skaftá í 590-610 m y.s. Vatnsmegin 1-2 m³/s.
7. Úlfarsdalur, 2 svæði. Lindir undan hraunum í Úlfarsdal, úr Lakagígum við Hnútu og víðar í um 500 m y.s. Vatnsmegin a.m.k. nokkur hundruð l/s.
8. Mælifellssandur, 4 svæði. Lindir í Brytalækjum, Hólmsárgljúfri, Álftakvísl og Bláfjallakvísl í 480-520 m y.s. Lindir spretta undan hrauni en eru tengdar Eldgjársprungunni. Vatnsmegin a.m.k. 10-15 m³/s, meira á sumrin en á veturna.

Hverfisverndun á hluta af Skaftáreldahrauni:

Eitt mesta hraun sem komið hefur upp á jörðinni síðasta árpúsundið er Skaftáreldahraun sem rann frá Lakagígum 1783. Það er 565 km² og magnið um 12 km³. Það er úfið kargahraun með samfelldri mosabembu og er því sterk landslagsheild sem sker sig frá næsta umhverfi. Um hraunið liggur Þjóðvegur 1 og í jöðrum hans hefur verið unnið efni til vegagerðar og skógrækt er hafin á einni jörð.

Samkvæmt náttúruverndarlögum fellur Eldhraunið undir 37. gr. þar sem jarðmyndanir eins og eldhraun njóta sérstakrar verndar og skal forðast röskun þeirra eins og kostur er (sjá kafla um náttúruvernd).

Aðalskipulagstillagan gerir ráð fyrir að hluti af Skaftáreldahrauni báðar kvíslarnar verði skilgreindar sem hverfisverndarsvæði.

Hverfisverndarákvæði:

- Hverfisverndin nær til hraunanna utan eignarlanda og lögbyla. Hverfisverndarsvæðið er því ofan afréttalínu sem landeigendur gera kröfu um sem Þjóðlendumörk.
- Ekki er gert ráð fyrir að hefðbundin landbúnaðarnýting breytist við verndina.
- Hverfisverndin kemur ekki í veg fyrir framkvæmdir sem tengjast fyrirhleðslum og landgræðslu vegna ágangs Skaftár og annarra fljóta og vatnsveitinga til að tryggja grunnvatnsstöðu.
- Mannvirkjagerð skal haldið í lágmarki og þess jafnan gætt að hún leiði til eins lítillar röskunar og kostur er.
- Þurfi að reisa mannvirki s.s. fjarskiptastöðvar eða aðrar sambærilegar byggingar á svæðinu, skal það gert skv. ákvæðum skipulags- og byggingarlaga um breytingar á aðalskipulagi.

Mynd 17. Eystra Eldhraun vestan við Teygingalæk

Hverfisvernd vegna söguminja á láglandi:

Bjarnagarður í Landbroti.

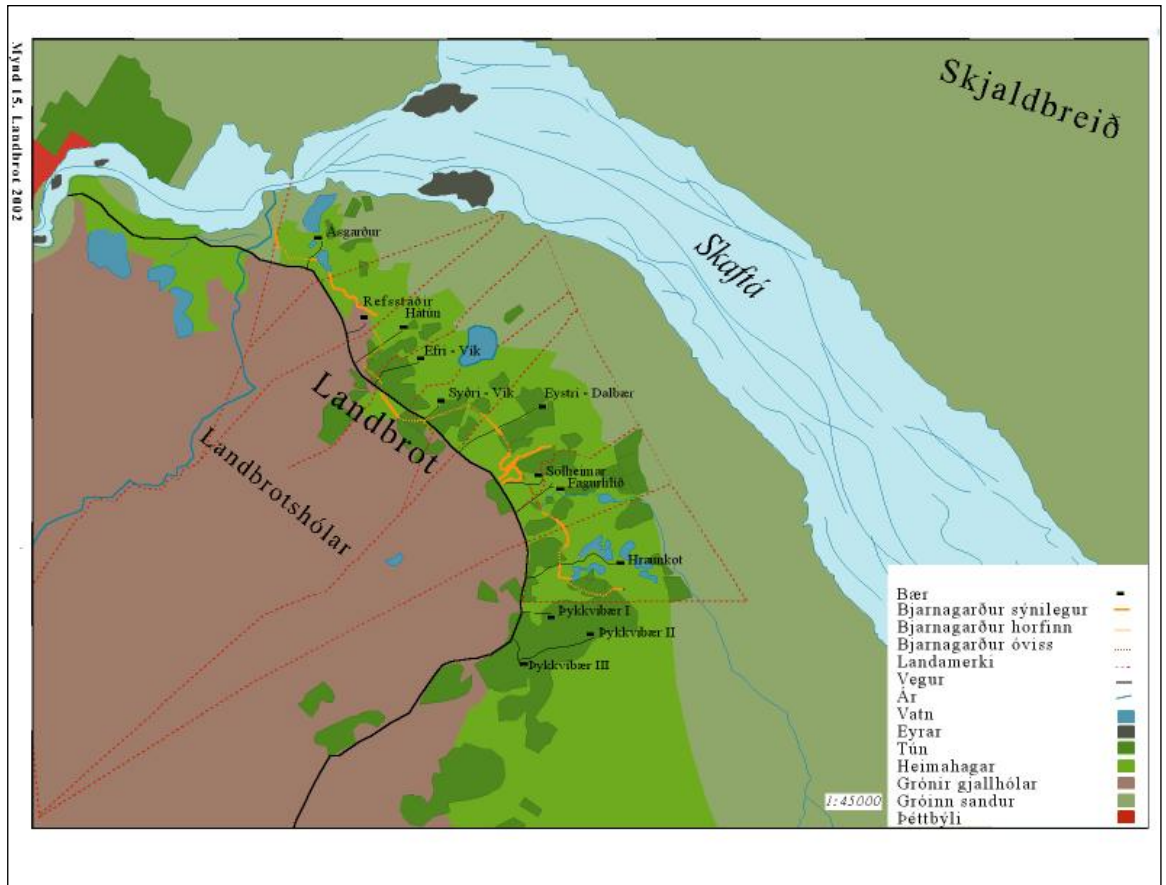
Leifar af fornri garðhleðslu sem talið er að hafi verið hlaðin um 1200. Heildarlengd garðsins mun upphaflega hafa verið um 8 km en talsvert af honum er horfið vegna ræktunar og vegagerðar. Rekja má garðinn frá Ásgarði í norðri og suður að Þykkvabæ. Garðurinn var sameiginlegt félagslegt átak fólks í Landbroti og Skjaldbreið, byggður til varnar ágangi búfjár frá vestri og er ennþá hægt að finna minjar um hann. Ekki hefur farið fram fornleifaskráning á þessu hluta Skaftárhrepps en þjóðminjalög kveða á um að minjar 100 ára og eldri teljast til fornleifa.

Hverfisverndarákvæði:

- Stuðla skal að varðveislu garðsins, þannig að hann haldi menningarsögulegu gildi sínu.
- Hverfisvernd Bjarnagarðs miðar að því að garðinum verði ekki raskað með vegagerð eða ræktun frekar en orðið er.
- Hverfisverndin kemur ekki í veg fyrir hefðbundin landbúnaðarnot á þeim jörðum sem að honum liggja. Óheimilt er að losa spilliefni og annan úrgang við minjarnar.

Vegna mælikvarða sveitarfélagsuppdráttar er ekki unt að sýna afmörkun á hverfisverndun Bjarnagarðar og er því sýndur hvítur hringur með bókstafnum H á uppdrættinum. Til skýringar er eftirfarandi uppdráttur sem sýnir

hvar garðurinn er sýnilegur í dag.

Mynd 18. Kýringarmynd sem sýnir Bjarnagarð í Landbroti (Margrét Ólafsdóttir 2002)

7.7.2 Hverfisvernd vegna þjóðminja

Í svæðisskipulagi Miðhálandisins eru þjóðminjar auðkenndar á skipulagsupprætti. Byggt er á skrá Fornleifastofnunar Íslands um menningarminjar á Miðhálandi Íslands. Í henni eru allir þeir staðir sem falla undir skilgreiningu þjóðminjalaga um fornleifar og heimildir eru til um. Skráin byggir ekki á vettvangsathugunum og er því ekki tæmandi. Valdir er þeir staðir þar sem vitað er um umtalsverðar mannvirkjaleifar, þar með taldar allar minjar um mannabyggð og útilegumannabústaði, auk helstu miðstöðva gangnamanna og merkustu fjallvega. Nær öllum þeim stöðum þar sem engin merki eru um mannvirki er sleppt, þar með talið þjóðsögustöðum.

Eftirfarandi merkar þjóðminjar (M1-M13) sem komu fram í svæðisskipulagi Miðhálandisins eru sýndar á sveitarfélagsupprætti Skaftárhrepps:

Búsetuminjar:

M1 Tólfahringar vestan Skaftár (SF-663:007).

M2 og M3 Byggðarústir vestan Skaftár frá 1830 (SF-663:009-010).

Miðstöðvar gangnamanna:

M4 Miklafell á Síðumannaafretti (SF-653:001).

- M5 Blágil á Síðumannafrétti (SF-654:002).
- M6 Blængur á Síðumannafrétti (SF-654:003).
- M7 Eyrarhólmi á Síðumannafrétti (SF-654:004).
- M8 Álftavötn á Skaftártunguafrétti (SF-663:001).
- M9 Skælingar á Skaftártunguafrétti (SF-663:002).
- M10 Jökuldalir á Skaftártunguafrétti (SF-663:003).
- M11 Brytalækir á Álftaversafrétti (SF-664:001).
- M12 Jökulkvísl á Álftaversafrétti (SF-664:002).

Samgönguleiðir:

- M13 Götupaldrar við Syðri-Ófæru (SF-663:008).

Aðrar minjar sem sýndar eru á sveitarfélagsupprætti eru :

M14 Byggð undir Leiðólfsfelli frá um 1200, er lykilstaður fyrir menningarsögu hálandis Vestur-Skaftafellssýslu.

M15 Eintúnaháls við Lakaveg sem lagðist í eyði 1934, er dæmi um bæ efst í byggð. Mjög falleg heimtröð liggur að bænum sem samanstendur af tveimur húsum. Merkt á landnotkunarkort sem skráðar minjar.

M16 Hervarastaðir, eyðibýli við Holtsá.

M17 Laufskálavarða, hraunhryggur með vörðubyrpingu umhverfis. Hver sá sem fór í fyrsta sinn um Mýrdalssand skyldi hlaða vörðu sér til fararheilla.

Eftirfarandi gangnamannaminjar eru ekki sýndar á upprætti:

Öldusker á Síðumannafrétti.

Kofahóll á Síðumannafrétti.

Einhyrningshellir á Álftaversafrétti.

7.7.3 Hverfisvernd í þéttbýli

Engin hverfisverndarsvæði eru í þéttbýlinu.

7.8 Loftgæði og hljóðvist

Allir íbúar sveitarfélagsins búi við heilnæmt andrúmsloft. Tekið verði tillit til hljóðvistar í öllu skipulagi og ýtrustu viðmið um hávaðamörk verði virt.

Orku- og auðlindamál

VINNSLUTILLAGA

8 ORKA OG AUÐLINDIR

Ígrunda þarf allar ákvarðanir um nýtingu orkuauðlinda landsins vel. Taka þarf afstöðu til kosta og galla allra nýtingarmöguleika með langtímahagsmuni að leiðarljósi. Slík stefna hefur ekki verið mörkuð fyrir landið í heild. Skaftárhreppur leggur hins vega áherslu á sjálfbæra þróun samfélagsins á öllum sviðum sveitarfélagsins og að allir íbúar njóti góðs af nýtingu auðlinda þess. Sveitarfélagið hefur metnaðarfulla stefnu í umhverfismálum að leiðarljósi í allri ákvarðanatöku og framtíðarsýn Skaftárhrepps er að sveitarfélagið byggi upp öflugan innvið og hafi nýsköpun að leiðarljósi.

Iðnaðarsvæði eru svæði sem geta haft mengun í för með sér svo sem verksmiðjur, skólphreinsistöðvar, hreinsistöðvar, endurvinnslustöðvar, sorpförgunarstöðvar, sorpurðunarstöðvar, flokkunarstöðvar og birgðarstöðvar og virkjanir. Innan sveitarfélagsins eru áætlanir uppi um uppbyggingu á vatnsaflsvirkjunum. Aðrar virkjanir hafa ekki komið til umfjöllunar en aðrar virkjanir svo sem sjávarfalla, sólar eða vindmyllur falla hér undir.

8.1 Orkuframleiðsla

Almenn ákvæði

- Að raforkuvinnsla nýtist til fjölbreyttrar atvinnuuppbyggingar í Skaftárhreppi.
- Að ábati af nýtingu auðlinda sveitarfélagsins nýtist til uppbyggingar almannaþjónustu og innviða sveitarfélagsins.
- Að virkjanaáform og hugsanlegar framkvæmdir lúti skilyrðum umhverfismats og hlíti samanburði við aðra nýtingarkosti sem íbúar sveitarfélagsins telja fýsilega.
- Áður en ákvörðun er tekin um að breyta nýtingu á hefðbundnu landbúnaðarlandi í iðnaðarsvæði skal meta virði svæðisins m.t.t ræktunargildis og kolefnisbindingar, gera skal úttekt á náttúrfari áður en deiliskipulagsvinna hefst til að koma í veg fyrir að mikilvæg gróðursvæði, s.s. votlendi eða tegundir á válista, og/eða búsvæði fugla verði fyrir áhrifum framkvæmda.
- Frekari uppbygging á eldri iðnaðarsvæðum verður háð því skilyrði að hún verði í samræmi við skipulag.

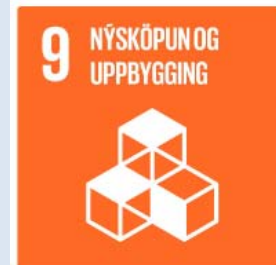
- Að jafnaði er gert ráð fyrir að um að minnska kosti ½ hluti lands á iðnaðarsvæðum verði til almennrar útivistar.
- Taka skal tillit til lífríkis, landslags, sögu- og menningarminja og útsýnisstaða við skipulagningu iðnaðar fyrir orkuvinnslu. Slík mannvirki skulu þar sem það á við taka mið af yfirbragði sveitarinnar.
- Í deiliskipulagi fyrir orkuvinnslusvæði skal gera grein fyrir aðkomu, staðsetningu allra mannvirkja, fjölda og stærð lóða, landmótunar, frágangs og mótvægisáðgerða. Ennfremur skal þar kveðið á um stærð og gerð mannvirkja vegna frakvæmdar, bygginga, form, efnisnotkun, útlit og litaval nýbygginga eftir því sem við á.
- Í deiliskipulagi skal m.a. stuðla að því að bjóða almenningi upp á útivistarsvæði og sýna gönguleiðir og merkja útsýnisstaði og aðra staði sem máli skipta fyrir almenna útivist eftir því sem við á, þannig að komist verði hjá því að starfsemi loki leiðum eða svæðum sem hafa gildi fyrir almenning og viðkomandi svæði í heild.
- Gera skal ráð fyrir og tengja skal göngu- og hjólaleiðir innan svæðisins og við stofnleiðir og þannig stuðla að eflingu lýðsheilsu og útivistar og samnýtingu fyrir samfélagið í heild.
- Í deiliskipulagi skal gera grein fyrir vatnstökustöðum þar sem nálgast má slökkvivatn og neysluvatns og vatnsbóla.
- Í deiliskipulag verði sett fram frágangsáætlun efnistökusvæða og að framkvæmdaraðili gangi frá efnistökusvæðum fyrir framkvæmdir.
- Gerð verður krafa um að framkvæmdaraðilar fari með framkvæmdir í gegnum viðurkennt alþjóðlegt vottunarkerfi fyrir sjálfbærni (s.s. BREEAM SEEQUAL/Infrastructure eða sambærilegt).

VERKEFNI VIÐ INNLEIÐINGU HEIMSMARKMIÐA

7.7 Eigi síðar en árið 2030 verði nútímaleg og áreiðanleg orkuþjónusta í boði alls staðar í heiminum á viðráðanlegu verði.

7.2 Eigi síðar en árið 2030 hafi hlutfall endurnýjanlegrar orku af orkugjöfum heimsins aukist verulega.

- Tryggja orkuöryggi.
- Auka hlutfall endurnýjanlegra orkugjafa með orkuskiptum í lofti, láði og legi.
- Janfa orkukostnað vegna driefingu raforku og húshitunar.
- Tryggja lágmarkskröfu um afhendingaröryggi raforku.

Yfirlit yfir orkuframleiðslu er að finna í töflu í kaflanum 5.3.2. Iðnaðarsvæði (I).

8.2 Vatnsorka

Heimarafstöðvar allt að 200 KW teljast hluti af landbúnaðarnotum og þarf því ekki að skilgreina þær sem iðnaðarsvæði.

8.3 Vindorkuver

Tilgangur aðalskipulagsáætlunar er að beina iðnaðarsvæðum og vindorkuverum á heppileg svæði og stýra fyrirkomulagi þeirra með tilliti til umhverfisáhrifa og annara skipulagsþátta. Hugmyndir um virkjun vindorku verða sífellt algengari hér á landi og þó að vindurinn sé óþrjótandi auðlind er land undir vindorkuver það ekki. Hæð á vindmyllum fer sífellt hækkandi og verða þær því meira áberandi í landslagi og sjást víðar að. Vindorkuver munu valda breytingum á ásýnd landsins og því er nauðsynlegt að marka stefnu um hugsanlega nýtingu vindorku í sveitarfélaginu.

Vegna áhrifa á ásýnd, landslag og fuglalíf er skipulag vindorkuvera töluverð áskorun. Við val á svæðum sem henta til nýtingar er lagt til að nálgast það á tvennan hátt, annars vegar að afmarka (taka frá) þau svæði sem ekki er talið ákjósanlegt að setja undir vindorkuiðnað og hins vegar fýsileg svæði með tillit til grunnkerfa eins og vinds og bera saman hvar þau skarast. Kortlagning snýr meðal annars að því að greina landnotkun og svæði með tilliti til áhrifa á umhverfi og landslag, svo sem vernd, menningar- og sögugildis. Nýta þarf landslagsflokkun og greiningu til skráningar á mikilvægum útsýnisstöðum, kennileitum, landbúnaðarsvæðum og afmörkun þéttbýlis, og til að kortleggja þau svæði sem standa útaf og bera þau saman við tillögur að umsóknum um staðsetningu virkjunarkosta. Bera þarf síðan saman kosti og galla við mögulegar staðsetningar og nýta það við ákvörðun áætlana í framsetningu í aðalskipulagi.

Stærð vindmyllugarða þarf síðan að fylgja eftir með mati á umhverfisáhrifum samkvæmt gildandi lögum þar um. Við mat á umhverfisáhrifum er farið nánar yfir áhrif á ýmsa umhverfisþætti eins og lífríki, fugla- og dýralíf, landslag og sjónræn áhrif. Þá verður einnig að meta áhrif vindorkugarða á aðra atvinnuvegi, s.s. ferðaþjónustu, en breytt ásýnd lands getur haft mikil áhrif á upplifun ferðamanna af umhverfinu. Þá er mat á líftíma vindmylla og fyrirkomulag förgunar þeirra og frágangs að orkuvinnslu lokinni mjög mikilvægur. Mat á umhverfisáhrifum ætti síðan að nýta við valkostagreiningu og fyrirkomulag og mögulegar mótvægisáðgerðir af hálfu framkvæmdaraðila.

Almenn ákvæði

- Á undirbúningsstigi verkefnis skal vinna að vel upplýstu staðarvali og staðarvalskostum.

- Skoða skal staðhætti, landhalla og yfirborðslögun og staðsetja vindmyllur með tilliti til bestunar á því.
- Í uppröðun skal stefna að því að skapa heildarsvip (jafnar línur) þó þannig að umfang verði ekki yfirþyrmandi eða einsleitt, þá er æskilegt að stytta langar raðir eða brjóta upp í þyrpingar vindmylla.
- Staðsetja skal vindmyllur í vindorkuverum þannig að sjónræn áhrif og áhrif á lífríki og landslag séu lágörkuð og að skuggavarp og skuggaflökt sé í lágmarki.
- Setja skal upp viðeigandi lýsingu og öryggislýsingu en lágmarka ljósmengun út fyrir skilgreint svæði vindorkuvers.
- Skapa skal heildarjafnvægi í útlitsgerð, litasamsetningu og stærð vindmylla og í heildaryfirbragði vindorkuvera. Skapa skal sjónræna heildræna formfestu og jafnvægi.
- Nota skal efni og áferð sem hvorki glampar á né enduspeglast frá, á vindmyllur og öll mannvirki tengd vindorkuverum.
- Nýta skal þegar raskað land til orkuframleiðslu og manngerða innviði sem til staðar eru, sé þess kostur.
- Nýta skal sjálfbærnivottun, skrásetja skal lífsferilshring framkvæmdarinnar frá upphafi til endaloka reksturs, niðurrifs og endurvinnslu/förgunar vindmylla.
- Áætlun um rekstartíma vindorkuvera og líftíma vindmylla, endurvinnslu/förgun vindmylla að líftíma þeirra liðnum og frágang á landi að vinnslu lokinni skal vera frágengin í upphafi verks. Framkvæmdaraðili skal skuldbinda sig til að sýna fram á framfylgd hennar og fjármögnun, þannig að ummerki og umhverfisáhrif vindorkuvera verði hverfandi að líftíma þeirra liðnum.
- Skilgreina skal hvernig uppbygging vindorkuvers samræmist heimsmarkmiðunum Sameinuðu þjóðanna.
- Efni og aðföng fyrir framkvæmdina skulu endurnýtt, endurnotuð eða endurunnin eftir fremsta megni.
- Hringrásarhagkerfi og vistvæn hugmyndafræði skal höfð að leiðarljósi við hönnun, skipulag og framkvæmdir við vindorkuver.

Ekki eru skilgreind svæði fyrir vindorku í Skaftárhreppi.

8.4 Efnistöku- og efnislosunarsvæði (E)

Svæði þar sem ráðgert er að taka, vinna eða losa jarðefni. Efnistökusvæði eru svæði á landi, í sjó, ám eða vötnum þar sem fram fer eða fyrirhuguð er efnistaka eða efnisvinnsla, svo sem malarnám, sandnám, grjótnám, gjallnám eða vikurnám. Efnislosunarsvæði eru svæði á landi, í sjó, ám eða vötnum þar sem fram fer eða fyrirhuguð er landfylling eða losun jarðefna, sem eru hrein og ómenguð, svo sem jarðefni sem til falla vegna byggingarframkvæmda.

Samkvæmt skipulagslögum nr. 123/2010 er öll efnistaka á landi, úr botni vatnsfalla og stöðuvatna og úr hafsbotni innan netalaga háð framkvæmdaleyfi hlutaðeigandi sveitastjórnar. Þó er eiganda eða umráðamanni eignarlands heimilt án leyfis minni háttar efnistaka til eigin nota nema um sé að ræða náttúruverndarsvæði eða jarðminjar eða vistkerfi sem njóta verndar skv. 61. gr. laga um náttúruvernd.

Almenn ákvæði

- Séð verði fyrir nægu framboði efnistökusvæða fyrir ýmiss konar framkvæmdir, byggingastarfsemi og uppbyggingu innviða.
- Öll efnistaka er skipulagsskyld, háð ákvæðum skipulagslaga nr. 123/2010, skipulagsreglugerð nr. 90/2013 og reglugerð um framkvæmdaleyfi nr. 772/2012.
- Samkvæmt 7. gr. reglugerðar um framkvæmdaleyfi nr. 772/2012 skal það gefið út á grundvelli deiliskipulags. Heimilt er þó að veita framkvæmdaleyfi á grundvelli aðalskipulags ef þar er gerð grein fyrir framkvæmdinni og fjallað um umfang, frágang, áhrif námunnar á umhverfið og annað það sem við á.
- Samkvæmt 16. gr. 4. mgr. Skipulagslaga nr. 123/2010 skal efnistökusvæði ekki standa ónotað og ófrágengið lengur en þrjú ár. Sveitarstjórn getur þó veitt undanþágu frá þessu ákvæði, enda séu sérstakar ástæður fyrir tímabundinni stöðvun.
- Öllum eldri námum, sem ekki eru sýndar á aðalskipulaginu, verði lokað þannig að þær falli sem best að umhverfi og náttúruleg gæði verði endurheimt.
- Við veitingu framkvæmdaleyfis verði sett skilyrði um skipulega nýtingu, góða umgengni og frágang að vinnslu lokinni.

Ávallt skal miða að því að fella svæðið vel að umhverfi sínu og nýta staðargróður til uppgræðslu að efnistöku lokinni

ÞÉTTBÝLI				
Nr	Nr. Vr	Heiti	Efni	Frágangur
E1		Skaftá	Eina efnistökusvæði innan þéttbýlis við Kirkjubæjarklaustur er í farvegi Stjórnar austan við brú.	
E2		Skaftá-vestur	Efnið sem umræðir er áframburður en áætlað efnismagn er um 30.000 m ³ og á að nota í uppfyllingu á Kirkjubæjarklaustri.	
Dreifbýli				
Nr	Nr. Vr	Heiti	Efni	Frágangur
E3		Austan Dýralækjarkvíslar	Grjótnáma	

E4	201100 1	Skálmareyrar (Skálmaraurar)	Setnáma	Fullfrágengin
E5	201080 3	Kúðaflijótsbakki vestan ár	Setnáma	Hálfrágengin
E6	209012 0	Náma í landi Hrífuness	malarnáma	
E7	201090 3	Hrífuneshólmur	Setnáma	Ófrágengin
E8	209021 0	Hrífunesvegur	Setnáma	Hálfrágengin
E9		Í farvegi Leirár sunnan Atleyjar.	Sandrík mól	
E10		Úr neðri hluta Krika	Grjótnáma	
E11		Jökulkvísl sunnan Framgilja	Sandrík mól	
E12	208010 1	Kumli Hlíðarnáma	Setnáma	Ófrágengin
E13	210010 1	Tunguflijótsnáma við Ljótastaði	Setnáma	Hálfrágengin
E14		Snæbýli	Set	Óskráð
E15		Í Brytalækjum.	Sandrík mól,	um 20.000 m ³
E16	208011 9	Náma við Búlandsveg	Setnáma	Hálfrágengin
E17		Náma vestan við Kálfasléttur	Jökulruðningur/set	Óskráð
E18		Náma við Syðriófæru	Sandrík mól	Óskráð

E19		Lambaskarðshólar	Burðarlagsefni	Óskráð
E20	204040 5	Hestlandshólar	Storkubergsnáma	Hálfrágengin
E21	204040 4	Hryggjargryfja	Setnáma	Hálfrágengin
E22	201061 2	Landbrotshólar	Setnáma	Ófrágengin
E23	201061 0	Eldhraunsnáma	Storkubergsnáma	Ófrágengin
E24	205010 1	Skaftá við Kirkjubæjarklaustur	Setnáma	Hálfrágengin
E25	204040 1	Kúðafljótsgrýfja	Setnáma	Fullfrágengin
E26	204020 1	Eldvatnsgryfja	Storkubergsnáma	Hálfrágengin
E27	204010 3	Seglbúðarnáma	Storkubergsnáma	Hálfrágengin
E28	204010 2	Fagurhlíð	Setnáma	Ófrágengin
E29	201040 9	Geirlandsá	Setnáma	Fullfrágengin
E30	201040 2	Hörgrsá, ofan brúar	Setnáma	Fullfrágengin
E31	201031 0	Skriða í fjallshlíð gegnt Orustuhól	Setnáma	Ófrágengin
E32	201020 2	Rauðabergsnáma	Storkubergsnáma	Ófrágengin
E33	201010 5	Núpanáma	Setnáma	Fullfrágengin

E34		Orustustaðir	Efnistökusvæði á óröskuðu landi samtals um 5.000 m ² . Setnáma efni í uppbyggingu á vegi. Gert er ráð fyrir að efnismagn verði um 5000 m ³ . Við frágang verða búnar til tjarnir á svæðinu fyrir fugla. Frágangurinn verður þó að vera í samræmi við umhverfi hennar og landslag. Tjarnirnar þarf að gera nægilega aflíðandi svo ekki verði hrun út bökkum þeirra. Ganga skal frá námunni um leið og efnistöku úr henni vegna framkvæmda við veg og hótél verður lokið.	Ónotuð
E35		Hverfisfljót	<p>Áætluð efnistaka er 10.000 m³ í af seti í tengslum við framkvæmdir vegna virkjunar í Hverfisfljóti við Hnútu. Stærð svæðis er 1 ha.</p> <p>Gengið verður frá svæðinu að efnistöku er lokið.</p> <p>Framkvæmdin skal tilkynnt til sveitarfélagsins.</p>	Landmótun að lokinni efnistöku mun miða að því að raskað land falli vel að umhverfi sínu. Miðað er að því að rask verði ekki sýnilegt nema í skamman tíma bæði með aðgerðum og frá náttúrunnar hendi vegna þess hve rennsli og efnaupplausn vatnsins er breytileg á milli árstíða
E36		Hraunkotsnáma	2000m ³ malarnáma til styrktar varnargörðum við Skaftá, í landi Hraunkots.	

8.5 Vatnaveitingar í Skaftá

Merkt er iðnaðarsvæði í Eldhrauninu þar sem vatnaveitingar Skaftá eru, en þær hafa verið liður í að viðhalda rennsli lindarlækja í Landbroti.

9 Umhverfisskýrsla

9.1 Matskylda

Endurskoðun aðalskipulags Skaftárhrepps er matsskyld skv. 3. gr. laga nr. 105/2006 um umhverfismat áætlana þar sem skipulagið:

- Markar stefnu er varðar leyfisveitingar til framkvæmda sem tilgreindar eru í lögum um umhverfismat framkvæmda og áætlana , nr. 111/2021.
- Er undirbúið eða samþykkt af stjórnvöldum .
- Unnið samkvæmt lögum.

9.2 Matsferli

Markmið laga um umhverfismat áætlana nr. 105/2006 er að: Stuðla að sjálfbærri þróun og draga úr neikvæðum umhverfisáhrifum og jafnframt að stuðla að því að við áætlanagerð sé tekið tillit til umhverfissjónarmiða. Það skal gert með umhverfismati tiltekinna skipulags- og framkvæmdaáætlana stjórnvalda sem líklegt er að hafi í för með sér veruleg áhrif á umhverfið“. Samkvæmt 3. grein gilda lögin „um umhverfismat þeirra skipulags- og framkvæmdaáætlana og breytinga á þeim sem marka stefnu er varðar leyfisveitingar til framkvæmda sem tilgreindar eru í lögum um umhverfismat framkvæmda og áætlana , nr. 111/2021. Skipulags- og framkvæmdaáætlanir skulu vera undirbúnar og/eða samþykktar af stjórnvöldum og unnar samkvæmt lögum eða ákvörðun ráðherra. Þá segir í 12. grein skipulagslaga nr. 123/2010 að: Við gerð skipulagsáætlana skal gera grein fyrir áhrifum áætlunar og einstakra stefnumiða hennar á umhverfið, m.a. með samanburði þeirra kosta sem til greina koma, og umhverfismati áætlunarinnar, ef við á. Þá skal jafnframt við gerð skipulagsáætlana hafa sjálfbæra þróun að leiðarljósi.

9.3 Áhrifaþættir

Í vinnu við mat á umhverfisáhrifum skal í fyrstu ákveða umfang og áherslur matsins. Horft er á hvaða stefnu í aðalskipulaginu er vert að meta m.t.t. umhverfisáhrifa, en þá eru þau atriði skoðuð sem talin eru hafa mest áhrif á umhverfið. Höfð er hliðsjón af leiðbeiningarskjali Skipulagsstofnunar við val á þeim umhverfispáttum og viðmiðum sem lögð eru til grundvallar matinu. Skoðað er hvort stefnan sem sett er fram í aðalskipulaginu hafi í för með sér umtalsverðar breytingar frá núll kosti eða núverandi ástandi.

Í umhverfismatinu er fjallað um þá þætti aðalskipulagsins sem taldir eru að gætu valdið umhverfisáhrifum og þeir bornir saman við núverandi ástand eða núllkost. Í einhverjum tilfellum er fjallað um fleiri valkosti og matið nýtt til þess að velja úr betri kostinn. Samlegðaráhrif og áhrif áætlunarinnar í heild sinni eru einnig metin. Matsvinnan var unnin samhliða annarri aðalskipulagsvinnu og tók stefnumótunin mið af niðurstöðu matsins.

Breytingar sem helst hafa orðið á stefnu um landnotkun sem aðalskipulagsvinnan felur í sér og eru þær bornar saman við núllkost, sem ýmist getur verið skilgreindur sem núverandi ástand eða stefna fyrra aðalskipulagsins.

Áhrifapættir	Lýsing
Orkumál fráveitur	Fráveituaætlun – fjöldi hreinsistöðva og fyrirkomulag stofnæða fráveitu. & Geta haft áhrif á samfélag, náttúrufar og dýralíf, náttúru- og menningarminjar, vatn, sjó og strandlínu.
Atvinna	Tækifæri til sóknar í atvinnulífinu. Fjölgun ferðamanna og gisti- og afþreyingarmöguleika.
Byggð	Helstu þættir sem horft er til eru: Þróun þéttbýlisins á Kirkjubæjarklaustri. Möguleg áhrif byggðapróunar í sveitarfélaginu, s.s með tilliti til tengsla við önnur svæði, atvinnu, samgöngu- og þjónustukerfi. Byggð getur haft áhrif á samfélag, náttúrufar og dýralíf, náttúru- og menningarminjar, vatn, sjó og strandlínu, landslag og ásýnd, náttúruvá og öryggismál.
Samgöngur	Möguleg áhrif samgangna eru vegna skipulags umferðarkerfa, bæði núverandi og nýrra, og áherslna í samgöngumálum. Samgöngur geta haft áhrif á samfélag, náttúrufar og dýralíf, náttúru- og menningarminjar, vatn, sjó og strandlínu, landslag og ásýnd, hljóðvist, loftgæði, náttúruvá, öryggismál og veðurfar (losun gróðurhúsalofttegunda).

9.4 Tengsl umhverfismats og skipulagsvinnu

Nálgun aðferðar umhverfismats gerði ráð fyrir að matsvinnan nýttist til þess að tryggja að stefnumótun væri upplýst og rökstutt varðandi möguleg umhverfisáhrif aðalskipulags. Í matsvinnunni kom fram hvort tiltekin umhverfisáhrif aðalskipulags geti talist vera verulega neikvæð til þess að geta brugðist við með breytingu á stefnu eða mótvægisáðgerðum. Matsvinnan nýttist til þess að skilgreina mögulegar vöktunaraðgerðir ef óvissa ríkti um möguleg umhverfisáhrif.

9.5 Umhverfispættir og áherslur

Í umhverfismati áætlunarinnar voru helstu þættir til umfjöllunar samfélag, náttúrufar og dýralíf, náttúru- og menningarminjar, vatn, sjór og strandlína, landslag og ásýnd, náttúruvá og öryggi. Yfirlit yfir meginspurningar í umhverfismatinu er að finna í töflu.

Í umhverfismati áætlunarinnar voru sett viðmið sett viðmið fyrir hvern megin umhverfispátt (sjá töflu).

Viðmiðin voru sett með tilliti til stefnuskjala Skafárhrepps, markmiða sveitarfélagsins í samfélags- og umhverfismálum og viðmiða í öðrum opinberum stefnuskjölum, lögum og alþjóðlegum skuldbindingum. Áhersla var lögð á að styðja við matið með mælanlegum

umhverfisvísium þar sem kostur er. Framsetning á niðurstöðu matsins verður í formi greinargerðar og yfirlitstafla:

Viðfangsefni	Megin spurning í umhverfismati áætlunarinnar: Hvernig samræmist stefnumótunin umhverfismarkmiðum sveitarfélagsins er varðar viðkomandi umhverfisþátt, öðrum stefnuskjöllum, lögum og alþjóðlegum skuldbindingum?
Samfélag	Allir skipulagsþættirnir sem taldir eru upp í töflu 4 geta haft áhrif á samfélag. Meginspurningar í matinu er hvort áætlunin hafi áhrif á eftirfarandi meginþætti: <ul style="list-style-type: none"> • Gæði þjónustu við íbúa? • Atvinnumöguleika íbúa? • Íbúafjölda og/eða íbúasamsetningu? • Gæði byggðar og efnisleg verðmæti? • Lýðheilsu s.s. aðgengi íbúa að íþrótt-, tólmstunda- og útivistarsvæðum og náttúru?
Náttúrufar & dýralíf	Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á eftirfarandi meginþætti: <ul style="list-style-type: none"> • Viðkvæma náttúru eða dýralíf? • Svæði sem teljast mikilvæg vegna líffræðilegs fjölbreytileika? • Svæði sem teljast mikilvæg vistsvæði fugla? • Svæði sem teljast mikilvæg búsvæði dýra/gróðurs?
Náttúru- & menningarminjar	Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á: <ul style="list-style-type: none"> • Fornleifar • Aðrar menningarminjar/-verðmæti • Búsetu- eða menningarlandslag • Friðlýst svæði eða önnur verndarsvæði samkvæmt lögum um náttúruvernd • Svæði á náttúruminjasrá eða náttúruverndaráætlun • Hverfisverndarsvæði
Vatn, sjór & strandlína	Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á eftirfarandi meginþætti: <ul style="list-style-type: none"> • Vatnsverndarsvæði • Vötn, ár og læki • Votlendissvæði, strandsvæði eða grunnsævi
Landslag/ásýnd	Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á eftirfarandi meginþætti: <ul style="list-style-type: none"> • Ásýnd svæðis/sjónræn áhrif • Byggðamynstur
Náttúruvá/öryggismál	Verður náttúruvá til staðar á: <ul style="list-style-type: none"> • Nýjum byggingarsvæðum • Núverandi byggingarsvæðum • Megin samgönguæðum Hefur útfærsla byggðar og samgöngukerfa áhrif á umferðaröryggi

9.6 Umhverfisviðmið

Umhverfisviðmið eru notuð sem mælikvarði eða vísir til að meta einkenni og vægi þeirra áhrifa sem stefna aðalskipulagsins hefur í för með sér. Umhverfisviðmið geta verið af ýmsum toga s.s. lög og stefnumið stjórnvalda. Höfð verður hliðsjón af viðmiðum og umhverfisverndarmarkmiðum sem sett eru fram í töflu.

Matsvinnunni er ætlað að styrkja umfjöllun um forsendur og tryggja rökstuðning fyrir þeirri stefnu sem sett er fram í aðalskipulaginu.

Stefnumörkun	Lýsing
Lög	
Lög um umhverfismat áætlana. nr. 105/2006	Að stuðla að sjálfbærri þróun og draga úr neikvæðum umhverfisáhrifum og jafnframt að stuðla að því að við áætlanagerð sé tekið tillit til umhverfissjónarmiða (1.gr.).
Skipulagslög nr. 123/2010	1. kafli, 1. gr. b-liður. Að stuðla að skynsamlegri og hagkvæmri nýtingu lands og landgæða, tryggja vernd landslags, náttúru- og menningarverðmæta og að koma í veg fyrir umhverfisspjöll og ofnýtingu með sjálfbæra þróun að leiðarljósi.
Lög um menningarminjar nr. 80/2012	Markmið laganna er að tryggja að íslenskum menningararfi verði skilað óspilltum til komandi kynslóða. Menningarminjar teljast ummerki um sögu þjóðarinnar, svo sem fornminjar, menningar- og búsetulandslag, kirkjugripir og minningarmörk, hús og önnur mannvirki, skip og bátar, samgöngutæki, listmunir og nytjahlutir, svo og myndir og aðrar heimildir um menningarsögu þjóðarinnar. Lögin ná einnig til staða sem tengjast menningarsögu. Þá kveða lögin á um að allar minjar 100 ára og eldri séu fornminjar sbr. 3. gr. laganna. Þar segir einnig að til fornleifa teljist „hvers kyns leifar fornra mannvirkja og annarra staðbundinna minja sem menn hafa gert eða manna verk eru á. Í 30. gr. laganna segir að eigendum húsa og mannvirkja sem ekki njóta friðunar en byggð voru 1925 eða fyrr, svo og forráðamönnum kirkna sem reistar voru 1940 eða fyrr, er skylt að leita áhlits Minjastofnunar Íslands. Í 31. gr. segir að óheimilt sé að gera nokkrar breytingar á friðlýstu húsi eða mannvirki án vitundar Minjastofnunar.
Lög um náttúruvernd nr. 60/2013	Markmið laganna er að vernda til framtíðar fjölbreytni íslenskrar náttúru, þar á meðal líffræðilega og jarðfræðilega fjölbreytni og fjölbreytni landslags. Þau eiga að tryggja eftir föngum þróun íslenskrar náttúru á eigin forsendum og verndun þess sem þar er sérstætt eða sögulegt og einnig stuðla að endurheimt raskaðra vistkerfa og auknu þoli íslenskra vistkerfa gegn náttúruhamförum og hnattrænum umhverfisbreytingum. Í lögnum eru sett fram verndarmarkmið fyrir vistgerðir, vistkerfi og tegundir, jarðminjar, vatnasvæði, landslag og víðerni. Lögin miða jafnframt að vernd og sjálfbærri nýtingu auðlinda og annarra náttúrugæða. Samkvæmt 69. gr. eiga mannvirki

	<p>að falla sem best að svipmóti lands. Meðal þeirra jarðmyndanna og vistkerfa sem njóta sérstakrar verndar skv. 61. gr. laganna eru stöðuvötn og tjarnir, mýrar og flóar, fossar svo og hrúður og hrúðurbreiður, sjávarfitjar og leirur og skal forðast röskun þeirra eins og kostur er. Samkvæmt 62. gr. skal við vatnsnýtingu og framkvæmdir í eða við vötn leitast við að viðhalda náttúrulegum bakkagróðri við ár og stöðuvötn og haga mannvirkjum og framkvæmdum þannig að sem minnst röskun verði á bökkum og næsta umhverfi vatnsins.</p>
Lög um verndarsvæði í byggð nr. 87/2015	<p>Markmið skv. 1. gr. er að stuðla að vernd og varðveislu byggðar sem hefur sögulegt gildi. Samkvæmt lögunum skal sveitarstjórn meta hvort innan staðarmarka sveitarfélagsins sé byggð sem hafi slíkt gildi hvað varðveislunni svipmóts og menningarsögu varðar, ásamt listrænu gildi, að ástæða sé til að útbúa tillögu til ráðherra um að hún verði gerð að verndarsvæði í byggð.</p>
Jarðalög nr. 81/2004	<p>Markmið skv. 1. gr. er að setja reglur um réttindi og skyldur þeirra sem eiga land og nýta það og stuðla að skipulegri nýtingu lands í samræmi við landkosti, fjölbætt hlutverk landbúnaðar og hagsmuni sveitarfélaga og íbúa þeirra, svo og að tryggja svo sem kostur er að land sem vel er fallið til búvöruframleiðslu verði varðveitt til slíkra nota.</p>
Vegalög nr. 80/2007.	<p>Markmið laganna er að setja reglur um vegi og veghald sem stuðla að greiðum og öruggum samgöngum. Skv. 6. gr skal vegakerfi landsins skiptist í þjóðvegi, sveitarfélagsvegi, almenna stiga og einkavegi. Þjóðvegir og sveitarfélagsvegir skulu mynda eðlilegt, samfellt vegakerfi til tengingar byggða landsins.</p>
Lög um skóga og skógrækt nr. 33/2019.	<p>Markmið laganna er að vernda náttúruskóga landsins og stuðla að aukinni útbreiðslu þeirra, að vernda og endurheimta líffræðilega fjölbreytni, ræktun nýrra skóga til að byggja upp fjölbreytta skógarauðlind til sjálfbærra nytja, að nýting skóga sé sjálfbær þannig að skógarnytjar skili sem mestum hagrænum, félagslegum og umhverfislegum ávinningi fyrir samfélagið, að skógrækt verði í samræmi við skipulagsáætlanir og náttúruvernd, að auðvelda aðgengi fólks að skógum til útivistar og auka þekkingu fólks á málefnum skóga og skógræktar, að stuðla að kolefnisbindingu með ræktun skóga og aðlögun þeirra að loftslagsbreytingum, að skógrækt stuðli að verndun jarðvegs og dragi úr hugsanlegu tjóni vegna náttúruvárs.</p>

Reglugerðir	Lýsing
Skipulagsreglugerð nr. 90/2013	<p>Gr. 1. Þróun byggðar og landnotkunar á landinu öllu verði í samræmi við skipulagsáætlanir þar sem efnahagslegar, félagslegar og menningarlegar þarfir landsmanna, heilbrigði þeirra og öryggi er haft að leiðarljósi. Stuðla skal að skynsamlegri og hagkvæmri nýtingu lands og landgæða, tryggja vernd landslags, náttúru og menningarverðmæta og koma í veg fyrir umhverfisspjöll og ofnýtingu með sjálfbæra þróun að leiðarljósi.</p>
Reglugerð um varnir gegn mengun grunnvatns nr. 797/1999	<p>Gr. 1. Markmið reglugerðar þessarar er að koma í veg fyrir mengun grunnvatns af mannavöldum. Einnig er það markmið að takmarka afleiðingar mengunar sem þegar hefur orðið á grunnvatni.</p>

Reglugerð um neysluvatn nr. 536/2001	Gr. 2. Markmiðið er að vernda heilsu manna með því að tryggja að neysluvatn sé heilnæmt og hreint.
--------------------------------------	--

Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna	Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna er framkvæmdaáætlun í þágu mannkynsins, jarðarinnar og hagsmálar. Hún á að stuðla að friði um heiminn. Þau 17 markmið sjálfbærrar þróunar og 169 undirmarkmið, sem sett eru fram vitna um umfang þessarar nýju, áttæku og metnaðarfullu áætlunar.
Önnur sýnarmarkun	Með markmiðunum er leitast við að byggja á þúsaldarmarkmiðum Sameinuðu þjóðanna og ljúka því sem ekki náðist með þeim.
Stefnuyfirlýsing ríkisstjórnar	Ísland verði í fararbroddi í umhverfismálum á heimsvísu og öðrum þjóðum fyrirmynd á sviði umhverfisverndar. Ísland hefur sérstöðu í umhverfismálum í krafti ósnortinnar náttúru og sjálfbærrar nýtingar endurnýjanlegra auðlinda. Lögð er áhersla á að náttúruvernd og náttúrunýting fari saman.
Vegvísir í ferðaþjónustu	Áfangastaðir ferðamanna verði skilgreindir í aðalskipulagi. Á áfangastöðum verði hugað að náttúru- og minjavernd, sjálfbærni áfangastaða, þjónustu, landvörslu, viðhaldi og uppbyggingu sem fellur vel að landslagi. Umferð ferðamanna verði stýrt ef þörf krefur, m.a. til að létta álagi af svæðum, þannig að hærra hlutfall gistinátta erlendra ferðamanna, á hótelum og gistiheimilum á landsbyggðinni, verði utan háannatíma. Góðar og öruggar samgöngur eru forsenda þess að ferðamenn dreifist sem víðast um landið. Bæta þarf uppbyggingu og viðhald heilsársvega og æskilegt er að skilgreina ferðamannaleiðir.
Samgönguáætlun	Í aðalskipulagi er grunnnet samgangna skilgreint. Samkvæmt Samgönguáætlun 2019-2033 er engin framkvæmd fyrirhuguð innan sveitarfélagsins á næstu árum en þó er eitt af markmiðum áætlunarinnar að fækka einbreiðum brúm á þjóðvegum landsins en skv. áætluninni eru 39 einbreiðar brýr á hringveginum og þar af eru 5 í Skaftárhreppi.
Ramsar samningur um votlendi	Samningurinn gerir ráð fyrir verndun og skynsamlegri nýtingu votlendissvæða í heiminum, sérstaklega sem lífsvæði fyrir votlendisfugla.
Samningur um líffræðilega fjölbreytni	Samningurinn hefur það þriðja markmið að vernda líffræðilega fjölbreytni, að tryggja að nýting líffrænna auðlinda sé sjálfbær og að arðinum af nýtingu þeirra sé skipt með réttlátum hætti.
Rammasamningur SP um loftslagsbreytingar	Að koma í veg fyrir hættulega röskun á loftslagskerfinu af mannavöldum, og tryggja þannig að matvælaframleiðslu í heiminum verði ekki stefnt í hættu og að efnahagsþróun geti haldið áfram á sjálfbæran máta.
Parísarsamkomulagið	Parísarsamkomulagið skyldar þær 195 þjóðir sem skrifuðu undir til að vinna saman að því að halda hnattrænni hlýnun af mannavöldum innan 2°C marksins, með aukamarkmið að reyna að stefna að því að halda því innan 1,5°C. Það hefur í för með sér að stöðva aukningu í losun gróðurhúsalofttegunda eins fljótt og hægt er og ná jafnvægi á milli losunar og bindingar.
Bernar-samningurinn (staðfestur 1993)	Markmið samningsins er að vernda evrópskar tegundir villtra plantna og dýra og lífsvæði þeirra.

9.7 Tengsl við aðrar áætlanir

Við vinnslu á endurskoðun aðalskipulags var tekið mið af öðrum áætlunum. Helst ber að nefna landskipulagsstefnu, rammaáætlun, samgönguáætlun, ferðamálaáætlun og náttúruminjasrá.

Sjá kafla 2 um aðrar áætlanir.

Í köflum 2.1 og 2.2 er sett fram yfirlit um hvernig Heimsmarkmið og Landsskipulag samræmast stefnu aðalskipulags.

Landsskipulagsstefna

Landsskipulagsstefna 2015-2026 öðlaðist gildi 6. mars 2016. Sveitarfélög skulu taka mið af landsskipulagsstefnu við gerð skipulagsáætlana eða breytinga á þeim og, eftir því sem við á,

samræma þær landsskipulagsstefnu innan fjögurra ára frá samþykkt hennar. Telji sveitarstjórn að ekki beri að taka mið af samþykktri landsskipulagsstefnu við gerð skipulagsáætlunar skal hún gera rökstudda grein fyrir því og skal rökstuðningurinn fylgja með tillögu að skipulagsáætlun þegar hún er send Skipulagsstofnun.

Í Landsskipulagsstefnu er sett fram stefna um hvernig stjórnvöld skuli vinna að skipulagsmálum og byggir hún á fjórum leiðarljósum:

- Að skipulag byggðar og landnotkunar stuðli að sjálfbærri þróun.
- Að skipulag byggðar og landnotkunar sé sveigjanlegt og stuðli að seiglu gagnvart samfélags og umhverfisbreytingum.
- Að skipulag byggðar og landnotkunar stuðli að lífsgæðum fólks.
- Að skipulag byggðar og landnotkunar styðji samkeppnishæfni landsins alls og einstakra landshluta.

Landsskipulagsstefnan felur í sér stefnu um eftirfarandi viðfangsefni:

- Skipulag á miðhálandi Íslands
 - Víðerni og náttúrugæði
 - Ferðapjónusta í sátt við náttúru og umhverfi
 - Samgöngur í sátt við náttúru og umhverfi
 - Sjálfbær nýting orkulinda
 - Trygg fjarskipti í sátt við náttúru og umhverfi
 - Skipulag með tilliti til náttúruvár.
- Skipulag í dreifbýli
 - Sjálfbær byggð í dreifbýli
 - Umhverfis- og menningargæði
 - Sjálfbær nýting landbúnaðarlands
 - Ferðapjónusta í sátt við náttúru og umhverfi
 - Orkumannvirki og örugg afhending raforku í sátt við náttúru og umhverfi
 - Sjálfbærar samgöngur
 - Trygg fjarskipti í sátt við umhverfið
 - Skipulag með tilliti til náttúruvár og loftslagsbreytinga
- Búsetumynstur og dreifing byggðar

- Heildstætt búsetumynstur og jafnvægi í byggðapróun
- Sjálfbært skipulag þéttbýlis
- Gæði hins byggða umhverfis
- Samkeppnishæf samfélög og atvinnulíf
- Sjálfbærar samgöngur
- Trygg fjarskipti í sátt við umhverfið
- Náttúruvá og loftslagsbreytingar
- Skipulags á haf- og landssvæðum
 - Sjálfbær nýting auðlinda
 - Skýr og skilvirk stjórnsýsla skipulagsmála
 - Svæðisbundin skipulagsgerð
- Loftslagsmiðað skipulag
 - Loftlagsvænar samgöngur
 - Loftlagsvæn byggð
 - Loftlagsvæn landnotkun
 - Byggð með viðnámsþrótt gagnvart umhverfisbreytingum
- Staðarmótun og landslagsvernd
 - Varðveisla og efling landslagsgæða og staðareinkenna
 - Landslagshönnun og mannvirki í landslagi
- Heilsuvæn byggð og landnotkun
 - Heilsuvænir ferðamátar og hreyfing í daglegu lífi
 - Fjölbreytt útvist í nánd við náttúru
 - Fjölbreytt húsnæði sem mætir þörfum ólíkra hópa
 - Heilnæmt og öruggt umhverfi
 - Tækifæri til áhrifa á mótun nærumhverfis

Í vinnu við aðalskipulag Skaftárhrepps var landsskipulagsstefna höfð til hliðsjónar og er tillaga að aðalskipulagi í samræmi við landsskipulagsstefnu. Hér á eftir er umfjöllum um hvernig aðalskipulag Skaftárhrepps er samhljóma landsskipulagsstefnu í þeim málaflokkum landsskipulagsstefnu sem tengjast Skaftárhreppi.

Stefnumið Landsskipulags	Undirmarkmið	Tengsl við Aðalskipulag Skaftárhrepps
Skipulag á miðhálandi Íslands	<p>Víðerni og náttúrugæði</p> <p>Ferðapjónusta í sátt við náttúru og umhverfi</p> <p>Samgöngur í sátt við náttúru og umhverfi</p> <p>Sjálfbær nýting orkulinda</p> <p>Trygg fjarskipti í sátt við náttúru og umhverfi</p> <p>Skipulag með tilliti til náttúruvár</p>	<p>Í stefnu sveitarfélagsins eru sett fram markmið um að skerða ekki víðerni sbr. umfjöllun um stakar framkvæmdir á landbúnaðarsvæðum í kafla 5.1.2. Í kafla 5.3. um athafna- og iðnaðarsvæði er sett fram ákvæði um að virkjanaáform skerði ekki víðerni eða óröskuð svæði.</p> <p>Sett er fram stefna um að sjálfbær ferðapjónusta verði ein af meginstoðum í atvinnulífi sveitarfélagsins þannig að ekki verði gengið á náttúruleg eða menningarsöguleg gæði svæðisins (sjá kafla 5.4).</p> <p>Í kafla 6.1 um samgöngur er sett fram stefna um að takmarka umferð um viðkvæm svæði.</p> <p>Skaftárhreppur leggu áherslu á sjálfbæra þróun samfélagsins á öllum sviðum sveitarfélagsins og að allir íbúar njóti góðs af nýtingu auðlinda þess. Sveitarfélagið mun jafnframt setja fram ákveðnar kröfur til framkvæmdaraðila um að orkuvinnsluverkefni verði með sjálfbærni að leiðarljósi og að verkefni taki tillit til áhrifa á umhverfi og landslag og að hönnun þróist í samráði við íbúa og samfélag.</p> <p>Sett er fram stefna um fjarskipti í kafla 6.2.4 þar sem m.a. er lagt til að unnið verði að því að koma á öruggu farsímasambandi á hálandinu.</p> <p>Í kafla 7.3. er sett fram stefna um íbúar sveitarfélagsins búi við öryggi m.t.t. náttúruvár. Að landnýtingu verði hagað m.t.t. náttúruvár ásamt fleiri almennum ákvæðum um náttúruvár.</p>
Skipulag í dreifbýli	<p>Sjálfbær byggð í dreifbýli</p> <p>Umhverfis- og menningargæði.</p>	<p>Í aðalskipulagi er áhersla lögð á nauðsyn þess að ræktaðu landi sem og hentugu og vel ræktanlegu landbúnaðarlandi verði ekki ráðstafað undir aðra starfsemi eða byggingar.</p>
Búsetumynstur og dreifing byggðar	<p>Heildstætt búsetumynstur og jafnvægi í byggðapróun</p> <p>Sjálfbært skipulag þéttbýlis</p> <p>Gæði hins byggða umhverfis</p> <p>Samkeppnishæf samfélög og atvinnulíf</p> <p>Sjálfbærar samgöngur</p> <p>Trygg fjarskipti í sátt við umhverfið</p>	<p>Lögð verði áhersla á að þetta byggð á Kirkjubæjarklaustri og byggja í eyður í byggðinni til að nýta land og grunnkerfi sem best og skapa heildstæðari byggð með sem stytum vegalengdum í þjónustu, með fjárhagslega hagsmuni íbúa og sveitarfélagsins í huga.</p> <p>Uppbygging íbúðarhúsnæðis verði fyrst og fremst í þéttbýlinu en í dreifbýli verði heimilt að reisa stök íbúðarhús í samræmi við stefnu um landbúnaðarsvæði sem sett er fram í kafla 5.1.</p>

	Náttúruvá og loftslagsbreytingar	<p>Sett er fram stefna um 20 mínútna bæinn í kafla 4.2.1</p> <p>Gert er ráð fyrir áframhaldandi uppbyggingu fjarskipta í sveitarfélaginu sem stuðlar að aukinni þjónustu við íbúa og styrkir atvinnustarfsemi. Áframhaldandi uppbygging háhraðanets í sveitarfélaginu.</p> <p>Í kafla 7.3. er sett fram stefna um íbúar sveitarfélagsins búi við öryggi m.t.t. náttúruvár.</p>
Skipulag á haf- og strandsvæðum	<p>Sjálfbær nýting auðlinda</p> <p>Skýr og skilvirk stjórnsýsla skipulagsmála</p> <p>Svæðisbundin skipulagsgerð.</p>	Ekki er sett fram sérstök stefna þar um.
Loftslagsmiðað skipulag	<p>Loftlagsvænar samgöngur</p> <p>Loftlagsvæn byggð</p> <p>Loftlagsvæn landnotkun</p> <p>Byggð með viðnámsþrótt gagnvart umhverfisbreytingum</p>	<p>Sett er fram sérstök stefna um orkuskipti sbr. kafla 6.2.6</p> <p>Í kafla 6.1. er talað um að stuðlað verði að notkun sjálfbærra samgöngutækja, s.s. með bættum innviðum fyrir rafvæðingu samgangna og betri og tíðari almenningssamgöngum.</p> <p>Uppbygging íbúðarhúsnæðis verði fyrst og fremst í þéttbýlinu en í dreifbýli verði heimilt að reisa stök íbúðarhús í samræmi við stefnu um landbúnaðarsvæði sem sett er fram í kafla 5.1.</p> <p>Í kafla 7.3. er sett fram stefna um íbúar sveitarfélagsins búi við öryggi m.t.t. náttúruvár</p>
Staðarmótun landslagsvernd og	<p>Varðveisla og efling landslagsgæða og staðareinkenna</p> <p>Landlagshönnun og mannvirki í landslagi</p>	Sett er t.a.m. stefna um að íbúðarbyggð í dreifbýli skal taka mið af yfirbragði sveitarinnar.
Heilsuvæn byggð og landnotkun	<p>Heilsuvænir ferðamátar og hreyfing í daglegu lífi</p> <p>Fjölbreytt útivist í nánd við náttúru</p> <p>Fjölbreytt húsnæði sem mætir þörfum ólíkra hópa</p> <p>Heilnæmt og öruggt umhverfi</p>	<p>Sett er fram stefna um 20 mínútna bæinn í kafla 4.2.1</p> <p>Að skipulag og uppbygging í samfélaginu taki tillit til og hvetji til útivistar, íþróttar- og tómstundastarfs og taki mið af ávinningi útivistar og íþróttar m.t.t. lýðheilsu og umhverfis, m.a. vegna uppeldis- og forvarnargildis og aukinnar umhverfisvitundar.</p> <p>Að nálægð við náttúruna og sérkenni svæðisins verði nýtt á sjálfbæran hátt til útivistar og heilsueflingar.</p> <p>Gert verði ráð fyrir fjölbreyttum húsagerðum og íbúðastærðum við deiliskipulagsgerð til að mæta þörfum ólíkra aldurshópa, mismunandi fjölskyldustærða og þeirra sem starfa tímabundið í Skaftárhreppi</p>

Heimsmarkmið sameinuðu þjóðanna

Heimsmarkmiðin eru 17 talsins með 169 undirmarkmið og gilda á tímabilinu 2016-2030. Markmiðin taka bæði til innanlandsmála sem og alþjóðasamstarfs á gildistímanum. Aðalsmerki Heimsmarkmiðanna er að þau eru algild og því hafa aðildarríkin skuldbundið sig til þess að vinna skipulega að innleiðingu markmiðanna bæði á innlendum og erlendum vettvangi út gildistíma þeirra. Ríkisstjórn Íslands hefur forgangsraðað 65 undirmarkmiðum við innleiðingu heimsmarkmiðanna á Íslandi, en forgangsroðunin tekur mið af stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar og endurspeglar áherslur stjórnvalda við innleiðingu markmiðanna næstu árin. Þau útiloka þó ekki að unnið verði að innleiðingu annarra markmiða, en markmiðin í heild má finna á <https://www.un.is/heimsmarkmidin/>. Í töflu hér að neðan er lýsing á því hvernig aðalskipulagið samræmist völdum heimsmarkmiðum.

Heimsmarkmið	Undirmarkmið	Tengsl við Aðalskipulag Skaftárhrepps
Markmið 4 – Menntun fyrir alla:	4.4 Eigi síðar en árið 2030 hafi ungmennum og fullorðnum með hagnýta kunnáttu fjölgað umtalsvert, þar á meðal á sviði tækni- og starfsmenntunar, til þess að geta gegnt viðeigandi störfum, fengið mannsæmandi vinnu og stundað frumkvöðlastarfsemi.	Í góðu samræmi við áherslur aðalskipulags en sett er fram stefna skóla og ákveðin verkefni sett fram við innleiðingu heimsmarkmiða í kafla 4.5.1.
Markmið 9 – Nýsköpun og uppbygging	9.1 Þróaðir verði traustir innviðir, sjálfbærir og sveigjanlegir, hvort sem er staðbundnir eða yfir landamæri, í því skyni að styðja við efnahagsþróun og velmegun þar sem lögð verði áhersla á jafnt aðgengi á viðráðanlegu verði fyrir alla. 9.4 Eigi síðar en árið 2030 verði innviðir styrktir og atvinnugreinar endurskipulagðar til að gera þær sjálfbærar, nýting auðlinda verði skilvirkari og í auknum mæli innleiði hvert og eitt land tækni og umhverfisvæna verkferla eftir getu. 9.5 Vísindarannsóknir verði eflidar og tæknigeta atvinnugreina í öllum löndum endurbætt, þar á meðal í þróunarlöndum. Eigi síðar en árið 2030 verði ýtt undir nýsköpun og fjölgað störfum við rannsóknir og þróun fyrir hverja milljón íbúa, auk þess sem útgjöld til rannsókna og þróunar hins opinbera og einkageirans verði aukin.	Í samræmi við stefnu aðalskipulags. Sett er m.a. fram stefna um nýsköpun í kafla 8 um orku og auðlindir og ákveðin verkefni við innleiðingu sett fram.
Markmið 11 - Sjálfbærar borgir og samfélög	11.A Stutt verði við jákvæð efnahags-, félags- og umhverfisleg tengsl milli þéttbýlis, þéttbýlla svæða í borgarjaðri og dreifbýlissvæða með því að styrkja áætlanir um byggðaþróun á landsvísu og innan svæða.	Í góðu samræmi við markmið aðalskipulags s.s. með stefnu um 20 mínútna bæinn í kafla 4.2.1 og verkefni við innleiðingu heimsmarkmiða sett fram þar um.
Markmið 12 – Ábyrg neysla og framleiðsla	12.2 Eigi síðar en árið 2030 verði markmiðum um sjálfbæra og	Í góðu samræmi við markmið aðalskipulags s.s í kafla 8.1 um orkuframleiðslu.

	skilvirka nýtingu náttúruauðlinda náð	
Markmið 13 Aðgerðir í loftslagsmálum	13.2 Ráðstafanir vegna loftslagsbreytinga verði að finna í landsáætlunum, stefnumótunum og skipulagi.	Í góðu samræmi við markmið aðalskipulags en víða í aðalskipulaginu er sett fram stefna um loftlagsmál s.s. í kafla 7.3.4 um loftlagsbreytingar og sjávarrof.

Vægi umhverfisáhrif

Við matið verður notast við eftirfarandi skilgreiningar á vægi:

Vægi áhrifa	Skýring
	Jákvæð áhrif á umhverfisþátt. Áhrif áætlunar á umhverfisþátt/-þætti bæta hag mikils fjölda fólks og/eða hafa jákvæð áhrif á umfangsmikið svæði. Sú breyting eða ávinningur sem hlýst af framkvæmdinni/áætluninni er oftast varanleg. Áhrifin eru oftast svæðis- eða landsbundin en geta einnig verið staðbundin.
?/0	Óveruleg eða óljós áhrif á umhverfisþátt. Áhrif áætlunar á umhverfisþátt/-þætti eru minniháttar, m.t.t. umfangs svæðis og viðkvæmni þess fyrir breytingum ásamt fjölda fólks sem verður fyrir áhrifum. Áhrifin eru í mörgum tilfellum tímabundin og að mestu afturkræf. Áhrifin eru oftast stað- eða svæðisbundin. Ekki er vitað um eðli eða umfang umhverfisáhrifa á tiltekna umhverfisþætti, m.a. vegna skorts á upplýsingum, tæknilegra annmarka eða skorts á þekkingu. Það getur verið unnt að afla upplýsinga um áhrifin með frekari rannsóknum eða markvissri vöktun.
	Neikvæð áhrif á umhverfisþátt. Áhrif áætlunar á umhverfisþátt/-þætti skerða umfangsmikið svæði og/eða svæði sem er viðkvæmt fyrir breytingum, m.a. vegna náttúrfars og fornminja, og/eða rýra hag mikils fólks. Sú breyting eða tjón sem hlýst af framkvæmdinni er oftast varanleg og yfirleitt óafturkræft. Áhrifin eru oftast á svæðis-, lands- og/eða heimsvísu en geta einnig verið staðbundin.

Öflun upplýsinga og aðferðarfræði

Við mat á umhverfisáhrifum verður sem fyrr segir unnið eftir lögum um umhverfismat áætlana nr. 105/2006 og stuðst við leiðbeiningar Skipulagsstofnunar, annars vegar um umhverfismat áætlana og hins vegar um flokkun umhverfisþátta, viðmið, einkenni og vægi umhverfisáhrifa. Framsetning verður í formi texta og/eða venslataflna.

UMHVERFISMAT

Í umhverfismati aðalskipulags Skaftárhrepps 2020-2032 eru metin áhrif eftirfarandi landnotkunar en um er að ræða breytingar á stefnumörkun frá núgildandi aðalskipulagi sem talin eru hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og þörf á að meta sérstaklega. Aðrar breytingar frá núgildandi aðalskipulagi eru ekki talin þess eðlis að nauðsynlegt sé að meta þau sérstaklega.

- Nýtt íbúðarsvæði sunnan Klausturvegar
- Nýtt athafnasvæði á Stjórnarsandi
- Virkjun Skaftárdalur
- Skógrækt í Bresti
- Verslunar- og þjónustusvæði í Hrífunesi
- Frístundabyggð í Hemrumörk
- Hátún

9.7.1 Íbúðarsvæði sunnan Klaustursvegjar

Í stefnu aðalskipulagsins er lagt upp með það að þetta byggð innan þéttbýlisins á Klaustri. Gert er ráð fyrir nýju íbúðarsvæði sunnan Klaustursvegjar fyrir allt að xxx íbúðir í blandaðri byggð í nálægð við helstu þjónustu í þéttbýlinu.

Viðfangsefni	Stefna aðalskipulags um íbúðarsvæði sunnan Klaustursvegjar		
<p>Samfélag (viðmið sjá töflu í kafla xxx)</p>	<p>Hefur stefnumörkunin áhrif á:</p> <p>Gæði þjónustu við íbúa?</p> <p>Atvinnumöguleika íbúa?</p> <p>Íbúafjölda og/eða íbúasamsetningu?</p> <p>Gæði byggðar og efnisleg verðmæti?</p> <p>Lýðheilsu s.s. aðgengi íbúa að íþrótt-, tómsunda- og útivistarsvæðum og náttúru?</p>	<p>Uppbygging íbúðarsvæðis hefur jákvæði áhrif á gæði þjónustu við íbúa. Íbúðarsvæðið er miðsvæðis í þéttbýlinu og byggir frekar undir nærþjónustu á svæðinu með auknum íbúafjölda sem fylgir uppbyggingunni. Uppbygging íbúðarsvæðis á framkvæmdatíma kallar á vinnuafli og eykur a.m.k. tímabundið atvinnustig í sveitarfélaginu.</p> <p>Gert er ráð fyrir fjölbreyttum húsagerðum sem hefur jákvæð áhrif á íbúasamsetningu á svæðinu.</p> <p>Staðsetning íbúðarsvæðis eykur gæði byggðar og styður við aukna lýðheilsu þar sem öll þjónusta er í mikilli nálægð og góðar stígatengingar og nálægð við góð útivistarsvæði og náttúru hefur jákvæð áhrif á íbúa.</p>	
<p>Náttúrufar og dýralíf</p>	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á eftirfarandi meginþætti:</p> <p>Viðkvæma náttúru eða dýralíf?</p> <p>Svæði sem teljast mikilvæg vegna líffræðilegs fjölbreytileika?</p> <p>Svæði sem teljast mikilvæg vistsvæði fugla?</p> <p>Svæði sem teljast mikilvæg búsvæði dýra/gróðurs?</p>	<p>Nýtt íbúðarsvæði við Klausturveg hefur óveruleg áhrif á náttúru- eða dýralíf. Um er að ræða að mestu mólendi og kjarr og ekki er vitað um fágætar plöntutegundir eða dýrategundir á svæðinu og um er að ræða svæði sem er algengt og hefur ekki áhrif á líffræðilegan fjölbreytileika.</p> <p>Uppbygging gæti þó haft áhrif á búsvæði fugla á svæðinu.</p>	<p>0</p>

<p>Náttúru- og menningaminjar</p> <p><i>(viðmið sjá töflu í kafla xxx)</i></p>	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á:</p> <p>Fornleifar</p> <p>Aðrar menningarminjar/-verðmæti</p> <p>Búsetu- eða menningarlandslag</p> <p>Friðlýst svæði eða önnur verndarsvæði samkvæmt lögum um náttúruvernd</p> <p>Svæði á náttúruminjasráðgjafi eða náttúruverndaráætlun</p> <p>Hverfisverndarsvæði</p>	<p>Samkvæmt aðalskráningu fornminja sem fram fór árið 2012 eru engar minjar á svæðinu. Við gerð deiliskipulags verður þó farið í deiliskráningu og því áhrif á fornleifar óljós.</p> <p>Um er að ræða áraura Skaftár og ekki sýnileg ummerki um aðrar menningarminjar, menningarverðmæti eða búsetulandslag.</p> <p>Svæðið er utan friðlýstra svæða eða svæða sem njóta annars konar verndar.</p>	<p>0/?</p>
<p>Vatn, sjór og strandlína</p>	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á eftirfarandi meginþætti:</p> <p>Vatnsverndarsvæði</p> <p>Vötn, ár og læki</p> <p>Votlendissvæði, strandsvæði eða grunnsævi</p>	<p>Nýtt íbúðarsvæði er utan vatnsverndarsvæðis og mun verða tengt veitukerfi sveitarfélagsins eða að nýttar verða blágrænar ofanvatnslausnir þannig að ofanvatn og fráveita á svæðinu mun ekki hafa áhrif á grunnvatn eða á vötn ár eða læki.</p>	<p>0</p>
<p>Landslag/ásýnd</p>	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á eftirfarandi meginþætti:</p> <p>Ásýnd/sjónræn áhrif</p> <p>Byggðamynstur</p>	<p>Íbúðarsvæði við sunnan Klaustursveggar hefur óveruleg áhrif á ásýnd og byggðamynstur. Verið er að brjóta nýtt land undir íbúðabyggð og því eru sjónræn áhrif augljós en óveruleg að því leyttinu til að um er að ræða nýja byggð innan þéttbýlis og verið að tengja saman byggðina betur og þetta. Um verður að ræða lágreist byggð með álíka þéttleika og aðliggjandi svæði og því byggðamynstur sambærilegt. Settir skilmálar í skipulagi um hámarkshæð og frágang lóða.</p>	<p>0</p>
<p>Náttúruvá/</p>	<p>Verður náttúruvá til staðar á:</p>	<p>Nýtt íbúðarsvæði er við Skaftá og því þarf að gæta að flóðahættu frá Skaftá. Ekki er talin vera önnur náttúruvá fyrir hendi.</p>	

öryggismál	<i>Nýjum byggingar-svæðum</i> <i>Núverandi byggingar-svæðum</i> <i>Megin samgöngu-æðum</i> <i>Hefur útfærsla byggðar og samgöngukerfa áhrif á umferðaröryggi</i>	Gera þarf því ráð fyrir ákveðnum gólfkóta bygginga á svæðinu sem miðast við 100 ára flóð í Skaftá.	
-------------------	---	--	--

Valkostir

Aðrir valkostir sem skoðaðir voru er nógildandi stefna aðalskipulags sem gerir ráð fyrir engri íbúðarbyggð á svæðinu og skilgreiningu landbúnaðarsvæðis. Ekki var talin þörf að meta þann kost sérstaklega í matstöflu.

Samantekt niðurstöðu

Ný íbúðarbyggð sunnan Klaustursvegjar hefur í flestum tilfellum óveruleg áhrif á þá umhverfisþætti sem til skoðunar voru. Óljós áhrif eru á fornleifar og möguleg neikvæð áhrif vegna mögulegrar hættu flóða í Skaftá.

9.7.2 Nýtt athafnasvæði á Stjórnarsandi

Í stefnu aðalskipulagsins er lagt upp með það að bæta við athafnasvæði á Stjórnarsandi í þéttbýlinu en núverandi athafnasvæði eru að verða öll uppbyggð og því þörf á að skilgreina nýtt svæði til þess að geta tekið við aukinni atvinnuuppbyggingu og þá sérstaklega grænna iðngarða með áherslu á hringrásarhagkerfi..

Viðfangsefni	Stefna aðalskipulags um athafnasvæði á Stjórnarsandi		
Samfélag <i>(viðmið sjá töflu í kafla xxx)</i>	<i>Hefur stefnumörkunin áhrif á:</i> <i>Gæði þjónustu við íbúa?</i> <i>Atvinnumöguleika íbúa?</i> <i>Íbúafjölda og/eða íbúasamsetningu?</i> <i>Gæði byggðar og efnisleg verðmæti?</i> <i>Lýðheilsu s.s. aðgengi íbúa að íþrótt-, tólmstunda- og</i>	<i>Uppbygging athafnasvæðis hefur jákvæði áhrif á gæði þjónustu við íbúa. Uppbygging á svæðinu stuðlar að bættum og fjölbreyttari atvinnutækifærum og fjölgun íbúa. Uppbygging grænna iðngarða eða annarrar atvinnuuppbyggingar í þéttbýlinu hefur jákvæð áhrif á gæði byggðar þar sem lögð verði áhersla á græna ímynd og sjálfbærni.</i>	

	<p>útivistarsvæðum og náttúru?</p>		
<p>Náttúru- og dýralíf</p>	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á eftirfarandi meginþætti:</p> <p>Viðkvæma náttúru eða dýralíf?</p> <p>Svæði sem teljast mikilvæg vegna líffræðilegs fjölbreytileika?</p> <p>Svæði sem teljast mikilvæg vistsvæði fugla?</p> <p>Svæði sem teljast mikilvæg búsvæði dýra/gróðurs?</p>	<p>Nýtt athafnasvæði á Stjórnarsandi hefur óveruleg áhrif á náttúru- eða dýralíf. Um er að ræða að túnlendi og ekki er vitað um fágætar plöntutegundir eða dýrategundir á svæðinu og um er að ræða svæði sem er algengt og hefur ekki áhrif á líffræðilegan fjölbreytileika.</p>	<p>0</p>
<p>Náttúru- og menningaminjar (viðmið sjá töflu í kafla xxx)</p>	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á:</p> <p>Fornleifar</p> <p>Aðrar menningarmínjar/-verðmæti</p> <p>Búsetu- eða menningarlandslag</p> <p>Friðlýst svæði eða önnur verndarsvæði samkvæmt lögum um náttúruvernd</p> <p>Svæði á náttúrumínjaskrá eða náttúruverndaráætlun</p> <p>Hverfisverndarsvæði</p>	<p>Ekki er vitað um minjar á svæðinu. Við gerð deiliskipulags verður farið í deiliskráningu og því áhrif á fornleifar óljós.</p> <p>Um er að ræða áraura Skaftár og ekki sýnileg ummerki um aðrar menningarmínjar, menningarverðmæti eða búsetulandslag. enda eru þetta svæði sem áður var sandur en grætt upp af bændum og Landgræðslunni.</p> <p>Svæðið er utan friðlýstra svæða eða svæða sem njóta annars konar verndar.</p>	<p>?</p>

Vatn, sjór og strandlína	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á eftirfarandi meginþætti:</p> <p>Vatnsverndarsvæði</p> <p>Vötn, ár og læki</p> <p>Votlendissvæði, strandsvæði eða grunnsævi</p>	<p>Nýtt athafnasvæði er utan vatnsverndarsvæðis og mun verða tengt veitukerfi sveitarfélagsins eða að nýttar verða blágrænar ofanvatnslausnir þannig að ofanvatn og fráveita á svæðinu mun ekki hafa áhrif á grunnvatn eða á vötn ár eða læki.</p>	<p>0</p>
Landslag/ásýnd	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á eftirfarandi meginþætti:</p> <p>Ásýnd/sjónræn áhrif</p> <p>Byggðamynstur</p>	<p>Athafnasvæði á Stjórnarsandi hefur neikvæð áhrif á ásýnd og byggðamynstur. Verið er að brjóta nýtt land undir atvinnustarfsemi og því eru sjónræn áhrif augljós. Settir eru skilmálar um frágang lóða og hámarkshæð bygginga til að lágmarka sjónræn áhrif.</p>	
Náttúruvá/öryggismál	<p>Verður náttúruvá til staðar á:</p> <p>Nýjum byggingarsvæðum</p> <p>Núverandi byggingarsvæðum</p> <p>Megin samgöngusvæðum</p> <p>Hefur útfærsla byggðar og samgöngukerfa áhrif á umferðaröryggi</p>	<p>Nýtt athafnasvæði er við Skaftá og því þarf að gæta að flóðahættu frá Skaftá. Ekki er talin vera önnur náttúruvá fyrir hendi.</p> <p>Gera þarf því ráð fyrir ákveðnum gólfkóta bygginga á svæðinu sem miðast við 100 ára flóð í Skaftá.</p>	

Valkostir

Aðrir valkostir sem skoðaðir voru er núgildandi stefna aðalskipulags sem gerir ráð fyrir skilgreiningu landbúnaðarsvæðis. Ekki var talin þörf að meta þann kost sértaklega í matstöflu.

Samantekt niðurstöðu

Nýtt athafnasvæði á Stjórnarsandi hefur í flestum tilfellum óveruleg áhrif á þá umhverfisþætti sem til skoðunar voru. Óljós áhrif eru á fornleifar og möguleg neikvæð áhrif vegna mögulegrar hættu flóða í Skaftá og neikvæð sjónræn áhrif þar sem verið er að brjóta nýtt land undir byggð.

9.7.3 Land- og skógræktarsvæði í Bresti

Í stefnu aðalskipulagsins er skilgreint nýtt skógræktarsvæði í Bresti í samstarfi við Skógræktina og Landgræðsluna. Um er að ræða xxx ha á svokölluðum Brestum sem staðsettir eru á sandorpnu hrauni í Skaftáreldum. Skógræktin í Brestum verður landgræðsluverkefni og kolefnisjöfnunarsvæði og er ætlað að auka við líffræðilega fjölbreytni og sem ávinningur m.t.t. loftslagsmála.

Viðfangsefni	Stefna aðalskipulags um Skógrækt í Brestum		
<p>Samfélag <i>(viðmið sjá töflu í kafla xxx)</i></p>	<p>Hefur stefnumörkunin áhrif á:</p> <p>Gæði þjónustu við íbúa?</p> <p>Atvinnumöguleika íbúa?</p> <p>Íbúafjölda og/eða íbúasamsetningu?</p> <p>Gæði byggðar og efnisleg verðmæti?</p> <p>Lýðheilsu s.s. aðgengi íbúa að íþrótt-, tólmstunda- og útivistarsvæðum og náttúru?</p>	<p>Skógrækt hefur jákvæði áhrif á gæði þjónustu við íbúa t.d. með fjölbreyttari atvinnutækifærum en svæðið getur líka með tíð og tíma orðið að vinsælu útivistarsvæði og stuðlað þannig að fjölbreyttari útivistarmöguleikum og bættri lýðheilsu.</p>	
<p>Náttúrufar og dýralíf</p>	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á eftirfarandi meginþætti:</p> <p>Viðkvæma náttúru eða dýralíf?</p> <p>Svæði sem teljast mikilvæg vegna líffræðilegs fjölbreytileika?</p> <p>Svæði sem teljast mikilvæg vistarsvæði fugla?</p>	<p>Skógrækt á Brestum mun hafa neikvæð áhrif á núverandi gróðurfar á svæðinu. Um er að ræða sandorpið hraun eða svokallaða eyðihraunavist. Svæðið er mjög sendið og fok af svæðinu talsvert. Ekki er vitað um fágætar plöntutegundir eða dýrategundir á svæðinu en það verður metið á öðrum stigum s.s. við tilkynningu áforma til Skipulagsstofnar eða í framkvæmdaleyfisumsókn.</p> <p>Skógræktaráformin eru talin hafa jákvæð áhrif á líffræðilegan fjölbreytileika svæðisins. Svæðið er ekki skilgreint sem mikilvægt búsvæði fugla eða dýra.</p>	 <p>0</p>

	<i>Svæði sem teljast mikilvæg búsvæði dýra/gróðurs?</i>		
Náttúru- og menningaminjar <i>(viðmið sjá töflu í kafla xxx)</i>	<i>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á:</i> <i>Fornleifar</i> <i>Aðrar menningarmínjar/-verðmæti</i> <i>Búsetu- eða menningarlandslag</i> <i>Friðlýst svæði eða önnur verndarsvæði samkvæmt lögum um náttúruvernd</i> <i>Svæði á náttúrumínjaskrá eða náttúruverndaráætlun</i> <i>Hverfisverndarsvæði</i>	<i>Ekki er vitað um minjar á svæðinu. Við gerð skógræktaráætlunar fyrir svæðið verður farið í skráningu og því áhrif á fornleifar óljós.</i> <i>Um er að ræða áraura Skaftár og ekki sýnileg ummerki um aðrar menningarmínjar, menningarverðmæti eða búsetulandslag.</i> <i>Svæðið er innan svæðis sem er á náttúrumínjaskrá eða svæði sem skilgreint er sem Skálarheiði, Rauðhóll og fleira en um er að ræða nútímahraun. Skógræktin mun eiga sér stað á mjög sandorpnu hrauni og aðgerðin frekar til þess fallin að bæta umhverfið og koma í veg fyrir fok af svæðinu sem og til stuðla að bættum loftslagsmálum.</i>	? 0
Vatn, sjór og strandlína	<i>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á eftirfarandi meginþætti:</i> <i>Vatnsverndarsvæði</i> <i>Vötn, ár og læki</i> <i>Votlendissvæði, strandsvæði eða grunnsævi</i>	<i>Skógræktin er utan vatnsverndarsvæðis en einnig hefur hún jákvæð áhrif á vatnsbúskap og grunnvatnsstöðu innan svæðisins.</i>	0
Landslag/ásýnd	<i>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á eftirfarandi meginþætti:</i> <i>Ásýnd/sjónræn áhrif</i>	<i>Skógrækt á svæðinu mun breyta ásýnd svæðisins frá sandorpnu hraunasvæði yfir í skógræktarsvæði.</i>	

	<i>Byggðamynstur</i>		
Náttúruvá/ öryggismál	<i>Verður náttúruvá til staðar á:</i> <i>Nýjum byggingar-svæðum</i> <i>Núverandi byggingar-svæðum</i> <i>Megin samgöngu-æðum</i> <i>Hefur útfærsla byggðar og samgöngukerfa áhrif á umferðaröryggi</i>	Skógrækt mun hafa jákvæð áhrif á náttúruvá. Ekki er nein byggð á svæðinu en skógræktin er til þess fallin að auka þol gagnvart náttúruvá m.t.t lofstlagsmála og einnig með bindingu jarðvegar á svæðinu.	

Valkostir

Aðrir valkostir sem skoðaðir voru er nógildandi stefna aðalskipulags sem gerir ráð fyrir skilgreiningu landbúnaðarsvæðis. Ekki var talin þörf að meta þann kost sértaklega í matstöflu en í dag er svæðið ekki nýtt til landbúnaðar.

Samantekt niðurstöðu

Skógrækt í Brestum hefur jákvæð áhrif á samfélag og náttúruvá þar sem verið er að auka við fjölbreytileika í atvinnu og auka þol gagnvart náttúruvá. Óljós eða óverleg áhrif á menningaminjar eða náttúruvernd en óljós eða neikvæð áhrif á ásýnd og náttúrufar svæðisins þar sem skógrækt mun breyta svæðinu talsvert frá núverandi ástandi.

9.7.4 Virkjun í Skaftárdal

Í stefnu aðalskipulagsins er sett stefna um 9,8 MW virkjun í Skaftá í landi Skaftárdals. Um er að ræða smávirikun samkvæmt skilgreiningu sem er tilkynningarskyld framkvæmd til Skipulagsstofnunar. Nánari umhverfisáhrif yrðu könnuð þar en á þessu stigi eru áhrifin könnuð m.t.t. þeirra upplýsinga sem til eru í tengslum við umsókn um rannsóknarleyfi. Öll helstu mannvirki virkjunar, þ.e. stíflur, veitur og stöðvarhús verða í landi Skaftárdals. Markmið virkjunar eru annars vegar að koma jörðinni í byggð með því að hefja orkubúskap ásamt því að tryggja samgöngumannvirki að Skaftárdal og hins vegar að tryggja að raforkuvinnsla nýtist til fjölbreyttrar atvinnuuppbyggingar í Skaftárhreppi ásamt auknu raforkuöryggi í Skaftárhreppi og nágrenni. Framkvæmdarsvæðið er skammt frá austurbakka Skaftár á skerjahrygg vestan við túnstæðin á Skaftárdal. Suðurmörk svæðisins eru farvegur Skaftár neðan við Hrauntanga og norðurmörkin eru Nátthagafliðir.

<i>Viðfangsefni</i>	<i>Stefna aðalskipulags um virkjun í Skaftárdal</i>		
Samfélag <i>(viðmið sjá töflu í kafla xxx)</i>	<i>Hefur stefnumörkunin áhrif á:</i> <i>Gæði þjónustu við íbúa?</i>	<i>Virkjun í Skaftárdal er talin hafa jákvæði áhrif á gæði þjónustu við íbúa t.d. með bættu raforkuöryggi á svæðinu og bætir einnig möguleika á að raforkuvinnsla nýtist í sveitarfélaginu til uppbyggingar atvinnutækifæra.</i>	

	<p>Atvinnumöguleika íbúa?</p> <p>Íbúafjöldi og/eða íbúasamsetningu?</p> <p>Gæði byggðar og efnisleg verðmæti?</p> <p>Lýðheilsu s.s. aðgengi íbúa að íþrótt-, tómstunda- og útivistarsvæðum og náttúru?</p>		
<p>Náttúrufar og dýralíf</p>	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á eftirfarandi meginþætti:</p> <p>Viðkvæma náttúru eða dýralíf?</p> <p>Svæði sem teljast mikilvæg vegna líffræðilegs fjölbreytileika?</p> <p>Svæði sem teljast mikilvæg vistsvæði fugla?</p> <p>Svæði sem teljast mikilvæg búsvæði dýra/gróðurs?</p>	<p>Um er að ræða rennslisvirkjun án miðlunarólóns. Möguleg áhrif á dýralíf eru mestmegnis bundin við ána sjálfa og líffræði hennar s.s. mögulegt áhrif á vatnsrennsli og dýralíf í ánni. Á framkvæmdatíma þarf mögulega að fjarlægja tré innan framkvæmdasvæðisins sem plantað hefur verið á vegum Skógræktar Íslands (Suðurlandskógur) en þeim verður plantað aftur í lok verks. Óveruleg eða óljós áhrif á líffræðilegan fjölbreytileika eða á mikilvæg búsvæði fugla eða dýra.</p>	 <p>0</p>
<p>Náttúru- og menningaminjar (viðmið sjá töflu í kafla xxx)</p>	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á:</p> <p>Fornleifar</p> <p>Aðrar menningarmínjar/-verðmæti</p> <p>Búsetu- eða menningarlandslag</p> <p>Friðlýst svæði eða önnur verndarsvæði samkvæmt lögum um náttúruvernd</p>	<p>Fornleifaskráning fór fram á jörðinni Skaftárdal árið 2005 og mun fyrirhuguð virkjun ekki hafa áhrif á fornleifar á svæðinu en þetta veður skoðað nánar í málsmeðferð umhverfismats sem og við gerð deiliskipulags fyrir svæðið.</p> <p>Virkjunarsvæðið er í Skaftá sem er í Skaftáreldarhrauni sem nýtur sérstakrar verndar skv. 61. grein laga um náttúruvernd nr. 60/2013. Um er að ræða rennslisvirkjun án miðlunarólóns og áhrifin því talin vera óveruleg á verndina.</p>	<p>0</p>

	<p>Svæði á náttúruminjasrá eða náttúruverndaráætlun</p> <p>Hverfisverndarsvæði</p>		
Vatn, sjór og strandlína	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á eftirfarandi meginþætti:</p> <p>Vatnsverndarsvæði</p> <p>Vötn, ár og læki</p> <p>Votlendissvæði, strandsvæði eða grunnsævi</p>	Skógræktin er utan vatnsverndarsvæðis en einnig getur haft möguleg óljós eða neikvæð áhrif á vatnsbúskap árinna.	0/?
Landslag/ásýnd	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á eftirfarandi meginþætti:</p> <p>Ásýnd/sjónræn áhrif</p> <p>Byggðamynstur</p>	Óveruleg áhrif á landslag eða ásýnd þar sem um er að ræða umfangsítill mannvirki, stöðvarhús og stíflu en ekkert miðlunarlón.	0
Náttúruvá/öryggismál	<p>Verður náttúruvá til staðar á:</p> <p>Nýjum byggingarsvæðum</p> <p>Núverandi byggingarsvæðum</p> <p>Megin samgönguæðum</p> <p>Hefur útfærsla byggðar og samgöngukerfa áhrif á umferðaröryggi</p>	Virkjun í Skaftá er talin hafa óveruleg áhrif á þá þætti og matsspurningar sem liggja til grundvallar.	0

Valkostir

Aðrir valkostir sem skoðaðir voru er nógildandi stefna aðalskipulags sem gerir ráð fyrir skilgreiningu landbúnaðarsvæðis. Ekki var talin þörf að meta þann kost sérstaklega í matstöflu en einnig útfærsluatriði virkjunarsem breyta litlu varðandi umhverfisáhrif þeirrar stefnu sem sett er fram í aðalskipulagi.

Samantekt niðurstöðu

9,8 MW virkjun í er talin hafa jákvæð áhrif á samfélagslega þætti t.d. með bættu raforkuöryggi í sveitarfélaginu. Óveruleg áhrif á náttúru- og menningaminjar. Landslag og ásynd og náttúruvá. Óljós eða óveruleg áhrif á vatnafar en óveruleg eða neikvæð áhrif á náttúrfar og dýralíf.

9.7.5 Virkjun í Hnútu

Í stefnu aðalskipulagsins er sett stefna um 9,3 MW virkjun í Hverfisfljóti. Virkjunin verður rennslisvirkjun sem felur í sér að um ekkert miðlunarlón verður að ræða. Framkvæmdin felur í sér gerð stíflu þvert yfir Hverfisfljótið sem beinir rennsli vatnsins að inntaksmannvirki. Þaðan fer vatnið inn í þrýstipípu sem leiðir vatnið niður í stöðvarhús virkjunarinnar. Áætluð fallhæð er um 116 metrar. Frárennslisskurði verður svo komið fyrir sem mun liggja frá stöðvarhúsi og að árfarvegi þar sem vatni sem búið er að nýta til virkjunar verður aftur hleypt í farveg árinna. Hverfisfljót er jökulá með miklar árstíðarbundnar sveiflur í rennsli. Að sumarlagi við leysingar er mikill aurburður í Hverfisfljóti en að vetrarlagi er vatnið næstum tært. Áætlað er að um 9,5 m³/s af rennsli árinna verði virkjað og mun það vatn sem ekki nýtist til virkjunar falla yfir stífluna og renna áfram niður núverandi árfarveg. Sú verður raunin meirihluta ársins.

Fyrirhuguð framkvæmd felur einnig í sér lagningu aðkomuvegar með einni brú frá heimreið við Dalshöfða að stöðvarhúsi og gerð slóðar meðfram þrýstipípu frá stöðvarhúsi og upp að stíflu. Að auki er gert ráð fyrir að jarðstrengur verði lagður í meðfram aðkomuvegi. Við gerð deiliskipulags verður til viðbótar þessara framkvæmdaþátta skoðað hvort forsendur séu fyrir því að setja skilmála um aðstöðu fyrir ferðamenn og gesti við Lambhagafossa, svo sem göngustíga, göngubrú og/eða útsýnispalla.

Efni sem þarf til mannvirkjagerðar er að mestu steypuefni í stíflu og yfirfall, stöðvarhús og inntaksmannvirki. Steypuefni þarf að flytja að framkvæmdasvæðinu úr opnum steypuefnisnámmum á svæðinu. Að auki þarf malarfyllingu í aðkomuveg og slóðir og stefnt er að því að nýta afmarkað efnistöku svæði í nálægð við fyrirhugaðan aðkomuveg til efnistöku í vegi.

Viðfangsefni	Stefna aðalskipulags um virkjun Hnútu		
<p>Samfélag</p> <p><i>(viðmið sjá töflu í kafla xxx)</i></p>	<p>Hefur stefnumörkunin áhrif á:</p> <p>Gæði þjónustu við íbúa?</p> <p>Atvinnumöguleika íbúa?</p> <p>Íbúafjölda og/eða íbúasamsetningu?</p> <p>Gæði byggðar og efnisleg verðmæti?</p> <p>Lýðheilsu s.s. aðgengi íbúa að íþrótt-, tómsunda- og útivistarsvæðum og náttúru?</p>	<p>Uppbygging á framkvæmdatíma getur haft jákvæð áhrif í för með sér sem eru þó tímabundi við framkvæmdatíma. Jákvæð áhrif á íbúabróun til lengri tíma og jákvæð áhrif á raforkuöryggi.</p> <p>Skipulagsbreytingin og framkvæmdin sem hún innifelur hefur áhrif á umfangsmikið svæði sem í dag er að langmestu leyti óraskað og mun ásynd þess taka verulegum breytingum með tilkomu virkjunarinnar. Með tilkomu nýs vegar batnar aðgengi að svæðinu miðað við núverandi aðstæður en einkenni og yfirbragð svæðisins mun jafnframt verða annað.</p>	

<p>Náttúrufar og dýralíf</p>	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á eftirfarandi meginþætti:</p> <p>Viðkvæma náttúru eða dýralíf?</p> <p>Svæði sem teljast mikilvæg vegna líffræðilegs fjölbreytileika?</p> <p>Svæði sem teljast mikilvæg vistsvæði fugla?</p> <p>Svæði sem teljast mikilvæg búsvæði dýra/gróðurs?</p>	<p>Neikvæð áhrif á gróður verði vegna skerðingar á mosabreiðum sem þekja Skaftáreldahraun. En um 5 km allt að 10 m breiður samfelldur kafli í hrauninu verður fyrir raski vegna aðkomuvegar. Þá verður töluvert rask á gras- og lyngmóum í hlíðinni ofan stöðvarhússins. En sú hlíð og leiðin millistöðvarhúss og inntaks mun verða raskað á allt að 25 metra breiðu belti á allt að 2 km löngu svæði. Stærstur hlutur þess verður græddur upp að nýju í lok framkvæmda en eftir stendur varanlegt rask vegna vegslóðar að stíflu.</p> <p>Neikvæð áhrif á fuglalíf verður á framkvæmdatíma. Það sé því æskilegt að halda framkvæmdum utan viðkvæmasta tíma, frá maí fram í byrjun júlí líkt og fram kemur í matsskýrslu. Þegar fram líða stundir og frágangi er lokið muni fuglar geta nýtt svæðið að mestu leyti með sama hætti og áður. Áhrifin þó tímabundin en varanlegu áhrifin á landi séu ekki á svæði þar sem fuglalíf er auðugt og verði því óveruleg.</p> <p>Áhrif á vatnalíf t.a.m. fiska verða óveruleg þar sem áin er ekki fiskgeng á þessum kafla en sumarið er sá tími þegar mestar líkur eru til að fólk komi til að skoða þá.</p>	<p></p> <p>0</p>
<p>Náttúru- og menningaminjar</p> <p>(viðmið sjá töflu í kafla xxx)</p>	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á:</p> <p>Fornleifar</p> <p>Aðrar menningarmínjar/-verðmæti</p> <p>Búsetu- eða menningarlandslag</p> <p>Friðlýst svæði eða önnur verndarsvæði samkvæmt lögum um náttúruvernd</p> <p>Svæði á náttúrumínjaskrá eða náttúruverndaráætlun</p> <p>Hverfisverndarsvæði</p>	<p>Áhrif á fornleifar verði staðbundin og óveruleg. Brýnt er að afmarka réttina við Hverfisfljót og kanna garða við Dalshöfða með greftri. Niðurstöðu þeirra athugunar þarf síðan að bera undir Minjastofnun Íslands.</p> <p>Fyrir liggur að 5 km löng og um 6 m breiður vegur mun liggja meðfram farvegi Hverfisfljóts og ásamt stöðvarhúsi hafa í för neikvæð áhrif á Skaftáreldahrauni en heildarbreidd raskaðs svæðis er 10 m. Eldhraun njóta sérstakrar verndar skv. ákvæðum náttúruverndarlaga auk þess sem þau falla undir verndarmarkmið laganna um jarðmyndanir sem beri að vernda og eru sérstakar eða einstakar á lands- eða heimsvísu. Breytingin sem felur í sér framkvæmdir sem eru fyrirhugaðar innan Kötlu jarðvangs hefur neikvæð áhrif á verndargildi Kötlu jarðvangs sem var fyrsta íslenska svæðið sem hlaut viðurkenningu UNESCO sem jarðvangur (Global Geopark). Aðalskipulagsbreytingin og þeir framkvæmdaþættir sem nýtt iðnaðarsvæði felur í sér hefur neikvæð áhrif á Núpahraun vegna rasks en það nýtur líkt og Skaftáreldahraun verndar samkvæmt lögum um náttúruvernd.</p>	<p>0</p> <p></p>
<p>Vatn, sjór og strandlína</p>	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á</p>	<p>Áhrif á vatnafar felast fyrst og fremst í skertu rennsli á þeim hluta Hverfisfljóts sem verður virkjaður. Ekki er að vænta áhrifa vegna vatnssöfnunar eða breytingu á grunnvatni og uppsprettum þar sem gert er ráð fyrir rennslisvirkjun án miðlunar. Skert rennsli verður á u.þ.b. 2,5 km kafla frá stíflu að</p>	<p>0</p>

	<p><i>eftirfarandi meginþætti:</i></p> <p><i>Vatnsverndarsvæði</i></p> <p><i>Vötn, ár og læki</i></p> <p><i>Votlendissvæði, strandsvæði eða grunnsævi</i></p>	<p>frárennslisskurði stöðvarhúss. Þar verður veruleg breyting á rennsli frá því seinni hluta desember og fram í maí. Ástæða þessa er hversu lítil munur er á virkjuðu og náttúrulegu rennsli á þessum tíma árs sem gerir það að verkum að mest allt ofangreint tímabil mun rennsli á þessum kafla verða hverfandi. Á þessum kafla eru Lambhagafossar og njóta fossar og nánasta umhverfi þeirra sérstakrar verndar samkvæmt 61. gr. náttúruverndarlaga. Forðast ber að raska fossum nema brýna nauðsyn beri til. Yfir sumarmánuðina og fram á haust er rennsli árinna margfalt á við virkjað rennsli og verða áhrif virkjunar á vatnafar yfir það tímabil óveruleg m.a. á Lambhagafossa. Áhrif virkjunarinnar á vatnafar eru staðbundin og að mestu leyti bundin við fyrstu fjóra mánuði ársins.</p>	
Landslag/ásýnd	<p><i>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á eftirfarandi meginþætti:</i></p> <p><i>Ásýnd/sjónræn áhrif</i></p> <p><i>Byggðamynstur</i></p>	<p>Skipulagsbreytingin og framkvæmdin sem hún innifelur kemur til með að skerða óbyggð víðerni þar sem mannvirki verði að mestu leyti ofan og utan hins byggða láglandis og munu að hluta skerða víðerni innan hálandislínu. Neikvæð áhrif á sérstæða landslagsheild og ásýnd óraskaðs svæðis verður raskað vegna vegar, skurða, stíflu, stöðvarhúss og fleiri mannvirkja auk þess sem hluta ársins verða talsverðar ásýndarbreytingar á svæðinu vegna skerts rennslis á 2,5 km kafla. Virkjanasvæðið mun þannig taka á sig yfirbragð iðnaðarsvæðis að framkvæmdum loknum. Að einhverju leyti er unnt að draga úr sýnileika mannvirkja með markvissum frágangi og hönnun mannvirkja.</p>	
Náttúruvá/öryggismál	<p><i>Verður náttúruvá til staðar á:</i></p> <p><i>Nýjum byggingarsvæðum</i></p> <p><i>Núverandi byggingarsvæðum</i></p> <p><i>Megin samgönguvæðum</i></p> <p><i>Hefur útfærsla byggðar og samgöngukerfa áhrif á umferðaröryggi</i></p>	<p>Virkiun í Skaftá er talin hafa óveruleg áhrif á þá þætti og matsspurningar sem liggja til grundvallar.</p>	0

Samantekt niðurstöðu

Stefna aðalskipulags um stækkun verslunar- og þjónustusvæðis í Hrífunesi er talin hafa jákvæð áhrif á samfélag. Óveruleg áhrif á náttúru- og menningaminjar, vatnafar og náttúruvá og öryggismál. Neikvæð eða óveruleg áhrif á náttúrfar og dýralíf og landslag og ásýnd.

9.7.6 Ný frístundabyggð í Hemrumörk

Í stefnu aðalskipulagsins er sett stefna um frístundabyggð í Hemruhlíð í landi Hemrumarkar. Um er að ræða u.þ.b. 130 ha svæði þar sem gert er ráð fyrir samtals 30 lóðum sem verða á bilinu 0,5-1,5 ha að stærð. Á svæðinu eru nú nokkur frístundahús.

Viðfangsefni	Stefna aðalskipulags um frístundabyggð í landi Hemrumarkar		
<p>Samfélag <i>(viðmið sjá töflu í kafla xxx)</i></p>	<p>Hefur stefnumörkunin áhrif á:</p> <p>Gæði þjónustu við íbúa?</p> <p>Atvinnumöguleika íbúa?</p> <p>Íbúafjölda og/eða íbúasamsetningu?</p> <p>Gæði byggðar og efnisleg verðmæti?</p> <p>Lýðheilsu s.s. aðgengi íbúa að íþrótt-, tómsunda- og útivistarsvæðum og náttúru?</p>	<p>Stefna um frístundabyggð í landi Hemrumarkar er talin hafa jákvæð áhrif á samfélagslega þætti og svarar eftirspurn eftir lóðum undir frístundabyggð á svæðinu. Hefur einnig jákvæð áhrif á þjónustu í sveitarfélaginu þar sem dvalargestir sækja mögulega í þjónustu í byggð hvort sem matvöru eða affreygingu.</p>	
<p>Náttúrufar og dýralíf</p>	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á eftirfarandi meginþætti:</p> <p>Viðkvæma náttúru eða dýralíf?</p> <p>Svæði sem teljast mikilvæg vegna líffræðilegs fjölbreytileika?</p> <p>Svæði sem teljast mikilvæg vistsvæði fugla?</p> <p>Svæði sem teljast mikilvæg búsvæði dýra/gróðurs?</p>	<p>Frístundasvæðið er staðsett í birkikjarri og hefur því uppbygging frístundabyggðar neikvæð áhrif á birki en varanleg skógareyðing sem tekur til 0,5 ha svæðis er tilkynningarskyld til Skipulagsstofnunar. Með því að stuðla að nýplöntun annars staðar til samræmis við það sem eytt verður er hægt að koma til móts við neikvæð áhrif.</p> <p>Frístundabyggð getur haft neikvæð áhrif á dýralíf á svæðinu með aukinni umferð, athafnir og framkvæmdir innan svæðisins. Ekki er vitað um mikilvæg vistsvæði fugla eða mikilvæg búsvæði dýra eða gróðurs á svæðinu.</p>	 <p>0</p>
<p>Náttúru- og menningaminjar</p>	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag</p>	<p>Óljós áhrif á fornleifar eða aðrar menningarmínjar þar sem skráning hefur ekki farið fram.</p>	<p>?</p>

<p>(viðmið sjá töflu í kafla xxx)</p>	<p>samgöngu- og veitukerfa áhrif á:</p> <p>Fornleifar</p> <p>Aðrar menningarminjar/-verðmæti</p> <p>Búsetu- eða menningarlandslag</p> <p>Friðlýst svæði eða önnur verndarsvæði samkvæmt lögum um náttúruvernd</p> <p>Svæði á náttúruminjaskrá eða náttúruverndaráætlun</p> <p>Hverfisverndarsvæði</p>		
<p>Vatn, sjór og strandlína</p>	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á eftirfarandi meginþætti:</p> <p>Vatnsverndarsvæði</p> <p>Vötn, ár og læki</p> <p>Votlendissvæði, strandsvæði eða grunnsævi</p>	<p>Óveruleg áhrif á vatn, sjó og strandlínu, engin vatnsverndarsvæði eru í nágrenninu og fráveitu verður í samræmi við lög og reglugerðir þar að lútandi og áhrif á aðra þætti sem til skoðunar eru talin óveruleg.</p>	<p>0</p>
<p>Landslag/ásýnd</p>	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á eftirfarandi meginþætti:</p> <p>Ásýnd/sjónræn áhrif</p> <p>Byggðamynstur</p>	<p>Óveruleg eða neikvæð áhrif á landslag eða ásýnd þar sem um er að ræða óbyggt svæði í dag sem mun breytast með uppbyggingu nýrra mannvirkja og breyta því talsvert byggðamynstri sem einkennist í dag af núverandi lanbúnaðarmannvirkjum og stöku frístundahúsum.</p>	<p>0</p>
<p>Náttúruvá/öryggismál</p>	<p>Verður náttúruvá til staðar á:</p> <p>Nýjum byggingar-svæðum</p>	<p>Umferð um Hrífunesveg mun aukast talsvert með aukinni uppbyggingu frístundahúsa svæðinu og einnig með uppbyggingu annarra frístundahúsa í landi Hrífunes en aukningin ekki talin hafa umtalsverð umhverfisáhrif í för með sér.</p>	<p>0</p>

	<i>Núverandi byggingar- svæðum</i> <i>Megin samgöngu- æðum</i> <i>Hefur útfærsla byggðar og samgöngukerfa áhrif á umferðaröryggi</i>	Óveruleg á aðra þætti sem til skoðunar eru.	
--	--	---	--

Valkostir

Aðrir valkostir sem skoðaðir voru er nógildandi stefna aðalskipulags sem gerir ráð fyrir skilgreiningu landbúnaðarsvæðis. Ekki var talin þörf að meta þann kost sértaklega í matstöflu.

Samantekt niðurstöðu

Stefna aðalskipulags um stækkun verslunar- og þjónustusvæðis í landi Hemrumarkar er talin hafa jákvæð áhrif á samfélag. Óveruleg áhrif á vatnafar og náttúrvá og öryggismál. Möguleg neikvæð eða óveruleg áhrif á náttúrfar og dýralíf og landslag og ásýnd.

9.7.7 Verslunar- og þjónustusvæði í Hátúni

Í stefnu aðalskipulagsins er sett stefna um frístundabyggð 35 ha svæði í Hátúni þar sem fyrirhugað er að koma upp aðstöðu fyrir ferðamenn í litlum gistihúsum sem standa munu í nokkrum þyrpingum Markmiðið er að skapa sérstæða gistimöguleika í einstakri náttúru þar sem áhersla er lögð á staðsetningu í landslagi og útlit húsa. Einnig er áhersla lögð á vetrarferðamennsku, þannig að svæðið verði nýtt allan ársins hring en afþreying á staðnum miðast við allar árstíðir. Um er að ræða svæði sem staðsett er í Landbrotshólum sem er stærsta samfellda gervigígasvæði landsins. Fyrirhuguð uppbygging fer þó ekki inná það ósnortna svæði og uppbyggingu komið fyrir á stöðum sem þykja vera innan þess mannvirkjabeltis sem skapast hefur á svæðinu á undanförunum áratugum þar sem finna má ræktuð lönd og sumarhúsabyggð. Þrír kostir voru til skoðunar en í stefnu aðalskipulags er horft til kostar A1, sjá umfjöllun um valkosti hér að neðan.

<i>Viðfangsefni</i>	<i>Stefna aðalskipulags um verslunar- og þjónustusvæði í Hátúni</i>
---------------------	---

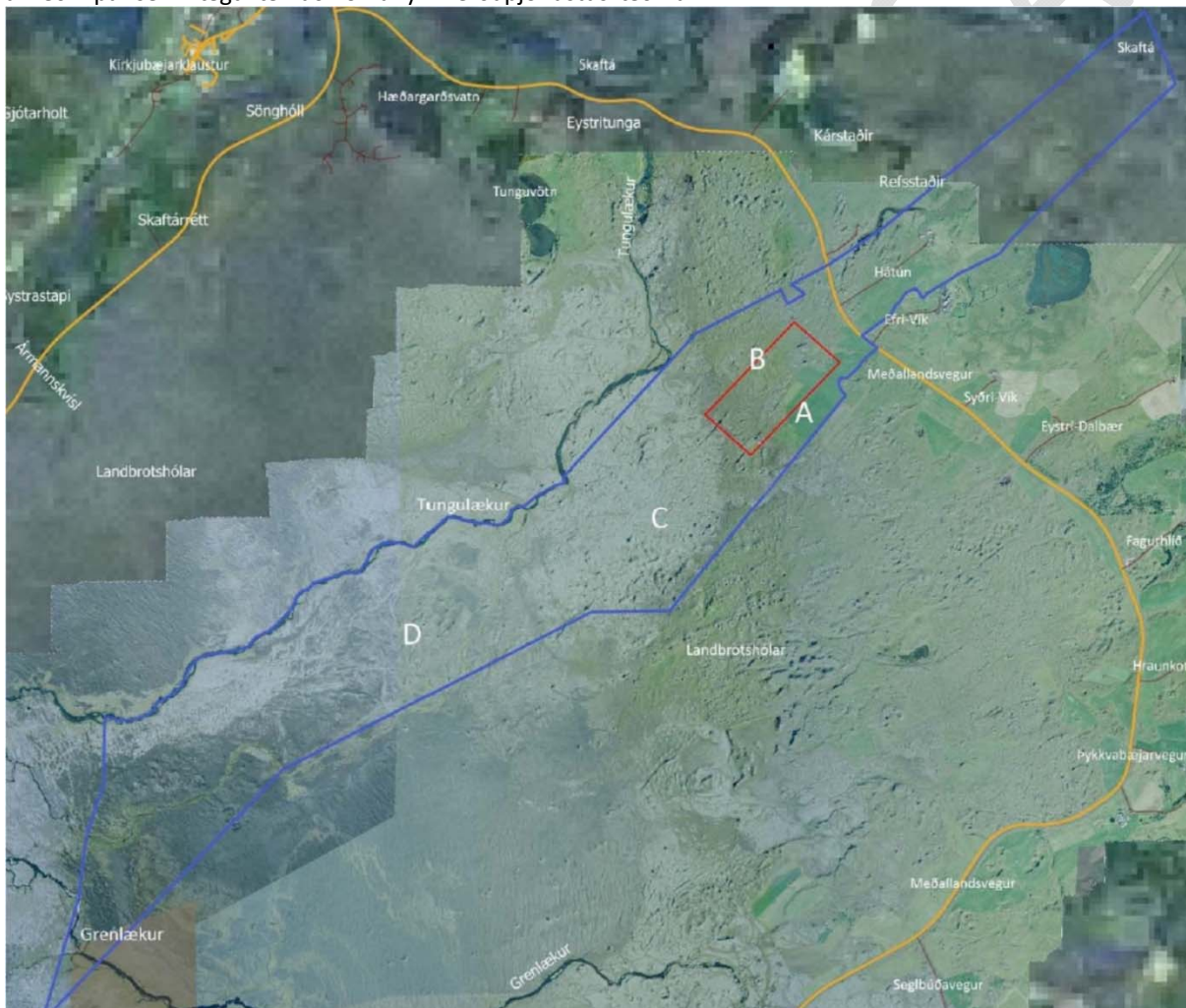
<p>Samfélag</p> <p>(viðmið sjá töflu í kafla xxx)</p>	<p>Hefur stefnumörkunin áhrif á:</p> <p>Gæði þjónustu við íbúa?</p> <p>Atvinnumöguleika íbúa?</p> <p>Íbúafjölda og/eða íbúasamsetningu?</p> <p>Gæði byggðar og efnisleg verðmæti?</p> <p>Lýðheilsu s.s. aðgengi íbúa að íþrótt-, tómstunda- og útivistarsvæðum og náttúru?</p>	<p>Stefna aðalskipulags um uppbyggingu ferðaþjónustusvæðis er talin hafa óveruleg eða jákvæð áhrif á þær matsspurningar sem liggja að baki áhrifa á samfélagslega þætti. Verið er að stuðla að aukinni fjölbreytni atvinnutækifæra en umfangið er frekar lítið þannig að áhrifin á aðra þætti eru talin óveruleg.</p>	
<p>Náttúrufar og dýralíf</p>	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á eftirfarandi meginþætti:</p> <p>Viðkvæma náttúru eða dýralíf?</p> <p>Svæði sem teljast mikilvæg vegna líffræðilegs fjölbreytileika?</p> <p>Svæði sem teljast mikilvæg vistsvæði fugla?</p> <p>Svæði sem teljast mikilvæg búsvæði dýra/gróðurs?</p>	<p>Svæðið er staðsett í jaðri Landbrótshóla og á svæði sem þegar hefur verið raskað með vega- eða slóðagerð. Gróðurfar svæðisins einkennist af hraunlendi þá annað hvort mosahraunvist eða lynghraunavist. Á hluta svæðisins má einnig finna tún í rækt. Svæðið er staðsett innan svæðis sem skilgreint er mikilvægt fuglasvæði, Landbrot-Meðalland. Uppbygging getur því haft möguleg neikvæð á náttúrfar og dýralíf.</p>	
<p>Náttúru- og menningaminjar</p> <p>(viðmið sjá töflu í kafla xxx)</p>	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á:</p> <p>Fornleifar</p>	<p>Óljós áhrif á fornleifar eða aðrar menningarmínjar þar sem skráning hefur ekki farið fram.</p> <p>Svæðið nýtur verndar skv. 61. grein laga um náttúruvernd nr. 60/2013 en fyrirhuguð uppbygging er staðsett innan þess svæðis sem skilgreint er sem Landbrótshólar.</p> <p>Óveruleg áhrif á aðrar matsspurningar.</p>	 0

	<p>Aðrar menningarminjar/-verðmæti</p> <p>Búsetu- eða menningarlandslag</p> <p>Friðlýst svæði eða önnur verndarsvæði samkvæmt lögum um náttúruvernd</p> <p>Svæði á náttúruminjasrá eða náttúruverndaráætlun</p> <p>Hverfisverndarsvæði</p>		
Vatn, sjór og strandlína	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á eftirfarandi meginþætti:</p> <p>Vatnsverndarsvæði</p> <p>Vötn, ár og læki</p> <p>Votlendissvæði, strandsvæði eða grunnsævi</p>	Óveruleg áhrif á vatn, sjó og strandlínu, engin vatnsverndarsvæði eru í nágrenninu og fráveitu verður í samræmi við lög og reglugerðir þar að lútandi og áhrif á aðra þætti sem til skoðunar eru talin óveruleg.	0
Landslag/ásýnd	<p>Hefur þróun byggðar, atvinnusvæða og fyrirkomulag samgöngu- og veitukerfa áhrif á eftirfarandi meginþætti:</p> <p>Ásýnd/sjónræn áhrif</p> <p>Byggðamynstur</p>	Neikvæð áhrif á landslag eða ásýnd þar sem um er að ræða óbyggt svæði í dag sem mun breytast með uppbyggingu nýrra mannvirkja og breyta því landslagi sem einkennist í dag. Svæðið er þó staðsett á svæði sem nú þegar er raskað af vegagerð og slóðum sem og túnrækt.	
Náttúruvá/öryggismál	<p>Verður náttúruvá til staðar á:</p> <p>Nýjum byggingarsvæðum</p> <p>Núverandi byggingarsvæðum</p>	<p>Umferð um Meðallandsveg mun aukast talsvert með aukinni uppbyggingu ferðaþjónustusvæði en aukningin ekki talin hafa umtalsverð umhverfisáhrif í för með sér.</p> <p>Óveruleg á aðra þætti sem til skoðunar eru.</p>	0

	Megin samgöngu-æðum		
	Hefur útfærsla byggðar og samgöngukerfa áhrif á umferðaröryggi		

Valkostir

Aðrir valkostir sem skoðaðir voru er núgildandi stefna aðalskipulags sem gerir ráð fyrir skilgreiningu landbúnaðarsvæðis. Ekki var talin þörf að meta þann kost sértaklega í matstöflu. Aðrir kostur sem skoðaðir voru var mismunandi staðsetning ferðabjónustusvæðis á afmörkuðu svæði innan Landbrotshóla. Við vinnslu deiliskipulags var búið að greina landslag og náttúrfar jarðarinnar Hátúns og út frá þeirri greiningu staðsetning ákveðin þar sem hægt væri að koma fyrir ferðabjónustusvæðinu.

Mynd 19. Yfirlitsmynd yfir Hátún (blá lína). Rauð lína sýnir afmörkun fyrirhugaðs ferðabjónustusvæðis.

Gerð var að lokum greining á svæði A og B. Sérstök áhersla var lögð á að takmarka sýn til nálægra bygginga með því að velja staðsetningu út frá hólum og landslagi. Með því að halda sig innan mannvirkjabeltis vestan Meðallandsvegur, er reynt að sameina alla þessa þætti.

Mynd 20. Valkostir sem voru til skoðunar.

Kostur A1: Kostir: gistihluti utan ásýndar aðliggjand byggðar, slétt land f. hús, nálægð við náttúruupplifun, möguleiki að koma bílastæðum fyrir á túni með landmótun svo þau verði lítið sýnileg, þétting byggðar möguleg, minna rask, þjónustukjarni miðlægur, nýtir núv. vegslóða og stutt aðkoma. Gallar: bílastæðahluti í ásýnd frá núv. byggð, slétt landslag einsleitt, vegalengd frá aðkomu

(bílastæðum) að gistihúsum lengist, kostnaður við landmótun bílastæða, lítið pláss til stækkunar.

Kostur A2: Kostir: Að mestum hluta utan ásýndar aðliggjandi byggðar, mikil nálægð við náttúru, gistihús í lítilli ásýnd hvers annars, meira næði, þjónustukjarni miðlægur.

Gallar: Óslétt landslag fyrir hús sem kallar á dreifari byggð, mjög langur aðkomuvegur.

Kostur B1: Kostir: gistihluti að stærstum hluta utan ásýndar aðliggjand byggðar, sléttlendi, nálægð við náttúru, þjónustukjarni getur verið miðlægur, nýtir núv. vegslóða og stutt aðkoma.

Gallar: Þétting byggðar mikil, lítið pláss til stækkunar, í nálægð við Tungulæk, uppræta þarf lúþínu á svæðinu, minna næði v/ nálægðar við þjóðveg, raskað svæði v/ slóða og girðinga

Samantekt niðurstöðu

Stefna aðalskipulags um verslunar og þjónustusvæði í landi Hátúns talin hafa jákvæð áhrif á samfélag. Möguleg neikvæð áhrif á landslag og ásýnd, náttúrufer og dýralíf, óveruleg, óljós eða neikvæð áhrif á náttúru- og menningaminjar og óveruleg áhrif á náttúruvá og öryggismál og vatn, sjó og strandlínu. menningaÓveruleg áhrif náttúruá vatnafar og náttúruvá og öryggismál. Möguleg neikvæð eða óveruleg áhrif á náttúrufer og dýralíf og landslag og ásýnd.

9.1 Mótvægisáðgerðir og vöktun

Lagðar eru til sérstakar mótvægisáðgerðir eða vöktun m.t.t. umhverfisáhrifa varðandi efnistöku, skógareyðingu náttúrlegra birkskóga (sjá skilmála um frístundabyggð í landi Hemrumarkar).

9.1 Matsferli og samráðsaðilar

Um matsferli og samráð má lesa í greinargerð aðalskipulags.

10 Heimildaskrá

Alþingi Íslands. (2006). Lög um umhverfismat áætlaða nr. 105/2006. Retrieved from <http://www.althingi.is/lagas/nuna/2006105.html>

Alþingi Íslands. (2010). Skipulagslög nr. 123/2010. Retrieved from <http://www.reglugerd.is/interpro/dkm/WebGuard.nsf/key2/090-2013>

Alþingi Íslands. (2015a). Reglugerð um (1.) breytingu á reglugerð nr. 660/2015 um mat á umhverfisáhrifum., (713), 20–23.

Alþingi Íslands. (2015b). Reglugerð um mat á umhverfisáhrifum nr. 660/2015, (660). Alþingi Íslands. (2015c). Tillaga til þingsályktunar um landsskipulagsstefnu 2015-2026. Retrieved from <http://www.althingi.is/altext/144/s/1163.html>

Drög að samgönguáætlun 2019-2033. Stefna í samgöngum. Samgönguráð - Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið.

Ferðamálastofa (2017). Ferðapjónusta á Íslandi í tölum

Hagstofa Íslands. Mannfjöldi eftir þéttbýlisstöðum, aldri og kyni 2011-2018. Hagstofa Íslands. Retrieved from http://px.hagstofa.is/pxis/pxweb/is/lbuar/lbuar__mannfjoldi__2_byggdir__Byggdakjarnar/MAN03105.px/

Skrá um friðlýstar fornleifar, 1. útgáfu, 1990. Fornleifanefnd

Emmanuel P. Pagneux ; Roberts, Matthew James ; Matthías Ásgeir Jónsson ; Tinna Þórarinsdóttir ; Bogi Brynjar Björnsson ; Davíð Egilson . Hættumat vegna jökulhlaupa í Skaftá : hermun flóðasviðsmynda. Veðurstofa Íslands, 2018.

Ferðamálastofa (2017). Ferðapjónusta á Íslandi í tölum

Hagstofa Íslands. Mannfjöldi eftir þéttbýlisstöðum, aldri og kyni 2011-2018. Hagstofa Íslands. Retrieved from http://px.hagstofa.is/pxis/pxweb/is/lbuar/lbuar__mannfjoldi__2_byggdir__Byggdakjarnar/MAN03105.px/

Tillaga að viðauka við landskipulagsstefnu 2020

Veðurstofa Íslands, hættumat vegna ofanflóða. 2010.

Vera Roth, 2021. Þjóðleiðir í Skaftárhreppi. Hagnýting fornminja. Nýsköpunarverkefni – Lokaskýrsla. Háskóli Íslands.